

Digitized by Google

Digitized by Google

KEmp

BIBLIOTECA NAZIONALE
6
37 A
38

1121

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE

6
37 A
38

IMITATIONE CHRISTI,

LIBRI QVATVOR.

Ex recenſione Heriberti Roſvveidi Soc. Ieſu.

LVGDVNI

Apud Horat. Hvgvetan.

Sub Signo Phœnicis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

3421

Illuſtr. & Reuer. Domino,

D. PETRO FRANCISCO MONTORIO,

Dei & Apoſt. ſedis gratia Epiſcopo Neocaſtrenſi, Sanctiſſimi in Chriſto Patris & Domini noſtri Gregorij XV. Prælato domeſtico & aſſiſtenti, illiuſque & prædictæ ſedis ad tractum Rheni, & partes Germaniæ, cum poteſtate Legati à latere Nuntio, S. P. D.

ILluſtr. & Reu. Dom.

Hoc vnicum iam pridem in votis habui, vt aliquod amoris mei obſeruantiæq; ſingularis erga Illuſtriſſimam T. D. perhiberem pignus & teſtimonium; cum vt tuo in has partes aduentui, & nobis longe gratiſſimo, & S. Rom. Eccleſiæ, hiſce in regionibus vndequaq; hæreticorũ inſidiis iaculiſq; impetitæ, maxime neceſſario, aggratulariter; tum vt fauſta omnia apprecarer & feli-

cia. Sed qui id præſtare valerẽ, hactenus occaſio moduſq; defuere. Cœpi tandẽ, diuina annuẽte gratia, typographicis operã nauere ſtudiis. quorũ à vere aureo R.P. Thomæ à Kẽpis de *Imitatione Chriſti*, denuo in prælũ reuocãdi libello, cẽſui deſumendũ initiũ. Quẽ, vt pretioſorẽ ad manũ nõ habeo, ita nec vlteriorem dilationẽ impatiẽs ferre poteſt deſiderium, ad aras illuſt. D. T. cõſecraturus, oblaturuſque affero, quamvis Zoilos, qui hos meos conatus improbẽt, non autumẽ defuturos. Nec immerito. Quis enim tanto Præſuli tã exiguũ, etſi necdũ omnium tritũ, propediẽ tamen terendum manibus munuſculum, offerre non erubeſcat?

Erubeſco & ego ſane, dum hinc muneris mei exiguitatẽ, illinc vero Tuæ ſolertis induſtriæ, prudentiæq; ſagacis, & cæterarũ virtutũ (quas recenſere profunda tua non permittit humilitas) contẽplor magnitudinẽ. Quid igitur, nũquid receda? imo idcirco confidẽtius accedã, offerãque exiguum

exiguũ quidẽ munus; magni ſed pignus amoris, vtpote cum Magna ſui faciãt per leuiora fidem. Quod vero multis tritũ tercllumq; ſit manibus, hoc votis meis addit calcaria. Sic enim meus plurib. erga tãtũ Præſulẽ amor innoteſcere poterit & obſeruãtia. Hoc igitur perexiguũ ſed non exigua volũtate oblatũ grato ac benigno animo ſuſcipe munuſculum hilariq; ac placido vultu cõplectere, & permitte tãdẽ vt tuo potiſſimũ nomine exeat in manus piorum, qui totus es ipſe pius, ac pietatis amantiſſimus; & ſic maiora molienti & meditanti, non mediocrem addes animum. Deus Optimus Maximus Illuſt. Tuam D. quam diutiſſime nobis conſeruet incolumem. Datum Coloniæ Agrippinæ VIII. kalendas Iulias; Ann. CIↃ. IↃ CXXII.

Illuſt. T. D.

obſeruantiſſimus cliens
CORNELIVS AB EGMONT

INDEX LIBRORVM ET CAPITVM

LIBER PRIMVS.

Admonitiones ad ſpiritualem vitam vtiles.

CAput j. *De Imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.* pag. 1
Cap. ij. *De humili ſentire ſui ipſius.* pag. 4
Cap. iij. De *doctrina veritatis.* 6
Cap. iv. *De prouidentia in agendis.* pag. 10
Cap. v. De *lectione ſanctarum Scripturarum.* 11
Cap. vj.

Cap. vj. *De inordinatis affectibus.* 12
Cap. vij. *De vana ſpe & elatione fugienda.* 13
Cap. viij. *De cauenda nimia familiaritate.* 14
Cap. ix. *De obedientia & ſubiectione.* 15
Cap. x. *De cauenda ſuperfluitate verborum.* 17
Cap. xj. *De pace acquirenda & zelo proficiendi.* 18
Cap. xij. *De vtilitate aduerſitatis.* 21
Cap. xiij. *De tentationibus reſiſtendis.* 23
Cap. xiv. *De temerario iudicio vitando.* 27
Cap. xv. *De operibus ex charitate factis.* 28
Cap. xvj. *De ſufferentia defectuum aliorum.* 30
Cap. xvij. *De monaſtica vita.* 32
Cap. xviij. *De exemplis ſanctorum Patrum.* 33
Cap. xix. *De exercitiis boni Religioſi.* 37
Cap. xx. *De amore ſolitudinis & ſilentij.* 41

Cap. xxj. *De compunctione cordis.* 46
Cap. xxij. *De conſideratione humanæ miſeriæ.* 49
Cap. xxiij. *De medietate mortis.* 53
Cap. xxiv. *De iudicio, & pœnis peccatorum.* 58
Cap. xxv. *De feruenti emendatione totius vitæ noſtræ.* 63

LIBER SECVNDVS.

Admirationes ad interna trahentes.

Cap. j. *De interna conuerſione.* 70
Cap. ij. *De humili ſubmiſſione.* 75
Cap. iij. *De bono pacifico homine.* 76
Cap. iv. *De pura mente, & ſimplici intentione.* 78
Cap. v. *De propria conſideratione.* 80
Cap. vj. *De lætitia bonæ conſcientiæ.* 82
Cap. vij. *De amore Ieſu ſuper omnia.* 85
Cap. viij. *De familiari amicitia Ieſu* 86
Cap. ix. *De carentia omnis ſolatij.* 90

Cap. x.

Cap.x. De *gratitudine pro gratia Dei.* 90

Cap. xj. De *paucitate amatorum Crucis.* 99

Cap: xij. De *regia via ſanctæ Crucis.* 102

LIBER TERTIVS

De interna conſolatione.

Cap. j. De *interna Chriſti locutione ad animam fidelem.* 111

Cap. ij. *Quod veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum.* 113

Cap. iij. *Quod verba* Dei *cum humilitate ſunt audienda. & quod multi ea non ponderant.* 115

Cap. iv. *Quod in veritate & humilitate coram* Deo *conuerſandum eſt.* 119

Cap. v. De *mirabili effectu diuini amoris.* 122

Cap. vj. De *probatione veri amatoris.* 126

Cap. vij. De *occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.* 129

Dap. viij. De *vili æſtimatione ſui ipſius in oculis Dei.* 133
Cap. ix. *Quod omnia ad Deum, ſicut ad finem vltimum ſunt referenda.* 135
Cap. x. *Quod ſpreto mundo, dulce eſt ſeruire Deo.* 137
Cap. xj. *Quod deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.* 140
Cap. xij. De *informatione patientiæ, & luctamine aduerſus concupiſcentias.* 142
Cap. xiij. De *obedientia humilis ſubditi, ad exemplum Ieſu Chriſti.* 145
Cap. xiv. De *occultis Dei iudiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.* 147
Cap. xv. *Qualiter ſtandum ſit ac dicendum in omni re deſiderabili.* 149
Cap. xvj. *Quod verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.* 152
Cap. xvij. *Quod omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.* 154
Cap. xviij. *Quod temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquaminiter ſint ferendæ.* 155

Cap. xix. De *tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.* 157

Cap. xx. De *confeßione propriæ infirmitatis, & huius vitæ miſeriis.* 160

Cap. xxj. *Quod in* Deo *ſuper omnia bona & dona requieſcendũ eſt.* 163

Cap. xxij. De *recordatione multiplicium beneficiorum* Dei. 168

Cap. xxiij. De *quatuor magnam importantibus pacem.* 171

Cap. xxiv. De *euitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.* 175

Cap. xxv. *In quibus firma pax cordis & verus profectus conſiſtit.* 176

Cap. xxvj. De *eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quam lectio.* 179

Cap. xxvij. *Quodpriuatus amor à ſũmo bono maximè retardat.* 181

Cap. xxviij. *Contra linguas obtrectatorum.* 184

Cad. xxix. *Qualiter inſtante tribulatione Deus inuocandus eſt, & benedicendus.* 185

Cap. xxx. De *diuino petendo auxilio & confidentia recuperandæ gratia.* 186.

Cap.xxxi.

Cap. xxxj. *De neglectu omnis creaturæ, vt creator poſſit inueniri.* 190

Cap. xxxij. De *abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.* 194

Cap. xxxiij. De *inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.* 196

Cap. xxxiv. *Quod amanti ſapit* Deus *ſuper omnia & in omnibus.* 197.

Cap. xxxv. *Quod non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita.* 200

Cap. xxxvj. *Contra vana hominum iudicia.* 202

Cap. xxxvij. De *pura & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem.* 204

Cap. xxxviij. De *bono regimine in externis; & recurſu ad* Deum *in periculis.* 206

Cap. xxxix. *Quod homo non ſit importunus in negotiis.* 208

Cap. xl. *Quod homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.* 209

Cap. xlj. *De contemptu omnis temporalis honoris.* 212

cap.xlij.

Cap. xlij. *Quod pax non eſt ponenda in hominibus.* 214
Cap. xliij. *Contra vanam & ſæcularem ſcientiam.* 215
Cap. xliv. De *non attrahendo ſibi res exteriores.* 218
Cap. xlv. *De confidentia in* Deo *habenda, quando inſurgunt verborum iacula.* 223
Cap. xlvij. *Quod omnia grauia pro æterna vita ſunt toleranda.* 226
Cap. xlviij. *De die æternitatis & huius vitæ anguſtiis.* 229
Cap. xlix. De *deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certantibus bona promiſſa.* 234
Cap. l. *Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus* Dei *offerre.* 239
Cap. lj. *Quod humilibus inſiſtendum eſt operibus, cum deficitur à ſummis.* 244
Cap. lij. *Quod homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum.* 246
Cap. liij. *Quod gratia* Dei *non miſcetur terrena ſapientibus.* 249

cap. liv. *de diuerſis motibus naturæ & gratiæ.* 251
cap. lv. De *corruptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ.* 257
cap. lvj. *Quod nos ipſos abnegare & Chriſtum imitari debemus per crucem.* 262
cap. lvij. *Quod homo non ſit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus.* 265
cap. lviij. De *altioribus rebus, & occultis iudiciis* Dei *non ſcrutandis* 267
cap. lix. *Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo* Deo *eſt figenda.* 274

LIBER QVARTVS:

De Sacramento.

Cap. j. *Cum quanta reuerentia chriſtus ſit ſuſcipiendus.* 279
cap. ij. *Quod magna bonitas & charitas* Dei *in Sacramento homini exhibetur.* 288
cap. iij. Quod *vtile ſit ſæpe communicare.* 292

cap. iv. *Quod multa bona præſtantur deuote communicantibus.* 296
cap. v. *De dignitate Sacramenti, & ſtatu ſacerdotali.* 301
cap. vj. *Interrogatio de exercitio ante communionem.* 304
cap. vij. *De diſcutione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.* 305
cap. viij. *De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione.* 309
cap. ix. *Quod nos & omnia noſtra Deo debemus offerre & pro omnibus orare.* 311
cap. x. *Quod ſacra communio de facili non eſt relinquenda.* 313
cap. xj. *Quod Corpus Chriſti, & ſacra Scriptura, maximè ſunt animæ fideli neceſſaria.* 320
cap. xij. *Quod magna diligentia ſe debeat communicaturus Chriſto præparare.* 326
cap. xiij. *Quod toto corde anima deuota Chriſti vnionem in Sacramento affectare debet.* 329
cap. xiv. *De quorumdam deuotorum ardenti*

ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti. 332

cap. xv. *Quod gratia deuotionis, humilitate & ſui ipſius abnegatione acquiritur.* 335

cap. xvj. *Quod neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & eius gratiam poſtulare debemus.* 338

cap. xvij. *De ardenti amore, & vehementi affectu, ſuſcipiendi Chriſtum.* 340

cap. xviij. *Quod homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.* 346

DE

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER PRIMVS.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam vtiles.

CAPVT I.

De imitatione Chriſti, & contemtu omnium vanitatum mundi.

QVI ſequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam eius & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Ieſu Chriſti meditari.

2. Doctrina Chriſti, omnes doctrinas Sanctorum præceſſit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Euangelij paruum deſiderium ſentiunt: quia ſpiritum Chriſti non habent. Qui autem vult plene & ſapide Chriſti verba intelligere; oportet, vt totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi, alta de Trinitate diſputare: ſi careas humilitate, vnde diſpliceas Trinitati? Verè alta verba, non faciunt ſanctum & iuſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum. Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire eius definitionem. Si ſcires totam Bibliam exterius, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet, ſine charitate Dei & Gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cæleſtia.

4. Vanitas igitur eſt, diuitias peri-

turas

turas quærere, & in illis ſperare. Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere. Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi, & illud deſiderare, vnde poſtmodum grauiter oportet puniri. Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas eſt, præſentem vitam ſolum attendere: & quæ futura ſunt, non præuidere. Vanitas eſt, diligere, quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, vbi ſempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter prouerbij: quia non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inuiſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

2. Doctrina Chriſti, omnes doctrinas Sanctorum præceſſit : & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Euangelij paruum deſiderium ſentiunt : quia ſpiritum Chriſti non habent. Qui autem vult plene & ſapide Chriſti verba intelligere; oportet, vt totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi, alta de Trinitate diſputare : ſi careas humilitate, vnde diſpliceas Trinitati? Verè alta verba, non faciunt ſanctum & iuſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum. Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire eius definitionem. Si ſcires totam Bibliam exterius, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet, ſine charitate Dei & Gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cæleſtia.

4. Vanitas igitur eſt, diuitias perituras

turas quærere, & in illis ſperare. Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere. Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi, & illud deſiderare, vnde poſtmodum grauiter oportet puniri. Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas eſt, præſentem vitam ſolum attendere: & quæ futura ſunt, non præuidere. Vanitas eſt, diligere, quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, vbi ſempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter prouerbij: quia non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inuiſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

2. Doctrina Chriſti, omnes doctri-nas Sanctorum præceſſit: & qui ſpiri-tum haberet, abſconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quod mul-ti ex frequenti auditu Euangelij par-uum deſiderium ſentiunt: quia ſpiri-tum Chriſti non habent. Qui autem vult plene & ſapide Chriſti verba in-telligere; oportet, vt totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi, alta de Trini-tate diſputare: ſi careas humilitate, vnde diſpliceas Trinitati? Verè alta verba, non faciunt ſanctum & iuſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum. Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire eius definitionem. Si ſci-res totam Bibliam exterius, & om-nium Philoſophorum dicta: quid to-tum prodeſſet, ſine charitate Dei & Gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cæleſtia.

4. Vanitas igitur eſt, diuitias peri-turas

turas quærere, & in illis ſperare. Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere. Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi, & illud deſiderare, vnde poſtmodum grauiter oportet puniri. Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas eſt, præſentem vitam ſolum attendere: & quæ futura ſunt, non præuidere. Vanitas eſt, diligere, quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, vbi ſempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter prouerbij: quia non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inuiſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti. 332

cap. xv. *Quod gratia deuotionis, humilitate & ſui ipſius abnegatione acquiritur.* 335

cap. xvj. *Quod neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & eius gratiam poſtulare debemus.* 338

cap. xvij. *De ardenti amore, & vehementi affectu, ſuſcipiendi Chriſtum.* 340

cap. xviij. *Quod homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.* 346

DE

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER PRIMVS.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam vtiles.

CAPVT I.

De imitatione Chriſti, & contemtu omnium vanitatum mundi.

QVi ſequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam eius & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Ieſu Chriſti meditari.

Digitized by Google

2. Doctrina Chriſti, omnes doctrinas Sanctorum præceſſit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quod multi ex frequenti auditu Euangelij paruum deſiderium ſentiunt: quia ſpiritum Chriſti non habent. Qui autem vult plene & ſapide Chriſti verba intelligere; oportet, vt totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. Quid prodeſt tibi, alta de Trinitate diſputare: ſi careas humilitate, vnde diſpliceas Trinitati? Verè alta verba, non faciunt ſanctum & iuſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum. Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire eius definitionem. Si ſcires totam Bibliam exterius, & omnium Philoſophorum dicta: quid totum prodeſſet, ſine charitate Dei & Gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cæleſtia.

Vanitas igitur eſt, diuitias peri-

turas

turas quærere, & in illis ſperare. Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere. Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi, & illud deſiderare, vnde poſtmodum grauiter oportet puniri. Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas eſt, præſentem vitam ſolum attendere: & quæ futura ſunt, non præuidere. Vanitas eſt, diligere, quod cum omni celeritate tranſit: & illuc non feſtinare, vbi ſempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequenter prouerbij: quia non ſatiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inuiſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAPVT II.

De humili ſentire ſui ipſius.

OMnis homo naturaliter ſcire deſiderat; ſed ſcientia ſine timore Dei quid importat? Melior eſt profecto humilis ruſticus, qui Deo ſeruit; quàm ſuperbus Philoſophus, qui ſe neglecto curſum cæli conſiderat. Qui bene ſeipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis. Si ſcirem omnia quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate: quid me iuuaret coram Deo, qui me iudicaturus eſt ex facto?

2. Quieſce à nimio ſciendi deſiderio: quia magna ibi inuenitur diſtractio, & deceptio. Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici. Multa ſunt, quæ ſcire, parum vel nihil animæ proſunt. Et valde inſipiens eſt, qui aliquibus intendit, quàm his, quæ ſaluti ſuæ deſeruiunt. Multa verba non ſatiant animam; ſed bona vita refrigerat mentem: & pura conſcientia

ſcientia magnam ad Deum præſtat confidentiam.

3. Quanto plus & melius ſcis, tanto grauius inde iudicaberis, niſi ſanctius vixeris. Noli ergo extolli de vlla arte vel ſcientia: ſed potius time de data tibi notitia. Si tibi videtur, quod multa ſcis, & ſatis bene intelligis: ſcito tamen, quia ſunt multo plura, quæ neſcis. Noli altum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cum plures doctiores te inueniantur, & magis in lege periti? Si vis vtiliter aliquid ſcire, & diſcere: ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4. Hæc eſt altiſſima & vtiliſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio, & deſpectio. De ſeipſo nihil tenere: & de aliis ſemper bene & alte ſentire, magna ſapientia eſt & perfectio. Si videres aliũ aperte peccare, vel aliqua grauia perpetrare, nõ deberes te tamen meliorẽ æſtimare: quia neſcis, quã diu poſſis in bono ſtare. Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminẽ fragiliorẽ te ipſo tenebis.

fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem ſibi habet annexam; & omnis ſpeculatio noſtra, quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio, certior via eſt ad Deum, quàm profunda ſcientiæ inquiſitio. Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata, & à Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita. Quia vero plures magis ſtudent ſcire, quam bene viuere: ideo ſæpè errant, & pene nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O ſi tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas ſicuti ad mouendas quæſtiones, non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis. Certe adueniente die iudicij, non quæretur à nobis, quid legimus, ſed quid fecimus: nec quam bene diximus, ſed quam religioſe viximus: Dic mihi, vbi ſunt

modo

modo omnes illi domini & magiſtri, quos benè nouiſti, dum adhuc viuerent, & ſtudiis florerent? Iam eorum præbendas alij poſſident; & neſcio, vtrum de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modò de illis tacetur.

6. O quam cito tranſit gloria mundi! Vtinam vita eorum, ſcientiæ ipſorum concordaſſet: tunc benè ſtuduiſſent, & legiſſent. Quam multi pereunt per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parum curant de Dei ſeruitio: Et quia magis eligunt magni eſſe quam humiles, ideo euaneſcunt in cogitationibus ſuis. Vere magnus eſt, qui magnam habet charitatem. Verè magnus eſt, qui in ſe paruus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciat. Et verè bene doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectionem ſibi habet annexam; & omnis ſpeculatio noſtra, quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio, certior via eſt ad Deum; quàm profunda ſcientiæ inquiſitio. Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata, & à Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita. Quia vero plures magis ſtudent ſcire, quam bene viuere: ideo ſæpè errant, & pene nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O ſi tantam adhiberent diligentiam, ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas ſicuti ad mouendas quæſtiones, non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis. Certe adueniente die iudicij, non quæretur à nobis, quid legimus, ſed quid fecimùs: nec quam bene diximus, ſed quam religioſe viximus: Dic mihi, vbi ſunt

modo

modo omnes illi domini & magiſtri, quos benè nouiſti, dum adhuc viuerent, & ſtudiis florerent? Iam eorum præbendas alij poſſident; & neſcio, vtrum de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modò de illis tacetur.

6. O quam cito tranſit gloria mundi! Vtinam vita eorum, ſcientiæ ipſorum concordaſſet: tunc benè ſtuduiſſent, & legiſſent. Quam multi pereunt per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parùm curant de Dei ſeruitio: Et quia magis eligunt magni eſſe quam humiles, ideo euaneſcunt in cogitationibus ſuis. Vere magnus eſt, qui magnam habet charitatem. Verè magnus eſt, qui in ſe paruus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciat. Et verè bene doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

CAPVT IV.

De providentia in agendis.

NOn eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui; ſed caute & longanimiter res eſt ſecundũ Deũ ponderãda. Proh dolor! ſæpè malum facilius quã bonũ, de alio creditur & dicitur, ita infirmi ſumus. Sed perfecti viri nõ facile credũt omni enarrãti, quia ſciũt infirmitatem humanam ad malum procliuam & in verbis ſatis labilem.

2. Magna ſapientia, non eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſtare ſenſibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuſlibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere. Cum ſapiente & conſcientioſo viro, conſilium habè: & quære potius à meliore inſtrui, quam tuas adinuentiones ſequi. Bona vita facit hominem ſapientem ſecundum Deum, & expertum in multis. Quanto quis in ſe humilior fuerit, & Deo ſubiectior; tanto in omnibus erit ſapientior, & pacatior.

CAP

CAPVT V.

De lectione ſanctarum Scripturarum.

VEritas eſt in Scripturis ſanctis quærenda, non eloquentia. Omnis Scriptura ſacra, eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt. Quærere potius debemus vtilitatem in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis. Ita libenter deuotos & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas ſcribentis, vtrum paruæ vel magnæ litteraturæ fuerit; ſed amor puræ veritatis, te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit; ſed quid dicatur, attende.

2. Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sine perſonarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum, quum volumus intelligere & diſcutere, vbi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter

deliter:nec vnquam velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum:nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum, ſine cauſa enim non proferuntur.

Capvt VI.

De inordinatis affectionibus.

QVandocumque homo aliquid inordinate appetit, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus, & auarus, numquam quieſcunt:pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis conuerſantur. Homo, qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt,cito tentatur, & vincitur in paruis & vilibus rebus. Imfirmus in ſpiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideo ſæpè habet triſtitiam,quum ſe ſubtrahit: leuiter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2. Si autem proſecutus fuerit,quod concupiſcit,ſtatim ex reatu conſcientiæ grauatur:quia ſequutus eſt paſſionem

nem ſuam, quæ nihil iuuat ad pacem, quam quæſiuit. Reſiſtendo igitur paſſionibus, inuenitur pax vera cordis, non autem eis ſeruiendo. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, ſed in feruido & ſpirituali.

CAPVT VII.

De vana ſpe & elatione fugienda.

VAnus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis ſeruire, amore Ieſu Chriſti, & pauperem in hoc ſæculo videri. Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac, quod in te eſt; & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua ſcientia, vel aſtutia cuiuſcumque viuentis: ſed magis in Dei gratia, qui adiuuat humiles, & de ſe præſumentes humiliat.

2. Ne glorieris in diuitiis, ſi adſunt; nec in amicis, quia potentes ſunt; ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat. Non te extollas de magnitudine vel pul-

chritudine

chritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipſi de habilitate aut ingenio tuo, ne diſpliceas Deo, cuius eſt totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui ſcit, quid eſt in homine. Non ſuperbias de operibus bonis: quia aliter ſunt iudicia Dei, quam hominum: cui ſæpè diſplicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, vt humilitatem conſerues. Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimum, ſi vel vni te præponas. Iugis pax cum humili: in corde autem ſuperbi zelus & indignatio frequens.

CAPVT VIII.

De cauenda nimia familiaritate.

NOn omni homini reueles cor tuum: ſed cum ſapiente & timente Deum, age cauſam tuam. Cum iuuenibus & extraneis, rarus eſto. Cum

Digitized by Google

Cum diuitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus & ſimplicibus, cum deuotis & morigeratis ſociare: & quæ ædificationis ſunt, pertracta. Non ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & Angelis eius opta familiaris eſſe, & hominum notitiam deuita.

2. Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, vt perſona ignota, ex bona fama luceſcat: cuius tamen præſentia oculos intuentium offuſcat. Putamus aliquando aliis placere, ex coniunctione noſtra: & incipimus magis diſplicere, ex morum improbitate, in nobis conſiderata.

Capvt IX.

De obedientia & ſubiectione.

Valde magnum eſt, in obedientia ſtare, ſub prælato viuere, & ſui iuris non eſſe. Multo tutius eſt, ſtare in ſubiectione, quam in prælatura. Mul-

ti ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quam ex charitate: & illi pœnam habent, & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubiiciant. Curre hic vel ibi: non inuenies quietem, niſi in humili ſubiectione, ſub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio, multos fefellit.

2. Verum eſt, quod vnuſquiſque libenter agit pro ſenſu ſuo, & inclinatur ad eos magis, qui ſecum ſentiunt. Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt, vt relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire, propter bonum pacis. Quis eſt ita ſapiens, qui omnia plenè ſcire poteſt? Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere: ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris, magis exinde proficies.

3. Audiui enim ſæpè, ſecurius eſſe audire & accipere conſilium, quam dare. Poteſt etiam contingere, vt bonum

num ſit vniuſcuiuſque ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere, quum id ratio aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

Capvt X.

De cauenda ſuperfluitate verborum.

CAucas tumultum hominum, quãtum potes: multum enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiam ſi ſimplici intentione proferantur. Cito enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tam libenter loquimur, & inuicem fabulamur: cum tamen raro ſine læſione conſcientiæ, ad ſilentium redimus? Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones, ab inuicem conſolari quærimus: & cor diuerſis cogitationibus fatigatum optamus releuare. Et multum libenter de his, quæ multum diligimus, vel cupimus; vel quæ nobis contraria ſentimus, liber loqui & cogitare.

2. Sed proh dolor! ſæpe inaniter & fruſtra. Nam hæc exterior conſolatio, interioris & diuinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt. Ideo vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otioſe tranſeat. Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia ſunt, loquere. Malus vſus, & negligentia profectus noſtri, multum facit ad incuſtodiam oris noſtri. Iuuat tamen non parum, ad profectum ſpiritualem, deuota ſpiritualium rerum collatio: maxime vbi pares animo & ſpiritu, in Deo ſibi ſociantur.

Capvt XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

Mvltam poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos, cum aliorum dictis & factis, & quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare. Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet? qui occaſiones forinſecus quærit? qui parum vel raro ſe intrinſecus colligit?

git? Beati ſimplices, quoniam mul-
tam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum, tam
perfecti & contemplatiui fuerunt?
Quia omnino ſeipſos mortificare ab
mnibus terrenis deſideriis ſtudue-
unt: & ideo totis medullis cordis,
eo inhærere, atque libere ſibi vaca-
e potuerunt. Nos nimium occupa-
ur propriis paſſionibus, & de tranſi-
oriis nimis ſollicitamur. Raro etiam
num vitium perfectè vincimus, &
d quotidianum profectum non ac-
ndimur: ideo frigidi & tepidi re-
anemus.

3. Si eſſemus nobis ipſis perfectè
ortui, & interius minime implica-
: tunc poſſemus etiam diuina ſape-
, & de cæleſti contemplatione ali-
id experiri. Totum & maximum
pedimentum eſt, quia non ſumus à
ſſionibus & concupiſcentiis liberi:
c perfectam ſanctorum viam cona-
ır ingredi. Quando etiam modi-
n aduerſitatis occurrit, nimis ci-
deiicimur, & ad humanas con-

ſolationes conuertimur.

4. Si niteremur, ſicut viri fortes, ſtare in prælio: profecto auxilium Domini ſuper nos videremus de cœlo. Ipſe enim certantes, & de ſua gratia ſperantes, paratus eſt adiuuare: qui nobis certandi occaſiones procurat, vt vincamus. Si tantum in iſtis exterioribus obſeruantiis profectum religionis ponimus, cito finem habebit deuotio noſtra. Sed ad radicem, ſecurim ponamus: vt purgati à paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus.

5. Si omni anno vnum vitium extirparemus, cito viri perfecti efficeremur. Sed modo è contrario ſæpe ſentimus, vt meliores & puriores in initio conuerſionis nos fuiſſe inueniamus, quam poſt multos annos profeſſionis. Feruor & profectus noſter quotidie deberet creſcere, ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi feruoris partem poſſet retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus

mus facere cum leuitate & gaudio.

6. Graue eſt aſſueta dimittere, ſed grauius eſt contra propriam voluntatem ire. Sed ſi non vincis parua & leuia, quando ſuperabis difficiliora? Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam dediſce conſuetudinem: ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O ſi aduerteres, quantam tibi pacem, & aliis lætitiam faceres, teipſum bene habendo, puto, quod ſolicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

CAPVT XII.

De vtilitate aduerſitatis.

BOnum nobis eſt, quod aliquando habemus aliquas grauitates & contrarietates: quia ſæpè hominem ad cor reuocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat. Bonum nobis eſt, quod patiamur quandoque contradictiones, & quod malè & imperfectè de nobis ſentiatur, etiam ſi bene agimus & intendimus. Iſta ſæpe

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

iuuant ad humilitatem,& à vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet ſe homo in Deo taliter firmare,vt non eſſet ei neceſſe, multas humanas conſolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit,ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit. Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis, quas patitur. Tunc tædet eum diutius viuere: & mortem optat venire: vt poſſit diſſolui, & cum Chriſto eſſe. Tunc etiam bene aduertit, perfectam ſecuritatem & plenam pacem in mundo non poſſe conſtare.

Capvt XIII.

De tentationibus reſiſtendis.

QVamdiu in mundo viuimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſumus. Vnde in Iob ſcriptum eſt: Tentatio eſt vita humana ſuper terram. Ideo vnuſquiſque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus, ne diabolus locum inueniret decipiendi, qui numquam dormitat, ſed circuit quærens, quem deuoret. Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plene eis carere non poſſumus.

2. Sunt tamen tentationes homini ſæpe valde vtiles, licet moleſtæ ſint & graues; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti, per multas tribulationes & tentationes, tranſierunt & profecerunt. Et qui tentationes ſuſtinere nequiuerunt, reprobi facti ſunt, & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, vbi

non ſint tentationes vel aduerſitates.

3. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quamdiu vixerit; quia in nobis eſt, vnde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Vna tentatione ſeu tribulatione recedente alia ſuperuenit: & ſemper aliquid ad patiendum habebimus; nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere,& grauius incidunt in eas.Per ſolam fugam non poſſumus vincere, ſed per patientiam & veram humilitatem omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exterius declinat, nec radicem euellit, parum proficiet: Imo citius ad eum tentationes redient,& peius ſentiet.Paulatim & per patientiam cum longanimitate (Deo iuuante) melius ſuperabis, quam cum duritia & importunitate propria. Sæpius accipe conſilium in tentatione: & cum tentato noli duriter agere,ſed conſolationem ingere,ſicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentationum, inconſtantia animi,& parua ad Deum confidentia. Quia ſicut nauis ſine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur. Ignis probat ferrum,& tentatio hominem iuſtum. Neſcimus ſæpe, quid poſſumus: ſed tentatio aperit, quid ſumus. Vigilandum eſt tamen, præcipuè circa initium tentationis: quia tunc facilius hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur: ſed extra limen, ſtatim vt pulſauerit, illi obuiatur. Vnde quidam dixit:

Principiis obſta; ſero medicina paratur.

Nam primo occurrit menti ſimplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: poſtea delectatio,& motus prauus, & aſſenſio. Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio. Et quanto diutius ad reſiſtendum quis torpuerit: tanto in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eum potentior.

6. Quidam in principio conuerſionis ſuæ grauiores tentationes patiuntur, quidam autem in fine. Quidam vero, quaſi per totam vitam ſuam, male habent. Nonnulli ſatis leuiter tentantur, ſecundum diuinæ ordinationis ſapientiam & æqualitatem; quæ ſtatum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat.

7. Ideo non debemus deſperare, quum tentamur: ſed eo feruentius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare, qui vtique ſecundum dictum Pauli, talem facit cum tentatione prouentum, vt poſſimus ſuſtinere. Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles ſpiritu ſaluabit & exaltabit.

8. In tentationibus & tribulationibus, probatur homo, quantum profecit: & ibi maius meritum exiſtit, & virtus melius pateſcit. Nec magnum eſt, ſi homo deuotus ſit & feruidus, quum grauitatem non ſentit: ſed ſi

tempore

tempore aduerſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectus erit. Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in paruis quotidianis ſæpe vincuntur: vt humiliati, nunquam de ſeipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

Capvt XIV.

De temerario iudicio vitando.

AD te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios homo fruſtra laborat, ſæpius errat, nec leuiter peccat: ſeipſum vero iudicando & diſcutiendo, ſemper fructuoſe laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium, propter priuatum amorem, faciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderij, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2. Sed ſæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi oc-

cul-

culte ſeipſos quærunt in rebus quas agunt,& neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt & ſentire: Si autem aliter fit quam cupiunt, cito mouentur & triſtes fiunt. Propter diuerſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones, inter amicos & ciues, inter religioſos & deuotos.

3. Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur: & vltra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, quam virtuti ſubiectiuæ Ieſu Chriſti, raro & tarde eris homo illuminatus; quia Deus vult nos ſibi perfecte ſubiici,& omném rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

CAPVT XV.

De operibus ex charitate factis.

PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum: ſed pro vtilitate tamen indigentis, opus bonum libere

re aliquando intermittendum eſt,aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto,opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur. Sine charitate, opus externum nihil prodeſt: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam paruum ſit & deſpectum, totum efficitur fructuoſum. Magis ſiquidem Deus penſat, ex quanto quis agit, quam quantum facit. Multum facit; qui multum diligit.

2. Multum facit; qui rem bene facit. Bene facit, qui magis communitati,quam ſuæ voluntati ſeruit. Sæpe videtur eſſe charitas,& eſt magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, raro abeſſe volunt.

3. Qui veram & perfectam charitatem habet,in nulla re ſeipſum quærit; ſed Dei ſolummodo gloriam in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam inuidet, quia nullum priuatum gaudium amat; nec in ſeipſo vult gaudere.

dere, ſed in Deo, ſuper omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit: ſed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quieſcunt. O qui ſcintillam haberet veræ charitatis, profecto omnia terrena ſentiret plena fore vanitatis.

CAPVT XVI.

De ſufferentia defectuum aliorum.

QVæ homo in ſe vel in aliis emendare non valet, debet patienter ſuſtinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia ſic forte melius eſt, pro tua probatione & patientia, ſine qua non ſunt multum ponderanda merita noſtra. Debes tamen pro talibus impedimentis ſupplicare: vt Deus tibi dignetur ſubuenire, & poſſis benigne portare.

2. Si quis ſemel aut bis admonitus, non acquieſcit, noli cum eo contendere; ſed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius & honor in omnibus

bus ſeruis ſuis, qui ſcit bene mala in bonum conuertere. Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus & qualeſcumque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis: quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus, quod alij ſtricte corrigantur, & ipſi corrigi nolumus. Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus. Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet, quam raro proximum ſicut noſipſos penſamus. Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus ſic ordinauit, vt diſcamus alter alterius onera portare: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo

ſibi

ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos inuicem conſolari, pariter adiuuare, inſtruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, melius patet occaſione aduerſitatis. Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit, oſtendunt.

CAPVT XVII.

De Monaſtica vita.

OPortet quod diſcas teipſum in multis frangere, ſi vis pacem & concordiam cum aliis tenere. Non eſt paruum, in monaſteriis vel in congregatione habitare, & inibi ſine querela conuerſari, & vſque ad mortem fidelis perſeuerare. Beatus, qui ibidem bene vixit, & feliciter conſummauit. Si vis debite ſtare & proficere, teneas te tanquam exulem & peregrinum ſuper terram. Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam.

2. Habitus & tonſura, modicum confert: ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum, verum

faciunt

faciunt religioſum. Qui aliud quærit quàm pure Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inueniet niſi tribulationem & dolorem. Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubiectus.

3. Ad ſeruiendum veniſti, non ad regendum: ad patiendum & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum & fabulandum. Hic ergo probantur homines, ſicut aurum in fornace. Hic nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

CAPVT XVIII.

De exemplis ſanctorum Patrum.

INtuere ſanctorum Patrum viuida exempla in quibus vera perfectio refulſit & religio, & videbis, quam modicum ſit, & pæne nihil, quod nos agimus. Heu, quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata! Sancti & amici Chriſti, Domino ſeruierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis &

ieiuniis, in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſecutionibus & opprobriis multis.

2. O quam multas & graues tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi! Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, vt in æternam vitam eas poſſiderent. O quam ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt? quam longas & graues tentationes pertulerunt! quam frequenter ab inimico vexati ſunt! quam crebras & feruidas orationes Deo obtulerunt! quam rigidas abſtinentias peregerunt! Quam magnum zelum & feruorem ad ſpiritualem profectum habuerunt! Quam forte bellum aduerſus edomationem vitiorum geſſerunt! Quam puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quanquam laborando, ab oratione mentali minime ceſſarent.

3. Omne

3. Omne tempus vtiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur, & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis. Omnibus diuitiis, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis, renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant, vix neceſſaria vitæ ſumebant: corpori ſeruire, etiam in neceſſitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed diuites valde in gratia & virtutibus. Foris egebant, ſed intus gratia & conſolatione diuina reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, ſed Deo proximi ac familiares amici. Sibi ipſis videbantur tanquam nihili, & huic mundo deſpecti: ſed erant in oculis Dei pretioſi & dilecti. In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia viuebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideo quotidie in ſpiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis:

plus prouocare nos debent ad bene proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus feruor omnium religioſorum in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit! O quanta deuotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quam magna diſciplina viguit! quanta reuerentia & obedientia, ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit! Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quod vere viri ſancti & perfecti fuerunt: qui tam ſtrenue militantes, mundum ſuppeditauerunt. Iam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non fuerit: ſi quis, quòd accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. Oh teporis & negligentiæ ſtatus noſtri, quod tam cito declinamus à priſtino feruore: & iam tædet viuere, præ laſſitudine & tepore! Vtinam in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa ſæpius exempla vidiſti deuotorum!

CAPVT XIX.

De exercitiis boni religioſi.

VIta boni religioſi, omnibus virtutibus pollere debet: vt ſit talis interius, qualis videtur hominibus exterius. Et merito multo plus debet eſſe intus, quàm quod cernitur foris: quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummopere reuereri debemus, vbicumque fuerimus, & tamquam angeli in conſpectu eius mundi incedere. Omni die renouare debemus propoſitum noſtrum, & ad feruorem nos excitare: quaſi hodie primùm ad conuerſionem veniſſemus, atque dicere: Adiuua me Domine Deus, in bono propoſito, & ſanctò ſeruitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt quod hactenus feci.

2. Secundum propoſitum noſtrum, curſus profectus noſtri, & multa diligentia opus eſt bene proficere volenti. Quod ſi fortiter proponens, ſæpe deficit; quid ille, qui raro aut mi-

nus fixe aliquid proponit? Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri: & leuis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Iuſtorum propoſitum, in gratia Dei potius, quam in propria ſapientia pendet: in quo & ſemper confidunt, quidquid arripiunt. Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via eius.

3. Si pietatis cauſa, aut fraternæ vtilitatis propoſito, quandoque conſuetum omittitur exercitium, facile poſtea poterit recuperari. Si autem tædio animi aut negligentia, faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nociuum ſentietur. Conemur quantum poſſumus; adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipue, quæ amplius nos impediunt. Exteriora noſtra & interiora pariter nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia vtraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere,

gere,ſaltem interdum,& ad minus ſemel in die,mane videlicet, aut veſpere. Manè propone, veſpere diſcute mores tuos; qualis hodie fuiſti in verbo,opere, & cogitatione: quia in his ſæpius forſitan offendiſti Deum & proximum. Accinge te ſicut vir contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem facilius frenabis. Nunquam ſis ex toto otioſus: ſed aut legens, aut ſcribens,aut orans, aut meditans, aut aliquid vtilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia, diſcrete ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda.

5. Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda: nam in ſecreto tutius exercentur priuata. Cauendum tamen, ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior: ſed expletis integre & fideliter debitis & iniunctis, ſi iam vltra vacat, redde te tibi, prout deuotio tua deſiderat. Non poſſunt omnes habere vnum exercitium: ſed aliud iſti, aliud illi:

magis deſeruit. Etiam pro temporis congruentia, diuerſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia, quum triſtamur, libet cogitare: & alia, quum læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia feſta, renouanda ſunt bona exercitia, & Sanctorum ſuffragia feruentius imploranda. De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi nunc de hoc ſeculo migraturi, & ad æternum feſtum peruenturi. Ideoque ſollicite nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotius conuerſari, atque omnem obſeruantiam ſtrictius cuſtodire, tanquam in breui præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7. Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minus bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito: & ſtudeamus nos melius ad exitum præparare. Beatus ſeruus (ait Euangeliſta

Euangeliſta Lucas) quem cum venerit Dominus, inuenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.

CAPVT XX.

De amore ſolitudinis, & ſilentij.

QVære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curioſa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quam occupationem. Si te ſubtraxeris à ſuperfluis loquutionibus & otioſis circuitionibus, necnon à nouitatibus & rumoribus audiendis: inuenies tempus ſufficiens & aptum, pro bonis meditationibus inſiſtendis. Maximi Sanctorum humana conſortia, vbi poterant, vitabant, & Deo in ſecreto viuere eligebant.

2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redij. Hoc ſæpius experimur, quando diu confabulamur. Facilius eſt omnino tacere, quam verbo non excedere. Facilius

eſt domi latere, quam foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire. Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia peruenire, oportet eum cum Ieſu à turba declinare. Nemo ſecure apparet, niſi qui libenter latet. Nemo ſecure loquitur, niſi qui libenter tacet. Nemo ſecure præeſt, niſi qui libenter ſubeſt. Nemo ſecure præcipit, niſi qui bene obedire didicit.

3. Nemo ſecure gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat. Semper tamen Sanctorum ſecuritas, plena timoris Dei extitit. Nec eo minus ſolliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Prauorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur. Nunquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita; quamuis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita.

4. Sæpe meliores in æſtimatione hominum, grauius periclitati ſunt, propter ſuam nimiam confidentiam.

Vnde

Vnde multis vtilius eſt, vt non penitus tentationibus careant, ſed ſæpius impugnentur; ne nimium ſecuri ſint: ne forte in ſuperbiam eleuentur; ne etiam ad exteriores conſolationes licentius declinent. O qui nunquam tranſitoriam lætitiam quæreret! qui nunquam cum mundo ſe occuparet, quam bonam conſcientiam ſeruaret! O qui omnem vanam ſolicitudinem amputaret, & dumtaxat ſalutaria ac diuina cogitaret,& totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quam magnam pacem & quietem poſſideret!

5. Nemo dignus eſt cæleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione. Si vis corde tenus compungi,intra cubile tuum,& exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: In cubilibus veſtris compungimini. In cella inuenies, quod deforis ſæpius amittes. Cella continuata dulceſcit,& male cuſtodita tædium generat. Si in principio conuerſionis tuæ bene eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſtea dile-

cta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6. In ſilentio & quiete proficit anima deuota & diſcit abſcondita Scripturarum. Ibi inuenit fluenta lachrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lauet & mundet: vt conditori ſuo tanto familiarior fiat, quanto longius ab omni ſæculari tumultu degit. Qui ergo ſe abſtrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus, cum angelis ſanctis. Melius eſt latere, & ſui curam agere: quam ſe neglecto, ſigna facere. Laudabile eſt homini religioſo, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre, quod non licet habere? Tranſit mundus, & concupiſcentia eius. Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed quum hora tranſierit, quid niſi grauitatem conſcientiæ & cordis diſperſionem reportas? Lætus exitus triſtem ſæpe reditum parit: & læta vigilia ſerotina triſte mane facit. Sic omne carnale gaudium blande intrat: ſed in fine mordet & perimit. Quid potes alibi videre

videre, quod hic non vides? Ecce cælum, & terra, & omnia elementa; nam ex iſtis omnia ſunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere? Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere. Si cuncta videres præſentia: quid eſſet niſi viſio vana? Leua oculos tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis, tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Ieſum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, melius in bona pace permanſiſſes. Ex quo noua delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

Capvt XXI.

De compunctione cordis.

SI vis aliquid proficere, conſerua te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec inepte te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio cito perdere conſueuit. Mirum eſt, quòd homo poteſt vnquam perfecte in hac vita lætari, qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ conſiderat & penſat.

2. Propter leuitatem cordis, & negligentiam defectuum noſtrorum, non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpe vanè ridemus, quando merito flere deberemus. Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia. Felix, qui abiicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad vnionem ſe recolligere ſanctæ compunctionis. Felix qui à ſe abdicat, quidquam

conſcientiam

conſcientiam ſuam maculare poteſt vel grauare. Certa viriliter; conſuetudo conſuetudine vincitur. Si tu ſcis homines dimittere, ipſi bene te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis maiorum. Habe ſemper oculum ſuper te primum, & admoneas teipſum ſpecialiter, præ omnibus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum, noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi graue, quia non habes te ſatis bene & circumſpecte, ſicut deceret Dei ſeruum & deuotum religioſum conuerſari. Vtilius eſt ſæpe & ſecurius, quod homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundum carnem præcipue. Tamen quod diuinas non habemus, aut rarius ſentimus, nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus; nec vanas & externas omnino abiicimus.

4. Cognoſce te indignum diuina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eſt

perfectæ

perfecte compunctus, tunc grauis & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hic viuit. Et quanto ſtrictius ſeſe conſiderat, tanto amplius dolet. Materiæ iuſti doloris & internæ compunctionis, ſunt peccata & vitia noſtra, quibus ita inuoluti iacemus, vt raro cæleſtia contemplari valeamus.

5. Si frequentius de morte tua, quam de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin feruentius te emendares. Si etiam futuras inferni ſiue purgatorij pœnas cordialiter perpenderes, credo quod libenter laborem & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, adeo frigidi & valde pigri remanemus.

6. Sæpe eſt inopia ſpiritus, vnde tam leuiter conqueritur miſerum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum

minum, vt det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: Ciba me Domine pane lachrymarum in menſura.

Capvt XXII.

De conſideratione humanæ miſeriæ.

MIſer es, vbicumque fueris, & quocumque te verteris, niſi ad Deum te conuertas. Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi, ſicut vis & deſideras? Quis eſt, qui habet omnia ſecundum ſuam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram. Nemo eſt in mundo, ſine aliqua tribulatione vel anguſtia, quamuis Rex ſit, vel Papa. Quis eſt, qui melius habet? vtique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt enim imbecilles & infirmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam diues, quam magnus, quam potens & excelſus! Sed attende ad cæleſtia bona, & videbis quod omnia iſta temporalia, nulla ſunt; ſed valde incerta & magis gra-

uantia, quia nunquam ſine ſolicitudine & timore poſſidentur. Non eſt hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam, ſed ſufficit ei mediocritas. Vere miſeria eſt, viuere ſuper terram. Quanto homo voluerit eſſe ſpiritualior, tanto præſens vita fit ei amarior; quia ſentit melius, & videt clarius humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & ceteris neceſſitatibus naturæ ſubiacere; vere magna miſeria eſt, & afflictio homini deuoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valde enim grauatur interior homo neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo. Vnde Propheta deuotè rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: De neceſſitatibus meis erue me Domine. Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam, & amplius væ illis, qui diligunt hanc miſeram & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectuntur (licet etiam vix neceſſaria laborando

rando aut medicando habeant) vt ſi poſſent hic ſemper viuere, de regno Dei nihil curarent.

4. O inſani & infideles corde, qui tam profunde in terris iacent, vt nihil niſi carnalia ſapiant! Sed miſeri adhuc in fine grauiter ſentient, quam vile & nihilum erat quod amauerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Chriſti, non attenderunt quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: ſed tota ſpes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum deſiderium ipſorum ſurſum ad manſura & inuiſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia; adhuc habes tempus & horam.

5. Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge, & in inſtanti incipe, & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi, nunc aptum tempus eſt emendandi. Quando male habes, & tribularis, tunc

tempus eſt promerendi. Oportet te tranſire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis. Quamdiu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni miſeria quietem: ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericordiam; donec tranſeat iniquitas hæc, & mortalitas abſorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia! Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confeſſa. Nunc proponis cauere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes. Merito ergo noſipſos humilare poſſumus, nec vnquam aliquid magni de nobis ſentire; quia tam fragiles & inſtabiles ſumus. Cito etiam poteſt perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem

dem acquiſitum eſt per gratiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam mane? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem; quaſi iam pax ſit & ſecuritas, quum necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in conuerſatione noſtra. Bene opus eſſet, quod adhuc iterum inſtitueremur, tanquam boni nouitij, ad mores optimos: ſi forte ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & maiori ſpirituali profectu.

Capvt XXIII.

De meditatione mortis.

Valde cito erit tecum hic factum: vide aliter quomodo te habeas: hodie homo eſt, & cras non comparet. Cum autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam cito tranſit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod ſolum præſentia meditatur, & futura non magis præuidet! Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quaſi hodie eſſes moriturus. Si bonam conſcientiam haberes, non

multum mortem timeres. Melius eſſet peccata cauere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta, & quî ſcis, ſi craſtinum habebis?

2. Quid prodeſt diu viuere, quando tam parum emendamur? Ah! longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem bene eſſemus conuerſati in hoc mundo! Multi annos computant conuerſionis, ſed ſæpe paruus eſt fructus emendationis. Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſius erit diutius viuere. Beatus, qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie ſe diſponit. Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eamdem tranſibis viam.

3. Quum mane fuerit, puta te ad veſperum non peruenturum. Veſpere autem facto, mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus eſto, & taliter viue, vt numquam te imparatum mors inueniat. Multi ſubito

& improuiſe moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus eſt. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita: & valde dolebis, quod tam negligens & remiſſus fuiſti.

4. Quam felix & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, feruens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ prômptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, & ſupportatio cuiuſlibet aduerſitatis pro amore Chriſti. Multa bona potes operari, dum ſanus es: ſed infirmatus, neſcio quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur: ſic & qui multum peregrinantur, raro ſanctificantur.

5. Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem: quia citius obliuiſcentur tui homines, quam æſtimas. Meliu

eſt nunc tempeſtiuè prouidere, & aliquid boni præmittere, quam ſuper aliorum auxilio ſperare. Si non es pro teipſo ſolicitus modo, quis erit pro te ſolicitus in futuro? Nunc tempus eſt valde pretioſum. Nunc ſunt dies ſalutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor! quod hoc vtilius non expendis, in quo promereri vales; vnde æternaliter viuas! Veniet, quando vnum diem ſeu horam, pro emendatione deſiderabis, & neſcio an impetrabis.

6. Eia chariſſime, de quanto periculo te poteris liberare, de quam magno timore eripere, ſi modo ſemper timoratus fueris, & ſuſpectus de morte? Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis, valeas potius gaudere quam timere. Diſce nunc mori mundo vt tunc incipias viuere cum Chriſto. Diſce nunc omnia contemnere, vt tunc poſſis libere ad Chriſtum pergere. Caſtiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, vt tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah

7. Ah ſtulte, quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas hic ſecurum? Quam multi decepti ſunt, & inſperate de corpore extracti? Quotiens audiſti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt, ille ab alto ruens cervicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit? Alius igne, alius ferro, alius peſte, alius latrocinio interiit: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tanquam vmbra ſubito pertranſit.

8. Quis memorabitur tui poſt mortem? & quis orabit pro te? Age, age nũc, chariſſime, quicquid agere potes; quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid te poſt mortem ſequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter ſalutem tuam, nihil cogites; ſolum quæ Dei ſunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: vt cum defeceris in hac vita illi te recipiant in æterna tabernacula.

9. Serua te tamquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis. Serua cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hic manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos cum lachrymis dirige, vt ſpiritus tuus mereatur ad Dominum poſt mortem feliciter tranſire. Amen.

CAPVT XXIV.

De iudicio, & pœnis peccatorum.

IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis iudicem, cui nihil eſt occultum; qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit: ſed, quod iuſtum eſt, iudicabit. O miſerrime & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia malà tua ſcienti: qui interdum formidas vultum hominis irati? Vt quid non præuides tibi in die iudicij, quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi: ſed vnuſquiſque ſufficiens onus erit ſibiipſi? Nunc

labor

labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius, & purgatiuus.

2. Habet magnum & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quam de ſua iniuria: qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget: qui veniam ab aliis petere non retardat: qui facilius miſeretur, quam iraſcitur: qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omnino ſpiritui ſubiugare conatur. Melius eſt modo purgare peccata, & vitia reſecare, quam in futuro purganda reſeruare. Vere nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, niſi peccata tua? Quanto amplius tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris: tanto durius poſtea lues, & maiorem materiam comburendi reſeruas. In quibus homo peccauit, in illis grauius punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgentur, & guloſi, ingenti ſiti ac fame cruciabuntur. Ibi

luxurioſi & voluptatum amatores, ardenti pice & fœrido ſulphure perfundentur: Et ſicut furioſi canes, præ dolore inuidioſi vlulabunt.

4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi, omni confuſione replebuntur: & auari, miſerrima egeſtate arctabuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quam hic centum anni in amariſſima pœnitentia. Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hic tamen interdum ceſſatur à laboribus atque amicorum fruitur ſolatiis. Eſto modo ſollicitus & dolens, pro peccatis tuis: vt in die iudicij, ſecurus ſis cum Beatis. Tunc enim iuſti ſtabunt in magna conſtantia aduerſus eos, qui ſe anguſtiauerũt, & depreſſerunt: Tũc ſtabit ad iudicandum, qui modò ſe ſubijcit humiliter iudiciis hominũ. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique ſuperbus.

5. Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe. Tunc place-

bit omnis tribulatio patienter perpeſſa,& omnis iniquitas oppilabit os ſuum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & mœrebit omnis irreligioſus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quam ſi in delitiis fuiſſet ſemper nutrita. Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam deauratum palatium. Tunc iuuabit plus conſtans patientia, quam omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur ſimplex obedientia, quam omnis ſæcularis aſtutia.

6. Tunc plus lætificabit pura & bōna conſcientia, quam docta philoſophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quam totus theſaurus terrigenarum. Tunc magis conſolaberis ſuper deuota oratione, quam ſuper delicata comeſtione. Tunc potius gaudebis de ſeruato ſilentio, quam de longa fabulatione. Tunc plus valebunt ſancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœ-

nitentia

nitentia quam omnis delectatio terrena. Diſce te nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hic primo proba quid poſſis poſtea. Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodò æterna tormenta poteris ſufferre? Si modo modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce vere non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7. Si vſque in hodiernum diem ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes, quid totum tibi profuiſſet, ſi iam mori in inſtanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Qui enim Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec ſupplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor, ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, ſi mortem & iudicium timeat. Bonum tamen eſt, vt ſi necdum amor à malo te reuocat, ſaltem timor gehennalis coerceat.

erceat. Qui vero timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citius incurret.

CAPVT XXV.

De feruenti emendatione totius vitæ noſtræ.

ESto vigilans & diligens in Dei ſeruitio: & cogita frequenter, ad quid veniſti, & cur ſæculum reliquiſti. Nonne vt Deo viueres, & ſpiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferueas, quia mercedem laborum tuorum in breui recipies: nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imo perpetuam lætitiam inuenies. Si tu permanſeris fidelis & feruidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam peruenies: ſed ſecuritatem capere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2. Cum quidam anxius, inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam

quadam vice mœrore confectus, in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtrauiſſet; hæc intra ſe reſoluit dicens: O ſi ſcirem, quod adhuc perſeueraturus eſſem! ſtatimque audiuit diuinum intus reſponſum: Quid, ſi hoc ſcires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris. Moxque conſolatus, & confortatus, diuinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſauit anxia fluctuatio. Noluitque curioſe inueſtigare, vt ſciret, quæ ſibi eſſent futura: ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. Spera in Domino, & fac bonitatem, (ait Propheta) & inhabita terram, & paſceris in divitiis eius. Verum eſt, quod multos à profectu & feruenti emendatione retrahit horror difficultatis, ſeu labor certaminis. Enim-vero, illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis grauia & contraria ſunt, virilius

virilius vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, vbi magis ſeipſum vincit & in ſpiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æque multum ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam ſi plures habeat paſſiones, quam alius bene morigeratus, minus tamen feruens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem iuuant: videlicet, ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitioſe inclinatur: & feruenter inſtare pro bono, quo amplius quis indiget. Illa etiam ſtudeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequentius in aliis diſplicent.

5. Vbique profectum tuum capias vt ſi bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem repreheuſibile conſideraueris, caue ne idem facias; aut ſi aliquando feciſti, citius emendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterum ab aliis notaris.

Quam iucundum & dulce eſt, videre feruidos & deuotos fratres, bene morigeratos & diſciplinatos? Quam triſte eſt & graue, videre inordinate ambulantes, qui ea, ad quæ vocati ſunt, non exercent? Quam nociuum eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum: & ad non commiſſa ſenſum inclinare?

6. Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes, inſpecta vita Ieſu Chriſti: quia necdum magis illi te conformari ſtuduiſti, licet diu in via Dei fuiſti Religioſus, qui ſe intente & deuote in ſanctiſſima vita & paſſione Domini exercet, omnia vtilia & neceſſaria ſibi abundanter ibi inueniet: nec opus eſt, vt extra Ieſum aliquid melius quærat. O ſi Ieſus crucifixus in cor noſtrum veniret, quam cito & ſufficienter docti eſſemus?

7. Religioſus feruidus omnia bene portat & capit, quæ illi iubentur. Religioſus negligens & tepidus habet

bet tribulationem ſuper tribulationem & ex omni parte patitur anguſtiam : quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinam viuens, graui patet ruinæ. Qui laxiora quærit & remiſſiora, ſemper in anguſtiis erit : quia aut vnum, aut reliquum ſibi diſplicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alij religioſi, qui ſatis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali? Raro exeũt, abſtracte viuunt pauperrime comedunt, groſſe veſtiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. Attende Carthuſienſes, Ciſtercienſes, & diuerſæ Religionis monachos ac moniales : qualiter omni nocte ad ſpallendum Domino aſſurgunt. Et ideo turpe eſſet, vt tu deberes in tam ſancto opere pigritare : vbi tanta multitudo religioſorum inci-

pit Deo iubilare.

9. O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde & ore laudare! O ſi numquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudiis vacare! tunc multo felicior eſſes quam modo, cum carni ex qualicumque neceſſitate ſeruis. Vtinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolummodo ſpirituales animæ refectiones, quas (heu) ſatis raro deguſtamus?

10. Quando homo ad hoc peruenit, quod de nulla creatura conſolationem ſuam quærit, tunc ei Deus primo perfecte ſapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni euentu rerum erit. Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contriſtabitur: ſed ponit ſe integre & fiducialiter in Deo, qui eſt ei omnia in omnibus: cui nihil vtique perit nec moritur, ſed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deſeruiunt.

11. Me-

11. Memento ſemper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine ſolicitudine, & diligentia, nunquam acquires virtutes. Si incipis tepeſcere, incipies male habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & ſenties leuiorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo feruidus & diligens, ad omnia eſt paratus. Maior labor eſt reſiſtere vitiis & paſſionibus, quam corporalibus inſudare laboribus. Qui paruos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuoſe. Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum, & quicquid de aliis ſit, non negligas teipſum. Tantum proficies, quantum tibi ipſi vim intuleris. Amen.

DE

IMITATIONE CHRISTI

LIBER SECVNDVS.

Admonitiones, ad interna trahentes.

CHAPVT I.

De interna conuerſione.

REgnum Dei intra vos eſt, dicit Dominus. Convertere te ex toto corde ad Dominum: & relinque hunc miſerum mundum, & inuenict anima tua requiem. Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire. Eſt enim regnum Dei, pax & gaudium in Spiritu ſancto, quod non datur impiis. Veniet ad te Chriſtus,

Chriſtus, oſtendens tibi conſolationem ſuam: ſi dignam illi ab intus parraueris manſionem. Omnis gloria eius & decor, ab intra eſt, & ibi complacet ſibi. Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis.

2. Eia anima fidelis, præpara huic ſponſo cor tuum: quatenus ad te venire & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus. Da ergo Chriſto locum, & cæteris omnibus nega introitum. Cum Chriſtum habueris, diues es & ſufficit tibi. Ipſe erit prouiſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, vt non ſit opus in hominibus ſperare. Homines enim cito mutantur, & deficiunt velociter: Chriſtus autem manet in æternum, & aſtat vſque in finem firmiter.

3. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam

etiã ſi vtilis ſit & dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdũ aduerſetur & cõtradicat. Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt; & è conuerſo, ſæpe vt aura vertuntur. Pone totam fiduciam in Deo, & ſit ipſe timor tuus & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit; & faciet bene, ſicut melius fuerit. Non habes hic manentem ciuitatem; & vbicumque fueris, extraneus es & peregrinus; nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intime fueris vnitus.

4. Quid hic circumſpicis, cum iſte nõ ſit locus tuæ requietionis? In cæleſtibus debet eſſe habitatio tua; & ſicut in tranſitu, cuncta terrena ſunt aſpicienda. Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide, vt non inhæreas: ne capiaris, & pereas. Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine remiſſione dirigatur. Si neſcis ſpeculari alta & cæleſtia, requieſce in paſſione Chriſti: & in ſacris vulneribus eius

libenter

libẽter habita. Si enim ad vulnera & pretioſa ſtigmata Ieſu, deuote confugis, magnam in tribulatione cõfortationem ſenties: nec multum curabis hominum deſpectiones faciliterque verba detrahentia perferes.

5. Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus: & in maxima neceſſitate à notis & amicis inter opprobria derelictus. Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri? Chriſtus habuit aduerſarois & obloquutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores? Vnde coronabitur patientia tua ſi nihil aduerſitatis occurrerit? Si nihil aduerſitatis vis pati, quomodo eris amicus Chriſti? Suſtine cum Chriſto.

6. Si ſemel perfecte introiſſes in interiora Ieſu, & modicum de ardenti amore eius ſapuiſſes: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Ieſu facit hominem ſeipſum contemnere.

Amator Ieſu & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum licere conuertere, & eleuare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitiuè quieſcere.

7. Cui ſapiunt omnia, prout ſunt; non vt dicuntur, aut æſtimantur, hic vere ſapiens eſt, & doctus magis à Deo, quàm ab hominibus. Qui ab intra ſcit ambulare & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda deuota exercitia. Homo internus, cito ſe recolligit: quia numquam ſe totum ad exteriora effundit. Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res eueniunt, ſic ſe illis accommodat. Qui intus bene diſpoſitus eſt & ordinatus, non curat mirabiles & peruerſos hominum geſtus. Tantum homo impeditur & diſtrahitur quantum ſibi res attrahit.

8. Si recte tibi eſſet, & bene purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Ideo multa tibi

tibi diſplicent, & ſæpe conturbant: quia adhuc non es perfectè tibi ipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis. Nil ſic maculat & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis. Si renuis conſolari exterius, poteris ſpeculari cæleſtia, & frequenter iubilare interius.

CAPVT II.

De humili ſubmiſſione.

NOn magni pendas, quis pro te vel contra te ſit: ſed age & cura vt Deus tecum ſit in omni re, quam facis. Habeas conſcientiam bonam & Deus bene te defenſabit. Quē enim Deus adiuuare voluerit, nullius peruerſitas nocere poterit. Si tu ſcis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini. Ipſe nouit tempus & modum liberandi te, & ideo te debes illi reſignare. Dei eſt adiuuare, & ab omni confuſione liberare. Sæpe valde prodeſt, ad maiorem

maiorem humilitatem ſeruandam quod defectus noſtros alii ſciunt, & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leuiter ſatisfacit ſibi iraſcentibus. Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & conſolatur, humili homini ſe inclinat: humili largitur gratiam magnam, & poſt eius depreſſionem leuat ad gloriam. Humili ſua ſecreta reuelat, & ad ſe dulciter trahit & inuitat. Humilis accepta confuſione, ſatis bene eſt in pace: quia ſtat in Deo & non in mundo. Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

CAPVT III.

De bono pacifico homine.

TEne te primo in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus magis prodeſt, quam bene doctus. Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum

malum credit. Bonus, pacificus homo omnia ad bonum conuertit, Qui bene in pace eſt, de nullo ſuſpicatur. Qui autem male contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit. Dicit ſæpe, quod dicere non deberet: & omittit, quod ſibi magis facere expediret. Conſiderat, quod alij facere tenentur & negligit, ad quod ipſe teneatur. Habe ergo primo zelum ſuper teipſum & tunc iuſte zelare poteris etiã proximum tuum.

2. Tu bene ſcis facta tua excuſare & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere. Iuſtius eſſet, vt te accuſares, & fratrem tuum excuſares. Si portari vis, porta & alium. Vide, quam longe es adhuc à vera charitate & humilitate: quæ nulli nouit iraſci, vel indignari, niſi tantum ſibi. Non eſt magnum, cum bonis & manſuetis conuerſari, hoc enim omnibus naturaliter placet, & vnuſquiſque libenter

ter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit. Sed cum duris & peruerſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacifice poſſe viuere, magna gratia eſt, & laudabile nimis, vtileque factum.

3. Sunt, qui ſeipſos in pace tenent & cum aliis etiam pacem habent. Et ſunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis ſunt graues, ſed ſibi ſemper grauiores. Et ſunt, qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent. Eſt tamen tota pax noſtra in hac miſera vita potius in humili ſufferentia ponenda, quam in non ſentiendo contraria. Qui melius ſcit pati, maiorem tenebit pacem. Iſle eſt victor ſui, & dominus mundi, amicus Chriſti & hæres cæli.

CAPVT IV.

De pura mente, & ſimplici intentione.

DVabus alis homo ſubleuatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet & puritate.

puritate. Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione: ſimplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & guſtat. Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quam Dei beneplacitum & proximi vtilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris. Si rectum cor tuum eſſet, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ & liber ſanctæ doctrinæ eſſet. Non eſt creatura tam parua & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet.

2. Si tu eſſes intus bonus & purus, tunc omnia ſine impedimento videres, & bene caperes. Cor purum penetrat cælum & infernum. Qualis vnuſquiſque intus eſt taliter iudicat exterius. Si eſt gaudium in mundo, hoc vtique poſſidet puri cordis homo: Et ſi eſt alicubi tribulatio & anguſtia, hoc melius nouit mala conſcientia. Sicut ferrum miſſum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: ſic homo

tegre ad Deum ſe conuertens, à torpore exuitur, & in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepeſcere, tunc paruum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem. Sed quando perfecte incipit ſe vincere, & vtiliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat, quæ ſibi prius grauia eſſe ſentiebat.

CAPVT XVI.

De propria conſideratione.

NOn poſſumus nobis ipſis nimis credere quia ſæpe gratia nobis deeſt, & ſenſus. Modicum lumen eſt in nobis, & hoc cito per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non aduertimus, quod tam cæci intus ſumus. Sæpe male agimus, & peius excuſamus. Paſſione interdum mouemur, & zelum putamus. Parua in

aliis reprehendimus, & noſtra maiora pertranſimus. Satis cito ſentimus & ponderamus, quid ab aliis ſuſtinemus: ſed quantum alij de nobis ſubſtinent, non aduertimus. Qui bene & recte ſua ponderaret, non eſſet, quod de alio grauiter iudicaret.

2. Internus homo ſui ipſius curam omnibus curis anteponit: Et qui ſibi ipſi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus & deuotus, niſi de alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialius reſpexeris. Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te mouebit, quod foris percipis. Vbi es, quando tibi ipſi præſens non es? Et quando omnia percurriſti, quid (te neglecto) profeciſti? Si debes habere pacem, & vnionem veram: oportet, quod totum adhuc poſtponas, & te ſolum præ oculis habeas.

3. Multum proinde proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerues. Valde deficies, ſi aliquid

temporale reputaueris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi pure Deus, aut de Deo ſit. Totum vanum exiſtima: quiquid conſolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit vniuerſa. Solus Deus æternus & immenſus, implens omnia, ſolatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAPVT VI.

De lætitia bonæ conſcientiæ.

GLoria boni hominis teſtimonium bonæ conſcientiæ. Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam. Bona conſcientia valde multa poteſt portare, & valde læta eſt inter aduerſa. Mala conſcientia ſemper timida eſt & inquieta. Suauiter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit. Noli lætari, niſi quum benefeceris. Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem: quia non eſt pax impiis, dicit Dominus. Et ſi dixerint:

xerint: In pace ſumus; non venient ſuper nos mala: & quis nobis nocere audebit? ne credas eis: quoniam repente exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2. Gloriari in tribulatione, non eſt graue amanti: ſic enim gloriari, eſt gloriari in cruce Domini. Brevis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur. Mundi gloriam ſemper comitatur triſtitia. Bonorum gloria in conſcientiis eorum; & non in ore hominum. Iuſtorum lætitia, de Deo eſt & gaudium eorum, de veritate. Qui veram & æternam gloriam deſiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit minus amare conuincitur cæleſtem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3. Facile erit contentus & pacatus, cuius conſcientia munda eſt, Non es ſanctior, ſi laudaris: nec vi-

lior, ſi vituperaris. Quod es, hoc es: nec major dici vales, quam Deo teſte) ſis. Si attendis, quid apud te ſis intus, non curabis quid de te loquantur homines. Homo videt in facie. Deus autem in corde. Homo conſiderat actus, Deus vero penſat intentiones. Bene ſemper agere, & modicum de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt. Nolle conſolari ab aliqua creatura magnæ puritatis, & internæ fiduciæ, ſignum eſt.

4. Qui nullum extrinſecus proſe teſtimonium quærit, liquet, quod totaliter ſe Deo commiſit. Non enim, qui ſeipſum commendat ille probatus eſt, (ait B. Paulus) ſed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis,

CAP

CAPVT VII.

De amore IESV *ſuper omnia.*

BEatus, qui intelligit, quid ſit amare Ieſum:& contemnere ſeipſum, propter Ieſum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Ieſus vult ſolus ſuper omnia amari. Dilectio creaturæ fallax & inſtabilis: dilectio Ieſu, fidelis & perſeuerabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Ieſum, firmabitur in æuum. Illum dilige,& amicum tibi retine: qui omnibus recedentibus, te non reliquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando ſeparari, ſiue velis,ſiue nolis.

2. Teneas te apud Ieſum, viuens ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus, ſolus poteſt te iuuare. Dilectus tuus talis eſt naturæ, vt alienum non velit admittere: ſed ſolus vult cor tuum habere, & tamquam rex in proprio throno ſedere.

Si ſcires te bene ab omni creatura euacuare. Ieſus deberet libenter tecũ habitare. Pæne totum perditum inuenies, quidquid extra Ieſum in hominibus poſueris, Non confidas, nec innitaris ſuper calamum ventoſum: quia omnis caro fœnum, & omnis gloria eius vt flos fœni cadet.

3. Cito decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantum aſpexeris. Si enim tuum in aliis quæris ſolatium & lucrum, ſenties ſæpius detrimentum. Si quæris in omnibus Ieſum, inuenies vtique Ieſum. Si autem quæris teipſum, inuenies etiam teipſum, ſed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocivior ſibi, ſi Ieſum non quærit, quam totus mundus, & omnes ſui aduerſarii.

Capvt XIII.

De familiari amicitia IESV.

QVando Ieſus adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficile videtur

videtur. Quando vero Ieſus non adeſt, totum durum eſt. Quando Ieſus intus non loquitur, conſolatio vilis eſt. Si autem Ieſus vnum tantum verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur. Nonne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: Magiſter adeſt, & vocat te? Felix hora, quando Ieſus vocat de lachrymis ad gaudium ſpiritus. Quam aridus & durus es ſine Ieſu! Quam inſipiens & vanus, ſi cupis aliquid extra Ieſum! Nonne hoc eſt maius damnum, quam ſi totum perderes mundum?

2. Quid poteſt tibi mundus conferre ſine Ieſu? Eſſe ſine Ieſu, grauis eſt infernus: & eſſe cum Ieſu, dulcis paradiſus. Si fuerit tecum Ieſus, nullus poterit nocere inimicus. Qui inuenit Ieſum, inuenit theſaurũ bonũ, immo bonum ſuper omne bonũ. Et qui perdit Ieſũ, perdit nimis multũ, & plus quam totũ mundum. Pauperrimus eſt, qui viuit ſine Ieſu: & di-

tiſſimus, qui bene eſt cum Ieſu.

3. Magna ars eſt, ſcire cum Ieſu conuerſari, & ſcire Ieſum tenere, magna prudentia. Eſto humilis & & pacificus, & erit tecum Ieſus.

Sis deuotus & quietus, & manebit tecum Ieſus. Potes cito fugare Ieſum, & gratiam eius perdere, ſi volueris ad exteriora declinare. Et ſi illum effugaueris & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum! Sine amico non potes bene viuere: & ſi Ieſus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis & deſolatus. Fatue igitur agis, ſi in aliquo altero confidis, aut lætaris. Eligendum eſt magis, totum mundum habere contrarium; quam Ieſum offenſum. Ex omnibus ergo charis ſit Ieſus ſolus dilectus ſpecialis.

4. Diligantur omnes propter Ieſum, Ieſus autem propter ſeipſum. Solus Ieſus Chriſtus ſingulariter eſt amandus: qui ſolus bonus & fidelis

præ

præ omnibus inuenitur amicis. Propter ipſum, & in ipſo, tam amici, quam inimici, tibi ſint chari, & pro omnibus his exorandus eſt, vt omnes ipſum cognoſcant, & diligant. Nunquam cupias ſingulariter laudari, vel amari, quia hoc ſolius Dei eſt qui ſimilem ſibi non habet? Nec velis, quod aliquis tecum in corde ſuo occupetur; neque tu cum alicuius occuperis amore: ſed ſit Ieſus in te, & in omni bono homine.

5. Eſto purus & liber ab intus, ſine alicuius creaturæ implicamento. Oportet te eſſe nudum, & purum cor ad Deum gerere, ſi vis vacare & videre quam ſuavis ſit Dominus. Et reuera ad hoc non peruenies, niſi gratia eius fueris præuentus & intractus: vt omnibus euacuatis & licentiatis, ſolus cum ſolo vniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia. Et quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quaſi tantum ad flagella relictus. In his non debet

deiici, nec deſperare; ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare. & cuncta ſuper venientia ſibi ad laudem Ieſu Chriſti perpeti: quia poſt hiemem ſequitur æſtas; poſt noctem redit dies; & poſt tempeſtatem magna ſerenitas.

CAPVT IX.

De carentia omnis ſolatij.

NOn eſt graue, humanum contemnere ſolatium, cum adeſt diuinum. Magnum eſt, & valde magnum, tam humano quam diuino poſſe carere ſolatio: & pro honore Dei, libenter exilium cordis velle ſuſtinere: & in nullo ſe ipſum quærere, nec ad proprium meritum reſpicere. Quid magni eſt, ſi hilaris ſis & deuotus, adueniente gratia: optabilis cunctis hæc hora. Satis ſuauiter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, ſi onus non ſentit, qui portatur ab omnipoten-

te, & ducitur à ſummo ductore?

2. Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exuitur à ſeipſo. Vicit ſanctus martyr Laurentius ſæculum, cum ſuo ſacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & ſummum Dei ſacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore Chriſti, etiam à ſe tolli clementer ferebat. Amore igitur creatoris, amorem hominis ſuperauit: & pro humano ſolatio diuinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu aliquem neceſſarium & dilectum amicum pro amore Dei diſce relinquere. Nec grauiter feras, quum ab amico derelictus fueris, ſciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab inuicem ſeparari.

3. Multum & diu oportet hominem in ſeipſo certare, antequam diſcat ſeipſum plene ſuperare, & totum affectum ſuum in Deum trahere. Quando homo ſtat ſuper ſeipſum, facile labitur ad conſolationes humanas.

manas. Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes exercitationes & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4. Cum igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimiũ gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio. Quum ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes: ſed cum humilitate & patientia expecta cæleſtem viſitationem: quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem. Iſtud non eſt nouum, nec alienum viam Dei expertis, quia in magnis Sanctis & in antiquis Prophetis fuit ſæpe talis alternationis modus.

5. Vnde quidam præſente iam gratia;

tia:dicebat: Ego dixi in abundantia mea, Non mouebor in æternum. Abſente vero gratia quid in ſe fuerit expertus adiungit, dicens: Auertiſti faciem tuam à me & factus ſum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantius Dominum rogat, & dicit: Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. Denique orationis ſuæ fructum reportat, & ſe exauditum teſtatur, dicens: Audiuit Dominus, & miſertus eſt mei. Dominus factus eſt adiutor meus: Sed in quo? Conuertiſti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, & circundediſti me lætitia. Si ſic actum eſt cum magis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus, ſi interdum in feruore & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit & recedit, ſecundum ſuæ beneplacitum voluntatis. Vnde beatus Iob ait: Viſitas eum diluculo, & ſubito probas illum.

6. Super quid igitur ſperare poſ-

ſum,aut in quo confidere debeo,niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cæleſtis? Siue enim adſint homines boni, ſiue deuoti fratres, vel amici fideles; ſiue libri ſancti, vel tractatus pulchri; ſiue dulcis cantus & hymni; omnia hæc modicum iuuant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remedium, quam patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inueni aliquem tam religioſum & deuotum, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit feruoris diminutionem. Nullus ſanctus fuit tam alte raptus & illuminatus, qui prius vel poſtea, non fuerit tentatus. Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim ſequentis conſolationis, tentatio præcedens, eſſe ſignum. Nam tentationibus probatis, cæleſtis promitti

mittitur conſolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ.

8. Datur autem conſolatio diuina, vt homo fortior ſit ad ſuſtinendum aduerſa. Sequitur etiam tentatio, ne ſe eleuet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua eſt: ideo non ceſſes te preparare ad certamen: quin à dextris & à ſiniſtris hoſtes ſunt, qui nunquam quieſcunt.

CAPVT X.

De gratitudine pro gratia Dei.

CVr quæris quietem, cum natus ſis ad laborem? Pone te ad patiẽtiam magis, quam ad conſolationes; & ad crucem portandam magis, quam ad lætitiam. Quis enim ſæcularium, non libenter conſolationem & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes

tiones, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales vero deliciæ, ſolæ iucundæ & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infuſæ. Sed iſtis diuinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet: quia tempus tentationis non diu ceſſat.

2. Multum autem contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi, & magna confidentia ſui. Deus bene facit conſolationis gratiam dando. ſed homo male agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo. Et ideo non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus auctori, nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia digne gratias referenti: & auferetur ab elato, quod dari ſolet humili.

3. Nolo conſolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto contenplationem, quæ ducit

cit in elationem. Non enim omne altum, ſanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne charum, Deo gratum. Libenter accepto gratiam, vnde ſẽper humilior timoratior inueniar, atque ad relinquẽdũ me paratior ſiã. Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere, non ſibi audebit quidquam boni attribuere: ſed potius ſe pauperem & nudum confitebitur. Da Deo, quod Dei eſt; & tibi adſcribe, quod tuum eſt: hoc eſt Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam & dignam pœnam pro culpa deberi ſentias.

4. Pone te ſemper ad infimum, & dabitur tibi ſummum; nam ſummum non ſtat ſine infimo. Summi ſancti apud Deum, minimi ſunt apud ſe. Et quanto glorioſiores, tanto in ſe humiliores. Pleni veritate & gloria cæleſti, non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo confirmati & fundati nullo modo poſſunt eſſe elati. Et qui totum Deo adſcribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam

ab inuicem non quærunt : ſed gloriam,quæ à ſolo Deo eſt, volunt : & Deum in ſe , & in omnibus Sanctis, laudare ſuper omnia cupiunt,& ſemper in idipſum tendunt.

5. Eſto igitur gratus pro minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimum , etiam pro maximo & magis contemptibile : pro ſpeciali dono. Si dignitas datoris inſpicitur , nullum datum paruum aut nimis vile videbitur. Non enim paruum eſt , quod à ſummo Deo donatur. Etiam ſi pœnas & verbera dederit , gratum eſſe debet : qui ſemper pro ſalute noſtra facit , quidquid nobis aduenire permittit. Qui gratiam Dei retinere deſiderat , ſit gratus pro gratia data,patiens pro ablata. Oret,vt redeat cautus ſit,& humilis,ne amittat.

Capvt XI.

De paucitate amatorum crucis.

HAbet Ieſus nunc multos amatores regni ſui cæleſtis, ſed paucos bajulatores ſuæ crucis. Multos habet deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Plures inuenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ. Omnes cupiunt cum eo gaudere pauci volunt pro eo aut cum eo aliquid ſubſtinere. Multi Ieſúm ſequuntur vſque ad fractionem panis, ſed pauci vſque ad bibendũ calicem paſſionis. Muli miracula éius venerantur, pauci ignominiam crucis ſequuntur. Multi Ieſum diligunt, quamdiu aduerſa non contingunt. Multi illum laudant & benedicunt, quandiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt. Si autem Ieſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit, aut in quærimoniam vel de-

ictionem nimiam cadunt.

2. Qui autem Ieſum propter Ieſum, non propriam aliquam conſolationem diligunt, ipſum in omni tribulatione & anguſtia cordis ſicut in ſumma conſolatione, benedicunt. Et ſi nunquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent & ſemper gratias agere vellent.

3. O quantum poteſt amor Ieſu purus, nullo proprio commodo vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarij ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt? nonne amatores ſui magis, quam Chriſti probantur qui ſua commoda & lucra ſemper meditantur? Vbi inuenietur talis qui velit Deo ſeruire gratis?

4. Raro inuenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus. Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum quis inueniet? Procul & de vltimis finibus pretium eius. Si dederit homo omnem

nem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt. Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt. Et ſi habuerit virtutem magnam, & deuotionem nimis ardentem, adhuc multum ſibi deeſt: Scilicet vnum, quod ſumme ſibi neceſſarium eſt. Quid illud? Vt omnibus relictis ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de priuato amore retineat; cumque omnia fecerit, quæ faciendo nouerit nil ſe feciſſe ſentiat.

5. Non grande ponderet, quod grande æſtimari poſſit: ſed in veritate ſeruum inutilem ſe pronunciet, ſicut Veritas ait: Cum feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Serui inutiles ſumus. Tunc vere, pauper & nudus ſpiritu eſſe poterit, & cum Propheta dicere: Quia vnicus & pauper ſum ego. Nemo tamen iſto ditior, nemo potentior, nemo liberior qui ſe & omnia relinquere ſcit, & ad infimum ſe ponere.

CAPVT XII.

De regia via ſanctæ Crucis.

DVrus multis videtur hic ſermo: Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Ieſum. Sed multo durius erit, audire illud extremum verbum: Diſcedite à me, maledicti, in ignem æternum. Qui enim modo libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis: tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis. Hoc ſignum crucis erit in cælo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes ſerui Crucis, qui ſe Crucifixo conformauerunt in vita, accedent ad Chriſtum iudicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus; in cruce infuſio ſupernæ ſuauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus; in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio

fectio ſanctitatis. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo crucē tuam, & ſequere Ieſum, & ibis in vitam æternam. Præceſſit ille baiulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce: vt & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia ſi commortuus fueris, etiam cum illo pariter viues. Et ſi ſocius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum iacet: & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis. Ambula vbi vis, quære quodcumque volueris: & non inuenies altiorem viam ſupra, nec ſecuriorem viam infra, niſi viam ſanctæ crucis. Diſpone & ordina omnia ſecundum tuum velle & videri: & non inuenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſponte, aut inuite: & ita crucem ſemper inuenies. Aut enim in corpore dolorem ſenties

aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4. Interdum à Deo relinqueris, interdum à proximo exerceberis, & quod amplius eſt ſæpe tibimetipſi grauis eris; nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari ſeu alleuiari poteris: ſed donec Deus voluerit, oportet vt ſuſtineas. Vult enim Deus vt tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & vt illi totaliter te ſubiicias: & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati. Crux ergo ſemper parata eſt & vbique te expectat. Non potes effugere, vbicumque occurreris: quia quocumque iueris, teipſum tecum portas, & ſemper teipſum inuenies. Conuerte te ſupra, conuerte te infra: conuerte te extra, conuerte te intra: & in his omnibus inuenies crucem: & neceſſe eſt te vbique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet te ad deſideratum finem, vbi ſcilicet finis patiendi erit, quamuis hic non erit. Si inuite portas, onus tibi facis, & teipſum magis grauas: & tamen oportet vt ſuſtineas. Si abiicis vnam crucem, aliam proculdubio inuenies & forſitan grauiorem.

6. Credis tu euadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis ſanctorum in mundo, ſine cruce & tribulatione fuit? Nec enim Ieſus-Chriſtus, Dominus noſter, vna hora ſine dolore paſſionis fuit, quamdiu vixit. Oportebat (ait) Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam. Et quomodo tu aliam viam quæris, quam hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ Crucis?

7. Tota vita Chriſti, crux fuit & martyrium, & tu tibi quæris requiem & gaudium? Erras, erras, ſi aliud quæris, quam pati tribulationes: quia tota iſta vita mortalis,

plena eſt miſeriis, & circumſignata crucibus. Et quanto altius quis in ſpiritu profecerit, tanto grauiores ſæpe cruces inuenit: quia exilij ſui pœna magis ex amore creſcit.

8. Sed tamen, iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine leuamine conſolationis: quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere ex ſufferentia ſuæ crucis. Nam dum ſponte ſe illi ſubiicit, omne onus tribulationis in fiduciam diuinæ conſolationis conuertitur. Et quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto ſpiritus amplius per internam gratiam roboratur. Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & aduerſitatis, ob amorem conformitatis crucis Chriſti, vt ſe ſine dolore & tribulatione eſſe non vellet: quoniam tanto ſe acceptiorem Deo credit, quanto plura & grauiora pro eo perferre potuerit. Non eſt iſtud hominis virtus, ſed gratia Chriſti, quæ tanta poteſt & agit in carne fragili; vt quod natura

naturaliter ſemper abhorret & fugit, hoc feruore ſpiritus aggrediatur & diligat.

9. Non eſt ſecundum hominem, crucem portare, crucem amare, corpus caſtigare & ſeruituti ſubiicere: honores fugere: contumelias libenter ſuſtinere, ſeipſum deſpicere, & deſpici optare: aduerſa quæque cum damnis perpeti, & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare. Si ad te ipſum reſpicis, nihil huiuſmodi ex te poteris. Sed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo, & ſubiicientur ditioni tuæ mundus & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, ſi fueris fide armatus, & cruce Chriſti ſignatus.

10. Pone te ergo; ſicut bonus & fidelis ſeruus Chriſti, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Præpara te ad tolerandam multa aduerſa & varia incōmoda in hac miſera vita: quia ſic tecum erit; vbicumque fueris: & ſic reuera inuenies, vbicumque latueris

ris. Oportet ita eſſe : & non eſt remedium euadendi à tribulatione malorum & dolore, quam vt te patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, ſi amicus eius eſſe, & partem cum eo habere deſideras. Conſolationes Deo committe : faciat ipſe cum talibus, ſicut ſibi magis placuerit. Tu vero pone te ad ſuſtinendum tribulationes, & reputa eas maximas conſolationes : quia non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam promerendam, etiam, ſi ſolus omnes poſſes ſuſtinere.

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis eſt, & ſapit pro Chriſto : tunc bene tecum eſſe æſtima, quia inueniſti paradiſum in terra. Quamdiu pati graue tibi eſt, & fugere quæris, tamdiu male habebis, & ſequetur te vbique fuga tribulationis.

12. Si ponis te, ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet cito melius, & pacem inuenies.

nies. Etiamſi raptus fueris vſque ad tertium cælum cum Paulo, non es propterea ſecuratus de nullo contrario patiendo. Ego (inquit Ieſus) oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, ſi Ieſum diligere, & perpetuo illi ſeruire placet.

13. Vtinam dignus eſſes aliquid pro nomine Ieſu pati quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio eſſet proximis? Nam patientiam omnes recommendant, quamuis pauci tamen pati velint. Merito deberes libenter modicum pati pro Chriſto, cum multo grauiora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitã. Et quãto quiſque plus ſibi moritur, tanto magis Deo viuere incipit. Nemo aptus eſt ad comprehendendum cæleſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad portandum pro Chriſto aduerſa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mundo

iſte

iſto, quam libenter pati pro Chriſto. Et ſi eligendum tibi eſſet, magis optare deberes, pro Chriſto aduerſa pati, quam multis conſolationibus recreati: quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus Sanctis magis conformior. Non enim ſtat meritum noſtrum, & profectus ſtatus noſtri, in multis ſuauitatibus & conſolationibus: ſed potius in magnis grauitatibus, & tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius & vtilius ſaluti hominum quam pati fuiſſet, Chriſtus vtique verbo & exemplo oſtendiſſet. Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omneſque eum ſequi cupientes, manifeſte ad crucem portandam hortatur, & dicit: Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Omnibus ergo perlectis & ſcrutatis, ſit hæc concluſio finalis: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

DE

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER TERTIUS.

De interna conſolatione.

CAPUT I.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.

AVdiam, quid loquatur in me Dominus Deus, Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit: & de ore eius conſolationis verbum accipit. Beatæ aures, quæ venas diuini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi huius ſuſurrationis nihil aduertunt. Beatæ plane aures, quæ non vocem foris ſonantem, ſed intus auſcultant veri-

tatem docentem. Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cæleſtia, magis ac magis, per quotidiana exercitia, ſe ſtudent præparare. Beati, qui Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimento ſæculi ſe excutiunt.

2. Animaduerte hæc, anima meâ: claude ſenſualitatis tuæ oſtia: vt poſſis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus. Salus tua ego ſum, pax tua, & vita tua. Serua te apud me, & pacem inuenies. Dimitte omnia tranſitoria, quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria. Et quid iuuant omnes creaturæ, ſi fueris à creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitum ac fidelem, vt veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPVT II.

Quod veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum.

LOquere Domine; quia audit ſeruus tuus. Seruus tuus ſum ego, da mihi intellectum vt ſciam teſtimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui : fluat vt ros eloquium tuum. Dicebant olim filij Iſrael ad Moyſen : loquere tu nobis, audiemus: non loquatur nobis Dominus ne forte moriamur. Non ſic Domine non ſic oro: ſed magis cum Samuele, propheta humiliter ac deſideranter obſecro : Loquere Domine; quia audit ſeruus tuus. Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis : ſed tu potius loquere Domine Deus, inſpirator & illuminator omnium Prophetarum : quia tu ſolus ſine eis potes me perfectè imbuere; illi autem ſine te nihil proficient.

2. Poſſunt quidem verba ſonare.

ſed ſpiritum non conferunt. Pulchriter dicunt, ſed te tacente cor non accendunt. Literas tradunt, ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum. Mandata edicunt, ſed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantum agunt, ſed tu corda inſtruis & illuminas. Illi exterius rigant, ſed tu fœcunditatem donas. illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æterna veritas: ne forte moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantum foris admonitus, & intus non accenſus: ne ſit mihi ad iudicium verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum, & non ſeruatum. Loquere igitur Domine, quia audit ſeruus tuus: verba enim vitæ æternæ habes. Loquere mihi ad qualemcumque animæ meæ conſolationem & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem, ad laudem & gloriam

riam, & perpetuum honorem.

CAPVT III.

Quod verba Dei, cum humilitate ſu audienda & quod multi ea non ponderant.

AVdi fili verba mea, verba ſuauiſ-ſima, omnem Philoſophorum & Sapientium huius mundi ſcientiam excedentia. Verba mea ſpiritus & vita ſunt, nec humano ſenſu penſanda. Non ſunt ad vanam complacentiam trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu ſuſcipienda. Et dixi: Beatus, quem tu erudieris Domine & de lege tua docueris eum: vt mitiges ei diebus malis, & non deſoletur in terra.

2. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & vſque nunc non ceſſo omnibus loqui: ſed multi ad vocem meam ſurdi ſunt, & duri. Plures mundum libentius audiunt

quam Deum: facilius ſequuntur carnis ſuæ appetitum quam Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & parua, & ſeruitur ei auiditate magna: ego promitto ſumma, & æterna, & torpeſcunt mortalium corda. Quis tanta cura mihi in omnibus ſeruit: & obedit ſicut mundo & dominis eius ſeruitur? Erubeſce Sidon, ait mare. Et, ſi cauſam quæris, audi quare. Pro modica præbenda, longa via curritur: Pro æterna vita à multis vix pes ſemel à terra leuatur. Vile pretium quæritur: pro vno numiſmate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parua promiſſione die noctuque fatigari non timetur.

3. Sed proh dolor, pro bono incommutabili, pro præmio ineſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubeſce ergo ſerue piger & queruloſe, quod illi paratiores inueniuntur ad perditionem,

quam

quam tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem, quam tu ad veritatem. Equidem à ſpe ſua nonnumquam fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen vſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit. Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium deuotorum.

4. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria. Quod non intelligis cum legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, vnam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum lucramenta. Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet qui iudicet eum in nouiſſimo die.

Oratio ad implorandam deuotionis gratiam.

DOmine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, vt audeam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſeruulus tuus, & abiectus vermiculus: multo pauperior & contemptibilior, quam ſcio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu ſolus bonus, iuſtus & ſanctus: tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratia tua, qui non vis eſſe vacua opera tua.

6: Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita: niſi me confortauerit meſericordia & gratia tua? Noli auertere faciem tuam à me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat anima mea ſicut terra ſine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam; doce me

coram te digne & humiliter conuerſari : quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognouiſti antequam fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

CAPVT IV.

Quod in veritate & humilitate coram Deo conuerſandum eſt.

FIli, ambula coram me in veritate & in ſimplicitate cordis tui quære me ſemper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eum à ſeductoribus & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, vere liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis. Domine, verum eſt. Sicut dicis, ita quæſo mecum fiat. Veritas tua me doceat; ipſa me cuſtodiat, & vſque ad ſalutarem finem conſeruet. Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione : & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. Ego te docebo (ait Veritas) quæ recta ſunt, & placita coram me

Cogita peccata tua, cum diſplicentia magna & mœrore: & numquam reputes te aliquid eſſe propter opera bona. Reuera peccator es, & multis paſſionibus obnoxius & implicatus. Ex te ſemper ad nihil tendis: cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito diſſolueris. Non habes quidquam vnde poſſis gloriari, ſed multa, vnde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quam vales comprehendere.

3. Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis. Nil grande, nil pretioſum & admirabile, nil reputatione appareat dignum: nil altum, nihil vere laudabile & deſiderabile, niſi quod æternum eſt. Placeat tibi ſuper omnia æterna Veritas, diſpliceat tibi ſemper tua maxima vilitas. Nil ſic timeas, ſic vituperes & fugias, ſicut vitia & peccata tua: quæ magis diſplicere debent quam quælibet rerum damna. Quidam non ſincere coram me ambulant, ſed quadam curioſitate & arro-

gantia ducti, volunt ſecreta mea ſcire, & alta Dei intelligere, ſe & ſuam ſalutem negligentes. Hi ſæpe in magnas tentationes & peccata propter ſuam ſuperbiam & curioſitatem, me eis aduerſante, labuntur.

4. Time judicia Dei, expaueſce iram omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quam multa bona neglexiſti. Quidam ſolum portant ſuam deuotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde. Sunt alij, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant: de terrenis grauiter, audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſeruiunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis: quia docet eos terrena deſpicere, & amare cæleſtia: mundum negligere, & cælum tota die ac nocte deſiderare.

Capvt V.

De mirabili effectu diuini amoris.

BEnedico te pater cæleſtis, pater Domini mei Ieſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari. O pater miſericordiarum, & Deus totius cōſolationis, gratias tibi, ago, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tua recreas conſolatione. Benedico te ſemper & glorifico, cum vnigenito Filio tuo & Spiritu ſancto paraclito, in ſæcula ſæculorum. Eia Domine Deus amator ſancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea & exultatio cordis mei. Tu ſpes mea & refugium meū in die tribulationis meæ.

2. Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideo neceſſe habeo à te confortari & conſolari: propterea viſita me ſæpius, & inſtrue diſciplinis ſanctis. Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus

nibus inordinatis : vt intus ſanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeuerandum.

3. Magna res eſt amor, magnum omnino bonum : quod ſolum leue facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit. Amor Ieſu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat. Amor vult eſſe ſurſum, nec vllis infimis rebus retineri. Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur aſpectus : ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat. Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius, nec melius in cælo & in terra : quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt, niſi in Deo, ſuper omnia creata quieſcere.

4. Amans volat, currit, & lætatur:

liber eſt non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in vno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe conuertit ſuper omnia bona. Amor modum ſæpe neſcit, ſed ſuper omnem modum ferueſcit. Amor onus nō ſentit, labores nihil reputat; plus affectat, quam valet: de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe, & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, vbi non amans deficit & iacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus non laſſatur: arctatus non coarctatur: territus non conturbatur: ſed ſicut viuax flamma & ardens facula ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit. Si quis amat, nouit quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus, tu totus meus & ego totus tuus.

6. Dilata me in amore, vt diſcam, interiori cordis ore deguſtare quam ſuaue ſit amare, & in amore liqueſieri & natare. Tenear amore, vadens ſupra me, præ nimio feruore & ſtupore. Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. Amem te plus quam me: nec me niſi propter te: & omnes in te, qui vere amant te, ſicut iubet lex amoris lucens ex te.

7. Eſt amor velox, ſincerus, pius, iucundus & amœnus: fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & ſeipſum numquam quærens. Vbi enim ſeipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Eſt amor circumſpectus, humilis, & rectus: non mollis, non leuis, nec vanis intendens rebus: ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubiectus, & obediens prælatis, ſibi vilis & deſpectus. Deo deuotus & gratificus, fidens & ſperans ſemper in eo, etiam cum ſibi non ſap-

De

Deus : quia ſine dolore non viuitur in amore.

8. Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem, omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti ; nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

Capvt VI.

De probatione veri amatoris.

FIli, non es adhuc fortis, & prudens amator. Quare Domine? Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis auide conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in proſperis placeo, ita nec in aduerſis diſpliceo.

2. Prudens amator, non tam donum amantis conſiderat, quam dantis amorem. Affectum potius attendit, quam ſenſum : & infra dilectum omnia data ponit. Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper

omne donum. Non eſt ideo totum perditum, ſi quandoque minus bene de me vel de Sanctis meis ſentis, quam velles. Affectus ille bonus & dulcis, quem interdum percipis, effectus graciæ præſentis eſt, & quidam prægustus patriæ cæleſtis: ſuper quo non nimium innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem aduerſus incidentes malos motus animi, ſuggeſtionem ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis, & magni meriti.

3. Non ergo te conturbent alienæ phantaſiæ, de quacumque materia ingeſtæ. Forte ſerua propoſitum, & intentionem rectam ad Deum. Nec eſt illuſio, quod aliquando in exceſſum ſubito raperis, & ſtatim ad ſolitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim inuitè magis pateris, quam agis: & quamdiu diſplicent & reniteris, meritum eſt & non perditio.

4. Scito, quod antiquus inimicus omnino nititur impedire deſiderium tuũ à bono, & ab omni deuoto

exerci

exercitio euacuare : à Sanctorum ſcilicet cultu, à pia paſſionis meæ memoria, à peccatorum vtili recordatione, à propoſito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tædium tibi faciat & horrorem : vt ab oratione reuocet, & ſacra lectione. Diſplicet ſibi humilis confeſſio, & (ſi poſſet) à Communione ceſſare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet ſæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Sibi imputa, cum mala infert, & immunda. Dicito illi: Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer: valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Diſcede à me ſeductor peſſime, non habebis in me partem vllam, ſed Ieſus mecum erit, tamquam bellator fortis, & tu ſtabis confuſus. Malo mori, & omnem pœnam ſubire, quam tibi conſentire. Tace & obmuteſce: non audiam te amplius, licet plures mihi moliris moleſtias. Dominus illuminatio mea & ſalus mea; quem timebo? Si conſiſtant aduer-
ſum

ſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adiutor meus, & redemptor meus.

5. Certa tamquam miles bonus: & ſi interdum ex fragilitate corruis; reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multum præcaue à vana complacentia & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pæne incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem, ruina hæc ſuperborum, de ſe ſtulte præſumentium.

CAPVT VII.

De occultanda gratia, ſub humilitatis cuſtodia.

FIli; vtilius eſt tibi & ſecurius, deuotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tanquam indigno datam timere. Non eſt huic affectioni tenacius inhæren-

dum, quæ citius poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, quam miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tantum ſpiritualis vitæ profectus, cum conſolationis habueris gratiam: ſed quum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris eius ſubtractionem: ita, quod tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex vſu facienda omnino dilabi permittat: ſed ſicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis quam ſensis, te totaliter negligas.

2. Multi enim ſunt, qui cum non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via eius, ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non amplius. Quidam incauti, propter deuotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt: quia plus agere voluerunt, quam potuerunt,

runt, non peſantes ſuæ paruitatis meuſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes, quam rationis iudicium. Et quia maiora præſumpſerunt, quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam cito perdiderunt. Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in cælum poſuerunt nidum ſibi: vt humiliati & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc noui ſunt & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt & elidi.

3. Quod ſi ſuum ſentire magis ſequi, quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi â proprio conceptu noluerint. Raro ſibi ipſi ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius eſt, ſapere modicum cum humilitate & parua intelligentia, quam magni ſcientiarum theſauri cum vana complacentia. Melius eſt tibi minus habere, quam multum, vnde poſſes ſuperbire. Non ſatis diſ-

Digitized by Google

crete agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliuiſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam ſatis virtuoſe ſapit, qui tempore aduerſitatis, & cuiuſque grauitatis, nimis deſperare ſe gerit, & minus fidenter de me quam oportet, recogitat ac ſentit.

4. Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpe tempore belli nimis deiectus & formidoloſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum bene moderare & regere, non incideres iam cito in periculum, & offenſam. Conſilium bonum eſt, vt feruoris ſpiritu concepto, mediteris, quid futurum ſit abſcedente lumine. Quod dum contigerit, recogita & denuo lucem poſſe reuerti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. Vtilior eſt ſæpe talis probatio, quam ſi ſemper proſpera pro tua haberes

beres voluntate. Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones aut conſolationes habeat; vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: ſed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & diuina charitate repletus: ſi Dei honorem pure & integre ſemper quærat: ſi ſeipſum nihil reputet, & in veritate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici & humiliari magis gaudeat, quam honorari.

Capvt VIII.

De vili æſtimatione ſui ipſius in oculis Dei.

LOquar ad Dominum meum, cum ſim puluis & cinis? Si me amplius reputauero, ecce tu ſtas contra me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere. Si autem me vilificauero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut ſum) puluerifauero, erit mihi propria gratia tua, & vic-

Digitized by Google

na cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum. Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quo deveni; quia nihil ſum, & neſciui. Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si autem ſubito me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirum valde, quod ſic repente ſubleuor, & tam benigne à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præueniens me, & in tam multis ſubueniens neceſſitatibus, à grauibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (vt vere dicam) eripiens malis. Me ſi quidem malè amando me perdidi: & te ſolum quærendo & purè amando me & te pariter inueni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi. Quia tu, ô dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id, quam audeo ſperare vel rogare.

3. Benedictus

3. Benedictus ſis Deus meus; quia licet ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas nunquam ceſſat benefacere etiam ingratis, & longe à te auerſis. Conuerte nos ad te, vt ſimus grati, humiles & deuoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

Caput IX.

Quod omnia ad Deum ſicut ad finem vltimum ſunt referenda.

Fili, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus & vltimatus, ſi vere deſideras eſſe beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſæpius ad ſeipſum & ad creaturas male incuruatus. Nam ſi teipſum in aliquo quæris, ſtatim in te deficis & areſcis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego ſum, qui omnia dedi. Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia: & ideo ad me, tamquam ad ſuam originem, cuncta ſunt reducenda.

2. Ex me puſillus & magnus, pauper & diues, tamquam ex fonte viuo, aquam viuam hauriunt: & qui mihi ſponte & libere deſeruiunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo priuato bono delectari, non ſtabilietur in vero gaudio, neque in corde ſuo dilatabitur, ſed multipliciter impedietur & anguſtiabitur. Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuat: ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum habere volo: & cum magna diſtrictione, gratiarum actiones requiro.

3. Hæc eſt veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Et ſi intrauerit cæleſtis gratia, & vera charitas, non erit aliqua inuidia, nec contractio cordis, neque priuatus amor occupabit. Vincit enim omnia diuina charitas, & dilatat omnes animæ vires. Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis: quia nemo bonus, niſi

ſolus

ſolus Deus, qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

CAPVT X.

Quod ſpreto mundo, dulce eſt ſeruire Deo.

NVnc iterum loquar Domine & non ſilebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & Regis mei, qui eſt in excelſo. O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te? Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſeruientibus? Vere ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maxime oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ, quia cum non eſſem, feciſti me: cum errarem longe à te, reduxiſti me, vt ſeruirem tibi & præcepiſti vt diligam te.

2. O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo potero tui obliuiſci, qui mei dignatus es recordari, etiam poſtquam contabui

perij? Feciſti vltra omnem ſpem, miſericordiam cum ſeruo tuo: & vltra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuiſti. Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, vt omnibus abdicatis, ſæculo renuntient, & monaſticam vitam aſſumant. Nunquid magnum eſt, vt tibi ſeruiam, cui omnis creatura ſeruire tenetur? Non magnum mihi videri debet, ſeruire tibi: ſed hoc potius magnum mihi & mirandum apparet, quod tam pauperem & indignum dignaris in ſeruum recipere, & dilectis ſeruis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & vnde tibi ſeruio. Verumtamen vice verſa, tu magis mihi ſeruis, quam ego tibi. Ecce cælum & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſto ſunt, & faciunt quotidie quæcumque mandaſti: & hoc parum eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti. Tranſcendit autem hæc omnia, quod tu ipſe

ipſe homini ſeruire dignatus es, & teipſum daturum ei promiſiſti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Vtinam poſſem tibi ſeruire cunctis diebus vitæ meæ! Vtinam vel vno die, dignum ſeruitium exhibere ſufficerem! Vere tu es dignus omni ſeruitio, omni honore, & laude æterna. Vere Dominus meus es, & ego pauper ſeruus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſeruire, nec vnquam in laudibus tuis debeo faſtidire. Sic volo, ſic deſidero: & quicquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi ſeruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubiecerint tuæ ſanctiſſimæ ſeruituti. Inuenient ſuauiſſimam Spiritus ſancti conſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abjecerint delectationem. Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem

mundan-

perij? Feciſti vltra omnem ſpem, miſericordiam cum ſeruo tuo: & vltra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuiſti. Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, vt omnibus abdicatis, ſæculo renuncient, & monaſticam vitam aſſumant. Nunquid magnum eſt, vt tibi ſeruiam, cui omnis creatura ſeruire tenetur? Non magnum mihi videri debet, ſeruire tibi: ſed hoc potius magnum mihi & mirandum apparet, quod tam pauperem & indignum dignaris in ſeruum recipere, & dilectis ſeruis tuis adunare.

3. Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & vnde tibi ſeruio. Verumtamen vice verſa, tu magis mihi ſeruis, quam ego tibi. Ecce cælum & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſto ſunt, & faciunt quotidie quæcumque mandaſti: & hoc parum eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti. Tranſcendit autem hæc omnia, quod tu ipſe

ipſe homini ſeruire dignatus es, & teipſum daturum ei promiſiſti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Vtinam poſſem tibi ſeruire cunctis diebus vitæ meæ! Vtinam vel vno die, dignum ſeruitium exhibere ſufficerem! Vere tu es dignus omni ſeruitio, omni honore, & laude æterna. Vere Dominus meus es, & ego pauper ſeruus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſeruire, nec vnquam in laudibus tuis debeo faſtidire. Sic volo, ſic deſidero: & quicquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere.

5. Magnus honor, magna gloria, tibi ſeruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubiecerint tuæ ſanctiſſimæ ſeruituti. Inuenient ſuauiſſimam Spiritus ſancti conſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abiecerint delectationem. Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem

mundan-

mundanam neglexerint curam.

6. O grata & iucunda Dei ſeruitus, qua homo veraciter efficitur liber & ſanctus! O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum & ſemper optandum ſeruitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur, ſine fine manſurum.

CAPVT XI.

Quod deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.

FIli, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum bene didiciſti. Quæ ſunt hæc, Domine? Vt deſiderium tuum ponas totaliter ſecundum beneplacitum meum: & tui ipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus æmulator. Deſideria te ſæpe accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter

tuum

tuum commodum magis mouearis. Si ego ſum in cauſa, bene contentus eris, quomodocumque ordinauero: ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet, ecce hoc eſt, quod te impedit & grauat.

2. Caue ergo, ne nimium innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto: ne forte poſtea promittat, aut diſpliceat, quod primo placuit, & quaſi pro meliore zelaſti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione vti, etiam in bonis ſtudiis & deſideriis: ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationem ſcandalum generes; vel etiam per reſiſtentiam aliorum ſubito turberis & corruas.

3. Interdum vero oportet violentia vti, & viriliter apetitui ſenſitiuo contraire, nec aduertere quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc

gis ſatagere, vt ſubiecta ſit etiam nolens ſpiritui. Et tam diu caſtigari debet, & cogi ſeruituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucíſque contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconueniens muſſitare.

CAPVT XII.

De informatione patientiæ, & luctamine aduerſus concupiſcentias.

DOmine Deus, vt video, patientia eſt mihi valde neceſſaria: multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercumque ordinauero de pace mea, non poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea. Ita eſt, fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſentiat; ſed tunc etiam æſtima te pacem inueniſſe, cum fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2. Si dixeris, te non poſſe multa pati: quo modo tunc ſuſtinebis ignem

ignem purgatorij? De duobus malis, minus eſt ſemper eligendum. Vt ergo æterna futura ſupplicia poſſis euadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quod homines ſæculi huius nihil, vel parum patiantur? Nec hoc inuenies; etiamſi delicatiſſimos quæſieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates: ideoque parum ponderant ſuas tribulationes. Eſto, ita ſit, vt habeant quidquid voluerint: ſed quamdiu, putas, durabit?

3. Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cum adhuc viuunt, non ſine amaritudine & tædio ac timore in eis quieſcunt. Ex eadem namque re, vnde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iuſte illis fit: vt, quia inordinate delectationes quærunt & ſequuntur, non ſine confuſione & amaritudine eas expleant.

4.

4. O quam breues, quam falſæ, quam inordinatæ & turpes omnes ſunt! Veruntamen præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo fili, poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertare. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

5. Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantius à me conſolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abſciſſione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio. Et quanto te plus ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris, tanto in me ſuauiores & potentiores conſolationes inuenies. Sed primo, non ſine quadam triſtitia, & labore certaminis ad has pertinges. Obſiſtet inolita conſuetudo, ſed meliori conſuetudine deuincetur. Remurmurabit caro; ſed feruore ſpiritus

tus frænabitur. Inſtigabit & exacerbabit te ſerpens antiquus, ſed oratione fugabitur: inſuper & labore vtili aditus ei magnus obſtruetur.

CAPVT XIII.

De obedientia humilis ſubditi ad exemplum Ieſu Chriſti.

Filli, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia; ipſe ſe ſubtrahit à gratia. Et qui quærit habere priuata, amittit communia. Qui non libenter & ſponte, ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt, quod caro ſua necdum perfectè ſibi obedit, ſed ſæpe recalcitrat & remurmurat. Diſce ergo celeriter ſuperiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubiugare. Citius namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit deuaſtatus. Non eſt moleſtior & peior animæ hoſtis, quam tu ipſe tibi, non bene concordans ſpiritui. Oportet omnino verum te aſſumere tui ipſius contemptum, ſi vis præualere aduerſus carnem & ſanguinem.

2. Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te reſignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum, ſi tu, qui puluis es & nihil, propter Deum te homini ſubdis: quando ego omnipotens & altiſſimus, qui cuncta creaui ex nihilo, me homini propter te humiliter ſubieci? Factus ſum omnium humillimus & infimus, vt tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres. Diſce obtemperare, puluis. Diſce te humiliare, terra & limus, & ſub omnium pedibus incuruare. Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubiectionem te dare.

3. Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te viuere: ſed ita ſubiectum & paruulum te exhibe, vt omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti? Sed pepercit tibi

bi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: vt cognoſceres dilectionem meam & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres: & vt ad veram ſubiectionem & humilitatem te iugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

Capvt XIV.

De occultis Dei iuditiis, conſiderandis, ne extollamur in bonis.

Intonas ſuper me iudicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaueſcit anima mea valde. Sto attonitus, & conſidero; quia cæli non ſunt mundi in conſpectu tuo. Si in angelis reperiſti grauitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt ſtellæ de cælo; & ego puluis quid præſumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2. Nulla eſt ergo ſanctitas ſi ma-

num tuam Domine ſubtrahas. Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas. Nulla iuuat fortitudo, ſi conſeruare deſinas. Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas. Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia. Nam relicti, mergimur & perimus: viſitati vero erigimur & viuimus. Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur tepeſcimus, ſed à te accendimur.

3. O quam humiliter & abiecte mihi de meipſo ſentiendum eſt: quam nihil pendendum, ſi quid boni videar habere! O quam profunde ſubmittere me debeo ſub abyſſalibus iudiciis tuis. Domine: vbi nihil aliud me eſſe inuenio, quam nihil & nihil! O pondus immenſum! ô pelagus intrãſnatabile: vbi nihil de me reperio, quam in toto nihil. Vbi eſt ergo latebra gloriæ? vbi confidentia de virtute concepta! Abſorpta eſt omnis gloria vana in profunditate iudiciorum tuorum ſuper me.

4. Quid

4. Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo? Nunquid gloriabitur lutum contra formantem ſe? Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cuius cor in veritate ſubiectum eſt Deo? non eum totus mundus eriget, quem veritas ſibi ſubiecit; nec omnium laudantium ore mouebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmauit. Nam & ipſi qui loquuntur, ecce omnes nihil; deficient enim cum ſonitu verborum: Veritas autem Domini manet in æternum.

CAPVT XV.

Qualiter ſtandum ſit & dicendum in omni re deſiderabili.

FIli, ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita: Domine ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo: Domine, ſi mihi videris expedire, & vtile eſſe probaueris: tunc dona mihi hoc vti ad honorem tuum. Sed ſi mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer à me ta'

deſiderium. Non enim omne deſiderium eſt à Spiritu ſancto, etiam ſi homini videatur rectum & bonum. Difficile eſt pro vero iudicare, vtrum ſpiritus bonus an alienus te impellat ad deſiderandum hoc vel illud, an etiam ex proprio mouearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui primò bono ſpiritu videbantur inducti.

2. Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate, deſiderandum eſt & petendum, quid deſiderabile menti occurrit: maximeque cum propria reſignatione mihi totum committendum eſt, atque dicendum: Domine, tu ſcis qualiter melius eſt: fiat hoc vel illud, ſicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me, vbi vis, & libere age mecum in omnibus. In manu tua ſum, gyra & reuerſa me per circuitum. En ſeruus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non de-

ſidero

ſidero mihi viuere, ſed tibi: vtinam digne & perfecte.

Oratio pro beneplacito Dei *perficiendo.*

CONcede mihi benigniſſime Ieſu gratiam tuam, vt mecum ſit, & mecum laboret, mecumque in finem vſque perſeueret. Da mihi, hoc ſemper deſiderare & velle quod tibi magis acceptum eſt, & charius placet. Tua voluntas mea ſit: & mea voluntas tuam ſemper ſequatur: & optime ei concordet. Sit mihi vnum velle & nolle tecum: nec aliud poſſe velle aut nolle, niſi quod tu vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori quæ in mundo ſunt: & propter te amare contemni & neſciri in hoc ſæculo. Da mihi ſuper omnia deſiderata, in te requieſcere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu ſola requies: extra te, dura ſunt omnia & inquieta. In hac pace, in idipſum: hoc eſt, in te vno ſummo æterno bono, dormiam & requieſcam, Amen.

CAPVT XVI.

Quod verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.

QVidquid deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatium meum, non hic expecto, ſed in poſterum. Quod ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus delitiis frui poſſem: certum eſt, quod diu durare non poſſent. Vnde non poteris anima mea plene conſolari, nec perfecte recreari, niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium. Expecta modicum anima mea, expecta diuinum promiſſum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo. Si nimis inordinate iſta appetis præſentia, perdes æterna & cæleſtia. Sint temporalia in vſu, æterna in deſiderio. Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiam ſi omnia creata bona haberes, non poſſes eſſe felix & beata: ſed in Deo, qui cuncta creauit, tota

tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit: non qualis videtur & laudatur à ſtultis mundi amatoribus: ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales ac mundi cordes, quorum conuerſatio eſt in cælis. Vanum eſt & breue, omne humanum ſolatium: Beatum & verum ſolatium, quod intus à veritate percipitur. Deuotus homo, vbique ſecum fert conſolatorem ſuum Ieſum, & dicit ad eum: Adeſto mihi, Domine Ieſu, in omni loco & tempore. Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio. Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & iuſta probatio pro ſummo ſolatio. Non enim in perpetuum iraſceris, neque in æternum comminaberis.

CAPVT XVII.

Quod omnis ſolicitudo in Deo ſtatuenda ſit.

FIli, ſine me tecum agere, quod volo: ego ſcio, quid expedit tibi. Tu cogitas vt homo: Tu ſentis in multis, ſicut humanus ſuadet affectus. Domine, verum eſt quod dicis, Maior eſt ſollicitudo tua pro me, quam omnis cura, quam ego gerere poſſum pro me. Nimis enim caſualiter ſtat, qui non proiicit omnem ſollicitudinem ſuam in te. Domine, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me quidquid tibi placuerit. Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quidquid de me feceris.

2. Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterum benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis benedictus: & ſi me vis tribulari, ſis æque ſemper benedictus. Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare. Ita

promptus

promptus eſſe debes ad patiendum, Ita libenter debes eſſe inops & pauper, ſicut plenus & diues.

3. Domine libenter patiar pro te, quidquid volueris venire ſuper me. Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triſte ſuſcipere; & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum. Dummodo in æternum me non proiicias, nec deleas de libro vitæ: non mihi nocebit quidquid venerit tribulationis ſuper me.

CAPVT XVIII.

Quod temporales miſeriæ, exemplo Chriſti æquanimiter ſunt ferendæ.

FIli, ego deſcendi de cælo pro tua ſalute; ſuſcepi tuas miſerias, non neceſſitate, ſed charitate trahente: vt patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei, vſque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerant

lerantia doloris. Defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audiui: confuſiones & opprobria benigne ſuſtinui: pro beneficiis ingratitudinem recepi: pro miraculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones.

2. Domine, quia tu patiens fuiſti in vita tua, in hoc maxime, implendo præceptum Patris tui: dignum eſt, vt ego miſellus peccator ſecundum voluntatem tuam patienter me ſuſtineam: & donec ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ pro ſalute meâ portem. Nam etſi onerosa ſentitur præſens vita, facta eſt tamen iam per gratiam tuam valde meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum veſtigiis, infirmis tolerabilior & clarior. Sed & multo magis conſolatoria, quam olim in Lege vetere fuerat, quum porta cæli clauſa perſiſteret, & obſcurior etiam via ad cælum videbatur, quando tam pauci regnum cælorum quærere curabant:

rabant. Sed neque qui tunc iuſti erant, & ſaluandi, ante paſſionem tuam, & ſacræ mortis debitum, cæleſte regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis fidelibus ad æternum regnum tuum oſtendere? Nam vita tua, via noſtra: & per ſanctam patientiam ambulamus ad te; qui es corona noſtra. Niſi tu nos præceſſiſſes, & docuiſſes, quis ſequi curaret! Heu, quanti longe retroque manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent. Ecce, adhuc repeſcimus, auditis tot ſignis tuis & doctrinis: quid fieret, ſi tantum lumen, ad ſequendum te, non haberemus?

CAPVT XIX.

De *tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.*

QVid eſt, quod loqueris fili? Ceſſa conqueri, conſiderata mea & aliorum Sanctorum paſſione. N-

dum vſque ad ſanguinem reſtitiſti. Parum eſt, quod tu pateris, in comparatione eorum, qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam grauiter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum grauiora, ad mentem reducere, vt leuius feras tua minima. Et ſi tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Siue tamen parua ſiue magna ſint, ſtude cuncta patienter ſufferre.

2. Quanto melius ad patiendum te diſponis, tanto ſapientius agis, & amplius promereris: feres quoque leuius, animo & vſu ad hoc non ſegniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec huiuſcemodi mihi patienda ſunt: graue enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaueram: ſed ab alio libenter patiar, & ſicut patienda videro. Inſipiens eſt talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas & offenſas

offenſas ſibi illatas perpendit.

3. Non eſt verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit. Verus autem patiens, non attendit à quo homine: vtrum à Prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: vtrum à bono & ſancto viro, vel à peruerſo & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumque, & quotieſcumque ei aliquid aduerſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit; & ingens lucrum reputat: quia nil apud Deum, quantumlibet paruum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire.

4. Eſto itaque expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam. Sine certamine non potes venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recuſas coronari. Si autem coronari deſideras; certa viriliter, ſuſtine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem: nec ſine pugna peruenitur ad victoriam. Fiat Domine, mihi im-

ſibile videtur per naturam. Tu ſcis, quod modicum poſſum pati, & quod cito deiicior, leui exurgente aduerſitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati & vexari pro te, valde ſalubre eſt animæ meæ.

CAPVT XX.

De confeſſione propriæ infirmitatis, & huius vitæ miſeriis.

Confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sæpe parua res eſt, quæ me deiicit & contriſtat. Propono me fortiter acturum, ſed quum modica tentatio venerit, magna mihi anguſtia fit. Valde vilis quandoque res eſt, vnde grauis tentatio prouenit. Et dum puto me aliquantulum tutum; cum non ſentio, inuenio me nonnumquam pæne deuictum ex leui flatu.

2. Vide

2. Vide ergo Domine humilitatem meam, & fragilitatem tibi vndique notam. Miſerere, & eripe me de luto, vt non infigar, non permaneam deiectus vſquequaque. Hoc eſt quod me frequenter reuerberat, & coram te confundit; quod tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus. Et ſi non omnino ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta & grauis eſt earum inſectatio, & tædet valde ſic quotidie viuere in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea: quia multo facilius irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quam diſcedunt.

3. Vtinam fortiſſime Deus Iſrael, zelator animarum fidelium reſpicias ſerui tui laborem & dolorem, aſſiſtaſque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit. Robora me cæleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro ſpiritui necdum plene ſubiecta, præualeat dominari: diuerſus quam certare oportebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima. Heu, qualis

eſt hæc vita, vbi non deſunt tribu-
lationes & miſeriæ: vbi plena laque-
is & hoſtibus ſunt omnia? Nam vna
tribulatione ſeu tentatione rece-
dente, alia accedit: ſed & priore ad-
huc durante conflictu, alij plures ſu-
perueniunt, & inſperatè.

4. Et quomodo poteſt amari vita, habens amaritudines, tot ſubiecta calamitatibus & miſeriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax ſit & vanus, nec tamen facile relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorẽ mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculum, & ſuperbia vitæ: ſed pœnæ ac miſeriæ iuſte ſequentes ea odium mundi pariunt & tædium.

5. Sed vincit proh dolor, delectatio praua mentem mundo dedi-
tam,

tam, & eſſe ſub ſentibus delitias reputat: quia Dei ſuauitatem, & æternam virtutis amænitatem nec vidit, nec guſtauit. Qui autem mundum perfecte contemnunt, & Deo viuere ſub ſancta diſciplina ſtudent, iſti diuinam dulcedinem veris abrenuntiatoribus promiſſam non ignorant: & quam grauiter mundus errat, & varie fallitur, clarius vident.

Capvt XXI.

Quod in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.

SVper omnia & in omnibus requieſcat anima mea in Domino ſemper, quia ipſe Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulciſſime & amantiſſime Ieſu, in te ſuper omnem creaturam requieſcere, ſuper omnem ſalutem & pulchritudinem; ſuper omnem & gloriam & honorem ſu-

per omnem potentiam & dignitatem; ſuper omnem ſcientiam & ſubtilitatem; ſuper omnes diuitias & artes, ſuper omnem lætitiam & exultationem; ſuper omnem famam & laudem; ſuper omnem ſuauitatem & conſolationem, ſuper omnem ſpem & promiſſionem; ſuper omne meritum & deſiderium; ſuper omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere: ſuper omne gaudium & iubilationem, quam poteſt mens capere & ſentire: denique ſuper Angelos & Archangelos, & ſuper omnem exercitum cæli: ſuper omnia viſibilia & inuiſibilia: & ſuper omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus meus ſuper omnia optimus es: tu ſolus altiſſimus: tu ſolus potentiſſimus: tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſſimus: tu ſolus ſuauiſſimus & ſolatioſiſſimus: tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus: tu ſolus nobiliſſimus & glorioſiſſimus ſuper omnia: in quo cuncta

Google

cuncta bona ſimul & perfecte ſunt, & ſemper fuerunt & erunt: atque ideo minus eſt & inſufficiens, quidquid præter te ipſum mihi donas, aut de teipſo reuelas, vel promittis, te non viſo, nec plene adepto: Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona omnemque creaturam tranſcendat.

3. O mi dilectiſſime ſponſe Ieſu Chriſte, amator puriſſime, dominator vniuerſæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum & pauſandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quam ſuauis es Domine Deus meus? Quando ad plenum me recolligendum in te, vt præ amore tuo non ſentiam me: ſed te ſolum, ſupra omnem ſenſum & modum, in modo non omnibus noto? Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle mi

per omnem potentiam & dignitatem; ſuper omnem ſcientiam & ſubtilitatem; ſuper omnes diuitias & artes, ſuper omnem lætitiam & exultationem; ſuper omnem famam & laudem; ſuper omnem ſuauitatem & conſolationem, ſuper omnem ſpem & promiſſionem; ſuper omne meritum & deſiderium; ſuper omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere: ſuper omne gaudium & iubilationem, quam poteſt mens capere & ſentire: denique ſuper Angelos & Archangelos, & ſuper omnem exercitum cæli: ſuper omnia viſibilia & inuiſibilia: & ſuper omne quod tu Deus meus non es.

2. Quia tu Domine Deus meus ſuper omnia optimus es: tu ſolus altiſſimus: tu ſolus potentiſſimus: tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſſimus: tu ſolus ſuauiſſimus & ſolatioſiſſimus: tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus: tu ſolus nobiliſſimus & glorioſiſſimus ſuper omnia: in quo

cuncta

cuncta bona ſimul & perfecte ſunt, & ſemper fuerunt & erunt : atque ideo minus eſt & inſufficiens, quidquid præter te ipſum mihi donas, aut de teipſo reuelas, vel promittis, te non viſo, nec plene adepto : Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona omnemque creaturam tranſcendat.

3. O mi dilectiſſime ſponſe Ieſu Chriſte, amator puriſſime, dominator vniuerſæ creaturæ : quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum & pauſandum in te ¿ O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quam ſuauis es Domine Deus meus ? Quando ad plenum me recolligendum in te, vt præ amore tuo non ſentiam me : ſed te ſolum, ſupra omnem ſenſum & modum, in modo non omnibus noto? Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle mi

feriarum occurrunt, quæ me ſæpius conturbant, contriſtant, & obnubilant; ſæpius impediunt & diſtrahunt, alliciunt & implicant, ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne iucundis fruar amplexibus, præſto ſemper beatis ſpiritibus. Moueat te ſuſpirium meum, & deſolatio multiplex in terra.

4. O Ieſu, ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ, apud te eſt os meum ſine voce, & ſilentium meum loquitur tibi. Vſquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat. Mittat manum ſuam, & miſerum eripiat de omni anguſtia. Veni, veni: quia ſine te nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & ſine te vacua eſt menſa mea. Miſer ſum, & quodammodo incarceratus, & compedibus grauatus donec luce præſentiæ tuæ me reficias ac libertati dones, vultumque amicabilem demonſtres.

5. Quærant alij pro te aliud quod

cumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit: niſi tu Deus meus, ſpes mea, ſalus æterna. Non reticebo,nec deprecari ceſſabo: donec gratia tua reuertatur, mihique tu intus loquaris: Ecce adſum: ecce ego ad te,quia inuocaſti me, lachrimæ tuæ, & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinauerunt me & adduxerunt ad te. Et dixi, Domine, vocaui te,& deſideraui frui te, paratus omnia reſpuere propter te. Tu enim prior excitaſti me, vt quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſeruo tuo, ſecundum multitudinem miſericordiæ tuæ.

6. Quid habet vltra dicere ſeruus tuus coram te, niſi vt humiliet ſe valde ante te, memor ſemper propriæ iniquitatis & vilitatis? Non enim eſt ſimilis tui, in cunctis mirabilibus cæli & terræ. Sunt opera tua bona valde, iudicia vera, & prouidentia tua reguntur vniuerſa.

ergo tibi & gloria, ô Patris Sapientia: te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata ſimul.

Capvt XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

APeri Domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reuerentia ac diligenti conſideratione beneficia tua tam in generali quam in ſpeciali memorari: vt digne tibi exhinc valeam gratias referre. Verum ſcio & confiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarum laudes perſoluere. Minor ego ſum omnibus bonis mihi præſtitis: & cum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine ſpiritus meus.

2. Omnia, quæ in anima habemus & corpore, & quæcumque exterius vel interius, naturaliter vel ſupernaturaliter

naturaliter poſſidemus, tua ſunt beneficia, & te beneficum, pium ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Etſi alius plura, alius pauciora accepit, omnia tamen tua ſunt: & ſine te nec minimum poteſt haberi. Ille qui maiora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille maior & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque deuotior. Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe iudicat, aptior eſt ad percipienda maiora.

3. Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet; nec indignanter ferre: neque ditiori inuidere: ſed te potius attendere, & tuam bonitatem maxime laudare, quod tam affluenter, tam gratis & libenter, ſine perſonarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu ſcis, quid vnicuique donari expediat, & cur iſte minus, & ille amplius habeat:

non noſtrum ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4. Vnde Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, vnde exterius & ſecundum homines laus & gloria apparet: ita vt conſiderata quis paupertate & vilitate perſonæ ſuæ, non modo grauitatem, aut triſtitiam, vel deiectionem inde concipiat, ſed potius conſolationem & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo deſpectos tibi elegiſti familiares & domeſticos. Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui, quos principes ſuper omnem terram conſtituiſti. Fuerunt tamen ſine querela conuerſati in mundo, tam humiles & ſimplices ſine omni malitia & dolo, vt etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo, & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita

ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ: de qua tantum contentari debet & conſolari, vt ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus: & ita pacificus & contentus in nouiſſimo, ſicut in loco primo: atque ita libenter deſpicabilis & abiectus, nullius quoque nominis & famæ, ſicut cæteris honorabilior, & maior in mundo. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet, & plus eum conſolari, magiſque placere, quam omnia beneficia ſibi data vel danda.

CAPVT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

FIli, nunc docebo te viam pacis, & veræ libertatis. Fac Domine, quod dicis, quia hoc mihi gratum eſt audire. Stude fili, alterius potius facere voluntatem, quam tuam: Elige ſemper minus, quam plus habere

Quære ſemper inferiorem locum, & omnibus ſubeſſe. Opta ſemper & ora, vt voluntas Dei integre in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

2. Domine, ſermo tuus iſte breuis, multum in ſe continet perfectionis. Paruus eſt dictu, ſed plenus ſenſu, & vber in fructu. Nam ſi poſſet à me fideliter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quoties me impacatum ſentio & grauatum, ab hac doctrina me receſſiſſe inuenio. Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum ſemper diligis, adauge maiorem gratiam: vt poſſim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem.

Oratio contra cogitationes malas.

DOmine Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice, quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam. Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas?

Ego,

Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Aperiam ianuas carceris, & arcana ſecretorum reuelabo tibi. Fac Domine, vt loqueris: & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc ſpes & vnica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo inuocare, & patienter conſolationem tuam exſpectare.

Oratio, pro illuminatione mentis.

CLarifica me, Ieſu bone, claritate interni luminis: & educ de habitaculo cordis mei tenebras vniuerſas. Cohibe euagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas: vt fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt, in conſcientia pura. Impera ventis & tempeſtatibus: dic mari, Quieſce; & Aquiloni, ne flaueris: & erit tranquillitas magna.

5. Emitte lucem tuam & veritatem, vt luceant ſuper terram: quia terra ſum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam deſuper: perfunde cor meum rore cæleſti: miniſtra deuotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum. Eleua mentem preſſam mole peccatorum, & ad cæleſtia totum deſiderium ſuſpende: vt guſtata ſuauitate ſupernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

6. Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili conſolatione: quia nulla res creata appetitum meum valet plenarie quietare & conſolari. Iunge me tibi inſeparabili dilectionis vinculo: quoniam tu ſolus ſufficis amanti, & abſque te friuola ſunt vniuerſa.

CAP

CAPVT XXIV.

De euitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.

FIli, noli eſſe curioſus, nec vacuas gerere ſollicitudines. Quid hoc vel illud ad te? tu me ſequere. Quid enim ad te, vtrum ille ſit talis vel talis, aut iſte ſic & ſic agit vel loquitur? Tu non indiges reſpondere pro aliis, ſed pro te ipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce, ego omnes cognoſco: & cuncta, quæ ſub ſole fiunt, video: & ſcio, qualiter cum vnoquoque ſit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur omnia committenda ſunt: tu vero ſerua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet ſuper eum quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non poteſt.

2. Non ſit tibi cura de magni nominis vmbra, non de multorum familiaritate, nec de priuata hominum

dilect-

dilectione. Iſta enim generant diſtra-ctiones, & magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita reuelarem, ſi aduentum meum diligenter obſeruares, & oſtium cordis mihi aperires. Eſto prouidus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAPVT XXV.

In quibus firma pax cordis & verus perfectus conſiſtit.

Fili, ego locutus ſum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes deſiderant, ſed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant. Pax mea cum humilibus & manſuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam ſequutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur faciam? In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas: & omnem intentionem tuam ad hoc dirige,

dirige, vt mihi ſoli placeas,& extra me nihil cupias vel quæras. Sed & de aliorum dictis vel factis, nil temere iudices: nec cum rebus, tibi non commiſſis,te implices; & poterit fieri,vt parum vel raro turberis.

2. Nunquam autem ſentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis,ſed ſtatus æternæ quietis. Non ergo æſtimes te veram pacem inueniſſe, ſi nullam ſenſeris grauitatem: nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris aduerſarium: nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiunt ſecundum tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum exiſtimes, ſi in magna fueris deuotione atque dulcedine: quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis; nec in iſtis conſiſtit profectus & perfectio hominis.

3. In quo ergo Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati diuinæ, non quærendo quæ tua

ſunt, nec in paruo nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate: ita vt vna æquali facie in gratiarum actione permaneas, inter proſpera & contraria omnia æqua lance penſando. Si fueris tam fortis & longanimus in ſpe, vt ſubtracta interiori conſolatione, etiam ad ampliora ſuſtinenda, cor tuum præparaueris, nec te iuſtificaueris, quaſi hæc tantaque pati non deberes: ſed me in omnibus diſpoſitionibus iuſtificaueris, & ſanctum laudaueris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & ſpes indubitata erit, quod rurſus in iubilo faciem meam ſis viſurus. Quod ſi ad plenum tui ipſius contemptum perueneris, ſcito quod tunc abundantia pacis perfrueris, ſecundum poſſibilitatem tui incolatus.

CAPVT XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quam lectio.

DOmine, hoc opus eſt perfecti viri, numquam ab intentione cæleſtium animum relaxare & inter multas curas, quaſi ſine cura tranſire: non more torpentis, ſed prærogatiua quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2. Obſecro te, piiſſime Deus meus, præſerua me à curis huius vitæ, ne nimis implicer: à multis neceſſitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab vniuerſis animæ obſtaculis, ne moleſtiis fractus deiiciar. Non dico, ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: ſed ab his miſeriis, quæ animam ſerui tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter grauant & retardant; ne in libertatem ſpiritus, quoties libuerit valeat introire.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem, & ad ſe, intuitu cuiuſdam boni delectabilis præſentis, male allicientem. Non me vincat, Deus meus, non me vincat caro & ſanguis, non me decipiat mundus, & breuis gloria eius; non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius. Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeuerandi. Da pro omnibus mundi conſolationibus ſuauiſſimam ſpiritus tui vnctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, veſtis, ac cetera vtenſilia, ad corporis ſuſtentaculum pertinentia, feruenti ſpiritui ſunt oneroſa. Tribue talibus ſomentis temperate vti, non deſiderio nimio implicari. Abiicere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua &

& quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam alias caro aduerſus ſpiritum inſoleſceret. Inter hæc, quæſo, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

CAPVT XXVII.

Quod priuatus amor à ſummo bono maxime retardat.

FIli oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipſius eſſe: Scito, quod amor tui ipſius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi. Secundum amorem & affectum, quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & bene ordinatus, eris ſine captiuitate rerum. Noli concupiſcere, quod non licet habere. Noli habere, quod te poteſt impedire, & libertate interiori priuare. Mirum quod non ex toto fundo cordis teipſum mihi committis, cum omnibus quæ deſiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœrore conſum-

ris? Cur ſuperfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum: nunquam eris in quietudine, nec liber à ſollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui adverſetur.

3. Iuuat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exterius: ſed potius contempta & deciſa ex corde radicitus. Quod non tantum de cenſu æris & diuitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio, quæ omnia tranſeunt cum mundo. Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus feruoris: nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi vacat à vero fundamento ſtatus cordis, hoc eſt, niſi ſteteris in me; permutare te potes, ſed non meliorare, nã occaſione orta & accepta, ...nies quod fugiſti, & amplius.

Oratio pro purgatione cordis, & cæleſti ſapientia.

CONfirma me, Deus, per gratiam ſancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudine & angore euacuare, nec variis deſideriis trahi cuiuſcumque rei vilis aut pretioſæ: ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum: quia nihil permanens ſub ſole, vbi omnia vanitas, & afflictio ſpiritus. O quam ſapiens, qui ita conſiderat!

5. Da mihi Domine cæleſtem ſapientiam, vt diſcam te ſuper omnia quærere & inuenire, ſuper omnia ſapere & diligere, & cetera ſecundum ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere. Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre aduerſantem: quia hæc magna ſapientia, non moueri omni vento verborum, nec aurem male blandienti præbere Sirenæ: ſic enim incepta pergitur via ſecure.

CAPVT XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

FIli,non ægre feras,ſi quidem de te male ſenſerint, & dixerint quod non libenter audias. Tu deteriora de teipſo ſentire debes, neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multum ponderabis volantia verba. Eſt non parua prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me conuerti,nec humano iudicio diſturbari.

2. Nonſit pax tua in ore hominum. Siue enim bene ſiue male interpretati fuerint, non es ideo alter homo.Vbi eſt vera pax, & vera gloria? Nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere,multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

CAPVT XXIX.

Qualiter inſtante tribulatione Deus innocandus eſt, & benedicendus.

SIt nomen tuum (Domine) benedictum in ſæcula: qui voluiſti hanc tentationem & tribulationem venire ſuper me. Non poſſum tam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere: vt me adiuues, & in bonum mihi conuertas. Domine, modo ſum in triburatione, & non eſt cordi meo bene, ſed multum vexor à præſenti paſſione. Et nunc pater dilecte, quid dicam? Depreenſus ſum inter anguſtias. Saluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, vt tu clarificeris; cum fuero valide humilitatus, & per te liberatus. Complaceat tibi Domine, vt eruas me: nam ego pauper, quid agere poſſum, & quo ibo ſine te? Da patientiam Domine, etiam hac vice. Ad

iuua me Deus meus, & non timebo quantumcumque grauatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam Domine, fiat voluntas tua: Ego bene metui tribulari,& gravari. Oportet vtique,vt ſuſtineam: & vtiquam patienter: donec tranſeat tempeſtas & melius fiat! Potens eſt autem omnipotens manus tua,etiam hanc tentationem à me auferre, & eius impetum mitigare:ne penitus ſuccumbam,quemadmodum & prius ſæpius egiſti mecum, Deus meus, miſericordia mea. Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ Excelſi.

CAPVT XXX.

De diuino petendo auxillo, & confidentia recuperandæ gratiæ.

FIli, ergo Dominus, confortans in die tribulationis. Venias ad me, cum

cum tibi non fuerit bene. Hoc eſt quod maxime conſolationem impedit cæleſtem, quia tardius te conuertis ad orationem. Nam antequam me intente roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis. Ideoque fit, vt parum omnia proſint, donec aduertas, quia ego ſum, qui eruo ſperantes in me: ne eſt extra me valens auxilium, neque vtile conſilium, ſed neque durabile remedium. Sed iam reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem reconualeſce in luce miſerationum quia prope ſum, (dicit Dominus) vt reſtaurem vniuerſa, non ſolum integre, ſed & abundanter ac cumulate.

2. Numquid mihi quidquam eſt difficile, aut ero ſimilis dicenti & non facienti? Vbi eſt fides tua? Sta firmiter, & perſeueranter. Eſto longanimis & vir fortis, veniet tibi conſolatio in tempore ſuo. Expecta me, expecta: veniam, & curabo te. Tẽtatio eſt, quæ te vexat & formi-

vana, quæ te exterret. Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus, niſi vt triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? Sufficit diei malitia ſua. Vanum eſt & inutile, de futuris conturbari vel gratulari, quæ forte numquam euenient.

3. Sed humanum eſt, huiuſmodi imaginationibus illudi: & parui adhuc animi, ſignum, tam leuiter trahi ad ſuggeſtionem inimici. Ipſe enim non curat vtrum veris an falſis illudat & decipiat: vtrum præſentium amore, aut futurorum formidine, proſternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum à me, ſæpe ſum propinquior. Quando tu æſtimas pœne totum perditum, tunc ſæpe maius merendi iuſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes iudicare ſecundum præſens ſentire: nec ſic grauitati alicui, vndecumque venienti, inhærere, & accipere

accipere tanquam omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamuis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tranſitur ad regnum cælorum. Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & ceteris ſeruis meis, vt exercitemini aduerſis, quam ſi cuncta ad libitum haberetis. Ego noui cogitationes abſconditas: quia multum expedit pro ſalute tua, vt interdum ſine ſapore relinquaris: ne forte eleueris in bono ſucceſſu, & tibi ipſi placere velis in eo quod non es. Quod dedi, auferre poſſum: & reſtituere, cum mihi placuerit.

5. Cum dedero, meum eſt: cum retraxero, tuum non tuli: quia meum eſt omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi admiſero grauitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum: ego cito ſubleuare poſſum, & omne onus in gaudi[illegible]

tranſmutare. Veruntamen iuſtus ſum, & recommendabilis multum, quum ſic facio totum.

6. Si recte ſapis, & in veritate aſpicis, numquam debes propter aduerſa tam deiecte contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere: imo hoc vnicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus, non parco tibi. Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis diſcipulis meis: quos vtique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAPVT XXXI.

De neglectu omnis creaturæ, vt creator poſſit inueniri.

DOmine, bene indigeo adhuc maiori gratia, ſi debeam illuc peruenire, vbi me nemo poterit nec vlla creatura impedire. Nam quam

diu

diu res aliqua me retinet, non poſſum libere ad te volare. Cupiebat libere volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo,& requieſcam? Quid ſimplici oculo quietius? Et quid liberius nil deſiderante in terris? Oportet igitur omnem ſupertranſire creaturam, & ſeipſum perfecte deſerere,ac in exceſſu mentis ſtare, & videre,te omnium conditorem cum creaturis nil ſimile habere. Et niſi qui ab omnibus creaturis fuerit expeditus,non poterit libere intendere diuinis. Ideo enim pauci inveniuntur contemplatiui,quia pauci ſciunt ſe à perituris & creaturis ad plenum ſequeſtrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia,quæ animam leuet, & ſupra ſemetipſum rapiat. Et niſi homo ſit in ſpiritu eleuatus,& ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus vnitus quidquid ſcit,quidquid etiam habet non eſt magni ponderis. Diu paruus erit, & infra iacebit, qui aliquid

magnum

magnum eſtimat, niſi ſolum vnum, immenſum, æternum bonum. Et quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet. Eſt differentia, ſapientia illuminati & deuoti viri, & ſcientia liberati atque ſtudioſi clerici. Multo nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex diuina influentia manat, quam quæ laborioſe humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem deſiderare, ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur. Neſcio quid eſt, quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpirituales dici videmur: quod tantum laborem & ampliorem ſollicitudinem pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix raro, plene recollectis ſenſibus cogitamus.

4. Proh dolor, ſtatim poſt modicam

cam recollectionem foras erumpimus: nec opera noſtra diſtricta examinatione trutinamus. Vbi iacent affectus noſtri, non attendimus: & quam impura ſint omnia, non deploramus. Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluuium magnum. Cum ergo interior affectus noſter multum corruptus ſit, neceſſe eſt, vt actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtudioſe penſatur. Si fuerit fortis, diues, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inueſtigatur: quam pauper ſit ſpiritu, quam patiens & mitis, quam deuotus & internus, à multis tacetur. Natura exteriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe conuertit. Illa frequenter fallitur, iſta in Deo ſperat, vt non decipiatur.

CAPVT XXXII.

De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.

FIli, non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum. Compediti ſunt omnes proprietarij, & ſui ipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrouagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Ieſu Chriſti, ſed hoc ſæpe fingentes & componentes, quod non ſtabit. Peribit enim totum quod non eſt ex Deo ortum. Tene breue & conſummatum verbum: Dimitte omnia, & inuenies omnia. Relinque cupidinem & reperies requiem. Hoc mente pertracta, & quum impleueris, intelliges omnia,

2. Domine, hoc non eſt opus vnius diei, nec ludus paruulorum: imo in hoc breui, includitur omnis perfectio Religioſorum. Fili, non debes auerti, nec ſtatim deiici audita via perfectorum: ſed magis ad ſublimiora prouocari, & ad minus

ad

ad hæc ex deſiderio ſuſpirare. Vtinam ſic tecum eſſet, & ad hoc perueniſſes, vt tui ipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum pure ſtares, & eius quem tibi præpoſui Patris: tunc mihi valde placeres & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaueris, non acquires, quod poſtulas. Suadeo tibi emere à me aurum ignitum, vt locuples fias, id eſt, cæleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem. Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3. Dixi, viliora tibi emenda pro pretioſis & altis, in rebus humanis. Nam valde vilis & parua, ac pæne obliuioni tradita videtur, vera cæleſtis ſapientia: non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant, ſed vita longe diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita, à multis abſcondita.

CAPVT XXXIII.

De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

FIli, noli credere affectui tuo: qui nunc eſt, cito mutabitur in aliud. Quamdiu vixeris, mutabilitati ſubiectus es, etiam nolens: vt modo lætus, modo triſtis: modo pacatus, modo turbatus: nunc deuotus, nunc indeuotus: nunc ſtudioſus, nunc acedioſus: nunc grauis, nunc leuis inueniaris. Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens & bene doctus in ſpiritu, non attendens, quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet ventus inſtabilitatis: ſed vt tota intentio mentis eius ad debitum & optimum proficiat finem. Nam ſic poterit vnus & idem inconcuſſuſque permanere, ſimplici intentionis oculo per tot varios euentus ad me impræ-termiſſe directo.

2. Quanto autem purior fuerit intentionis oculus tanto conſtantius inter diuerſas itur procellas. Sed in multis

multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicitur enim cito in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & raro totus liber quis inuenitur à næuo propriæ exquiſitionis. Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam: non propter Ieſum tantum, ſed & vt Lazarum viderent. Mundandus eſt ergo intentionis oculus, vt ſit ſimplex & rectus, atque vltra omnia varia media ad me dirigendus.

CAPVT XXXIV.

Quod amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus.

ECce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius, & quid felicius deſiderare poſſum? O ſapidum & dulce verbum! ſed amanti verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo ſunt. Deus meus, & omnia. Intelligenti, ſatis dictum eſt: & ſæpe repetere; iucundum eſt amanti. Te ſiquidem præſente, iucunda ſunt omnia: te autem abſente faſtidiunt

cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam lætitiamque feſtiuam. Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec poteſt aliquid ſine te diu placere, ſed ſi debet gratum eſſe & bene ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2. Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet? Et cui tu non ſapis, quid ei ad iucunditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors inuenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum & carnis mortificationem ſequuntur, vere ſapientes eſſe cognoſcuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur. Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni inuenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris. Diſſimilis tamen & multum diſſimilis ſapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux

3. O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica & viuifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi iubiloſis exceſſibus. O quando veniet hæc beata & deſiderabilis hora, vt tua me ſaties præſentia, & ſis mihi omnia in omnibus? Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, proh dolor, viuit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfecte mortuus. Adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella mouet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed tu qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum eius mitigas, exurge, adiuua me. Diſſipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: oſtende quæſo magnalia tua; & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

Capvt XXXV.

Quod non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita.

Fili, numquam ſecurus es in hac vita, ſed quoad vixeris ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria: Inter hoſtes verſaris, & à dextris & à ſiniſtris impugnaris. Si ergo non vteris vndique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere. Inſuper, ſi non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu vti aduerſus obiecta. Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria.

2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam. Quære veram pacem, non in terris, ſed in cælis: non in hominibus

nibus nec in ceteris creaturis, ſed in Deo ſolo. Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire; labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates neceſſitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones. Hæc iuuant ad virtutem: Hæc probant Chriſti tyronem: hæc fabricant cæleſtem coronam. Ego reddam mercedem æternam pro breui labore: & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu, quod ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non ſemper habuerunt tales, ſed multas grauitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes. Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quam ſibi: ſcientes, quia non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam promerendam. Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt lachrymas

& magnos labores vix obtinuerunt? Exſpecta Dominuum, viriliter age, & confortare: noli diffidere: ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria Dei. Ego reddam pleniſſime: ego tecum ero in omni tribulatione.

CAPVT XXXVI.

Contra vana hominum iudicia.

FIli, iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas iudicium, vbi te conſcientia pium reddit & inſontem. Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc erit graue humili cordi, & Deo magis quam ſibi ipſi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parua fides eſt adhibenda. Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile. Et ſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt: tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die iudicatus fuerit.

2. Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantum in ſe erat

& poterat : ſed ne ab aliis aliquando iudicaretur, vel non deſpiceretur cohibere non potuit. Ideo totum Deo commiſit, qui totum nouerat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendoſa cogitantium, atque libitu ſuo quæque iactantium, ſe defendit. Reſpondit tamen interdum, ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.

3. Quis tu, vt timeas à mortali homine? Hodie eſt; & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expaueſces. Quid poteſt aliquis in te verbis, aut iniuriis? Sibi potius nocet, quam tibi : nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque eſt ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis queruloſis. Quod ſi ad præſens tu videris ſuccumbi, & confuſionem pati, quam non meruiſti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam : ſed ad me potius reſpice in cælum, qui po-

tens ſum eripere ab omni confuſione & iniuria, & vnicuique reddere ſecundum opera ſua.

CAPVT XXXVII.

De pura & integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem.

FIli relinque te, & inuenies me. Sta ſine electione & omni proprietate, & lucraberis ſemper. Nam & adiicietur tibi amplior gratia, ſtatim vt te reſignaueris, nec reſumpſeris. Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam? Semper, & omni hora: ſicut in paruo, ſic & in magno. Nihil excipio; ſed in omnibus te nudatum inueniri volo. Alioquin quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus: niſi fueris ab omni propria voluntate intus & foris ſpoliatus? Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis: & quanto plenius & ſincerius, & tanto mihi plus placebis;

cebis, & amplius lucraberis.

2. Quidam ſe reſignant, ſed cum aliqua exceptione: non enim plene Deo confidunt, ideo ſibi prouidere ſatagunt. Quidam etiam primo totum offerunt; ſed poſtea tentatione pulſati, ad propria redeunt; ideo minime in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent: niſi integra reſignatione & quotidiana ſui immolatione prius facta: ſine qua non ſtat nec ſtabit vnio fruitiua.

3. Dixi tibi ſæpiſſime, & nunc iterum dico: Relinque te, reſigna te, & frueris magna interna pace. Da totum pro toto: Nil exquire, nil repete: ſta pure & inhæſitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera: vt ab omni proprietate poſſis exſpoliari, & nudus nudum Ieſum ſequi: tibi mori, & mihi æternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanæ phanta

ſiæ, conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAPVT XXXVII.

De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.

FIlli, ad iſtud diligenter tendere debes, vt in omni loco & actione, ſeu occupatione externa, ſis intimus liber, & tui ipſius potens, & ſint omnia ſub te, & tu non ſub eis: vt ſis dominus actionum tuarum & rector, non ſeruus nec emptitius: ſed magis exemptus veruſque Hebræus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei: qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna: qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cæleſtia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad bene ſeruiendum: prout

prout ordinata ſunt à Deo,& inſtituta à ſummo opifice,qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni euentu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita: ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum: audies nonnunquam diuinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus & futuris. Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum pro dubiis & quæſtionibus ſoluendis: fugitque ad orationis adiutorium pro periculis & improbitatibus hominum ſubleuandis. Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, diuinum intentius implorando ſuffragium. Propterea namque Ioſue & filij Iſrael à Gabaonitis leguntur decepti: quia os Domini prius non interrogauerunt, ſed nimium creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

Ca-

CAPVT. XXXIX.

Quod homo non ſit importunus in negotiis.

FIli, committe mihi ſemper cauſam tuam ego bene diſponam in tempore ſuo. Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo; quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Vtinam non multum adhærerem futuris euentibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

2. Fili, ſæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat ſed cum ad eam peruenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones circa idem, non ſunt durabiles: ſed magis de vno ad aliud impellunt. Non eſt ergo minimum, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

3. Verus profectus hominis, eſt abnegatio ſui ipſius: & homo abnegatus,

gatus, valde liber eſt & ſecurus. Se-antiquus hoſtis, omnibus bonis ad uerſans, à tentatione non ceſſat, ſed die noctuque graues, nolitur inſidias, ſi forte in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. Vigilate & orate, dicit Dominus, vt non intretis in tentationem.

CAPVT XL.

Quod homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

DOmine, quid eſt homo, quod memores eius: aut filius hominis, quia viſitas eum? Quid, promeruit homo, vt dares illi gratiam tuam? Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid iuſte obtendere poſſum, ſi quod peto, non feceris? Certe hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere. Domine nihil ſum, nihil poſſum nihil boni ex me ha-

beo; ſed in omnibus deficio & ad nihil ſemper tendo. Et niſi à te fuero adiutus, & interius informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus.

2. Tu autem Domine, ſemper idem ipſe es, & permanes in æternum ſemper bonus, iuſtus & ſanctus, bene, iuſte ac ſancte agens omnia, & diſponens in ſapientia. Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus quam ad profectum, non ſum ſemper in vno ſtatu perdurans: quia ſeptem tempora mutantur ſuper me. Veruntamen cito melius fit, cum tibi placuerit, & manum porrexeris adiutricem, quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, vt vultus meus amplius in diuerſa non mutetur, ſed in te vno cor meum conuertatur, & quieſcat.

3. Vnde, ſi bene ſcirem omnem humanam conſolationem abiicere, ſiue propter deuotionem adipiſcendam ſiue propter neceſſitatem, qua compellor

pellor te quærere, quia non eſt homo, qui me conſoletur: tunc poſſem merito de gratia tua ſperare, & de dono nouæ conſolationis exultare.

4. Gratias tibi, vnde totum venit, quotieſcumque mihi bene ſuccedit. Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo & infirmus. Vnde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari? Nunquid de nihilo? Et hoc vaniſſimum eſt. Vere inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima: quia à vera trahit gloria, & cæleſti ſpoliat gratia, Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, priuatur veris virtutibus.

5. Eſt autem vera glroia & exultatio ſancta, gloriari in te, & non in ſe, gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, niſi propter te. Laudetur nomen tuum, non meum: magnificetur opus tuum, non meum: benedicatur nomen ſanctum tuum

nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea; tu exultatio cordis mei. In te gloriabor & exultabo tota die: pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6. Quærant Iudæi gloriam, quæ ab inuicem eſt: ego hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt & ſtultitia. O veritas mea, & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita ſæcula.

CAPVT XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

Filli, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari & eleuari, te autem

tem deſpici, & humiliari. Erige cor tuum ad me in cælum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris. Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate cito ſeducimur. Si recte me inſpicio, nunquam mihi facta eſt iniuria ab aliqua creatura; vnde nec iuſte habeo conqueri aduorſum te.

2. Quia autem frequenter & grauiter peccaui tibi, merito armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iuſte debetur confuſio & contemptus; tibi autem laus, honor & gloria. Et niſi me ad hoc præparauero, quod velim libenter ab omni creatura deſpici & relinqui, atque penitus nihil videri, non poſſum interius pacificari & ſtabiliri, nec ſpiritualiter illuminari, neque bene tibi vniri.

Capvt XLII.

Quod pax non eſt ponenda in hominibus.

FIlli, ſi ponis pacem tuam cum aliqua perſona, propter tuum ſentire & conuiuere, inſtabilis eris & implicatus. Sed ſi recurſum habes ad ſemper viuentem & manentem veritatatem, non contriſtabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio ſtare: & propter me diligendus eſt, quiſquis tibi bonus viſus eſt, & multum charus in hac vita. Sine me non valet nec durabit amicitia nec eſt vera & munda dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes eſſe talibus affectionibus dilectorum hominum, vt (quantum ad te pertinet(ſine omni humano optares eſſe conſortio. Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni ſolatio terreno longius recedit.

Tanto

Tanto etiam altius ad Deum aſcendit, quanto profundius in ſe deſcendit; & plus ſibi vileſcit.

2. Qui autem ſibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in ſe venire impedit: quia gratia Spiritus ſancti cor humile ſemper querit. Si ſcires te perfecte annihilare, atque ab omni creato amore euacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu reſpicis ad creaturas ſubtrahitur tibi adſpectus creatoris. Diſce te in omnibus propter creatorem vincere, tunc ad diuinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumque modicum ſit, ſi inordinate diligitur & reſpicitur retardat à ſummo, & vitiat.

Caput XLIII.

Contra vanam & ſæcularem ſcientiam.

FIli; non te moueant pulchra & ſubtilia hominum dicta. Non enim

eſt regnum Dei in ſermone : ſed in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem. Nunquam ad hoc legas verbum, vt doctior aut ſapientior poſſis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit, quam notitia multarum difficilium quæſtionum.

2. Quum multa legeris & cognoueris, ad vnum ſemper oportet redire principium. Ego ſum, qui doceo hominem ſcientiam : & clariorem intelligentiam paruulis tribuo, quam ab homine poſſit doceri. Cui ego loquor, cito ſapiens erit, & multum in ſpiritu proficiet. Væ eis, qui multa curioſa ab hominibus inquirunt & de via mihi ſeruiendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt, ſingulorum examinaturus conſcientias.

tias. Et tunc ſcrutabitur Ieruſalem in lucernis, & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego ſum, qui humilem in puncto eleuo mentem: vt plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis. Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum. Ego ſum qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam amando me intime, didicit diuina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quam in ſtudendo ſubtilia. Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia: aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo, quibuſdam vero in multo lumine reuelo my-

ſteria. Vna vox librorum, ſed non omnes æque informat: quia intus ſum doctor, veritas, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum iudicauero.

CAPVT XLIV.

De non attrahendo ſibi res exteriores.

Filli, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tamquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit. Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare. Vtilius eſt oculis à rebus diſplicentibus auertere, & vnicuique ſuum ſentire relinquere, quam contentioſis ſermonibus deſeruire. Si bene ſteteriris cum Deo, & eius iudicium adſpexeris, facilius te victum portabis.

2. O Domine, quouſque venimus. Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentum in obliuionem tranſit, & vix ſero reditur. Quod parum vel nihil prodeſt, attenditur, quod ſumme neceſſarium eſt, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit, & niſi cito reiſpiſcat, libens in exterioribus jacet.

Capvt XLV.

Quod omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.

Da mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana ſalus hominis. Quam ſæpe ibi non inueni fidem, vbi me habere putaui? Quoties etiam ibi reperi vbi minus præſumpſi? Vana ergo ſpes in hominibus, ſalus autem iuſtorum in te, Deus. Benedictus ſis Domine Deus meus, in omnibus,

bus, quæ accidunt nobis. Infirmi ſuſumus & inſtabiles, cito fallimur & permutamur.

2. Quid eſt homo, qui ita cautè & circumſpectè in omnibus ſe cuſtodire valet, vt aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et ſi inciderit aliquam tribulationem; quocumque modo fuerit etiam implicatus, citius per te eruetur, aut à te conſolabitur: quia, tu non deſeres in te ſperantem vſque in finem. Rarus fidus amicus in cunctis amici perſeuerans preſſuris. Tu Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis.

3. O quam bene ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata. Si ita mecum foret, non tam facile timor humanus me ſolicitaret, nec verborum iacula mouerent. Quis omnia

præui

præuidere, quis præcauere futura mala ſufficit? Si præuiſa ſæpe etiam lædunt, quid improuiſa niſi grauiter feriunt? Sed quare mihi miſero non melius prouidi? Cur etiam tam facilè aliis credidi? Sed homines ſumus, nec aliud quam fragiles homines ſumus, etiamſi angeli à multis æſtimamur & dicimur. Cui credam Domine? cui niſi tibi. Veritas es quæ non fallis, nec falli potes. Et rurſum omnis homo mendax, infirmus, inſtabilis, & labilis maxime in verbis: ita vt ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur.

4. Quam prudenter præmonuiſti, cauendum ab hominibus: & quia inimici hominis, domeſtici eius: nec credendum, ſi quis dixerit: Ecce hic, aut ecce illic. Doctus ſum damno meo, & vtinam ad cautelam maiorem, & non ad inſipientiam mihi! Cautus eſto (ait quidam) cautus eſto, ſerua apud te quod dico: & dum ego ſileo, & abſconditum

credo,

credo, nec ille ſilere poteſt, quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me & ſe, & abiit. Ab huiuſmodi fabulis & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec vmquam talia committam. Verbum verum & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo, omnimode cauere debeo.

5. O quam bonum & pacificum, de aliis ſilere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili vlterius effari: paucis ſeipſum reuelare, te ſemper inſpectorem cordis quærere: nec omni vento verborum circumferri? ſed omnia incima & externa, ſecundum placitum tuæ voluntatis, optare perfici! Quam tutum, pro conſeruatione cæleſtis gratiæ, humanam fugere apparentiam: nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: ſed ea tota ſedulitate ſectari, quæ vitæ emendationem dant & feruorem.

6. Quam multis nocuit virtus ſcita,

ſcita, ac præpropere laudata? Quam ſane profuit gratia ſilentio ſeruata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia?

CAPVT XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum iacula.

FIli, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba? Per aërem volant, ſed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita quod libenter emendare te velis. Si nihil tibi conſcius es, penſa quod velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere. Parum ſatis eſt, vt vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parua tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis quam oportet attendis? Nam quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſſibus non vis, & excuſationum vmbracula quæris.

2. Sed inſpice te melius & agnoſces, quia viuit adhuc in te mundus,

& vanus amor placendi hominibus. Cum enim bæſari refugis, & confundi pro defectibus, conſtat vtique, quod nec verus humilis ſis, nec vere mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum. Ecce, ſi cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitioſiſſime poſſent: quid tibi nocerent, ſi omnino tranſire permitteres, nec plus quam feſtucam perpenderes? Nunquid vel vnum capillum tibi extrahere poſſent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio ſtare appetit, abſque humano terrore erit. Ego enim ſum iudex, & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio, qualiter res acta eſt: ego iniuriantem noui & ſuſtinentem. A me exiit verbum illud, me permittente hoc accidit, vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

Ego

Ego reum & innocentem iudicabo, ſed occulto iudicio vtrumque ante probare volui.

4. Teſtimonium hominum ſæpe fallit: meum iudicium verum eſt, ſtabit, & non ſubuertetur. Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet; nunquam tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur. Ad me ergo currendum eſt in omni iudicio, nec proprio innitendum arbitrio. Iuſtus enim non conturbabitur, quidquid à Deo ei acciderit. Etiam ſi iniuſte aliquid contra eum prolatum fuerit non multum curabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur. Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda & renes, quia non iudico ſecundum faciem & humanam apparentiam. Nam ſæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

5 Domine Deus iudex iuſte, fortis & patiens, qui hominum noſti fragilitatem & prauitatem, eſto robu

meum,& tota fiducia mea;non enim mihi ſufficit conſcientia mea. Tu noſti, quod ego non noui:& ideo in omni reprehenſione humiliare me debui,& manſuete ſuſtinere.Ignoſce quoque mihi propitius, quoties ſic non egi, & dona iterum gratiam amplioris ſufferentiæ. Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia ad conſequtionem indulgentiæ, quam mea opinata iuſtitia pro defenſione latentis conſcientiæ. Et ſi nihil mihi conſcius ſum, tamen in hoc iuſtificare me non poſſum: quia remota miſericordia tua non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.

CAPVT XLVII.

Quod omnia grauia pro æterna vita ſunt toleranda.

Fili,non te frangant labores, quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes

lationes te deiiciant vſquequaque; ſed, mea promiſſio in omni euentu te roboret & conſoletur. Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum & menſuram. Non diu hic laborabis, nec ſemper grauaberis doloribus. Expecta pauliſper, & videbis celerem finem malorum. Veniet vna hora, quando ceſſabit omnis labor & tumultus. Modicum eſt & breue, omne quod tranſit cum tempore.

2. Age, quod agis: fideliter labora in vinea mea; ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus & maioribus præliis vita æterna. Veniet pax in die vna quæ nota eſt Domino; & erit non dies neque nox, huius ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita; pax firma, & requies ſecura. Non dices tunc: Quis me liberabit de corpore mortis huius? Neque clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt, quoniam

præcipitabitur mors, & ſalus erit indefectiua? anxietas nulla, iucunditas beata, ſocietas dulcis & decora.

3. O ſi vidiſſes Sanctorum in cælo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, (qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vita ipſa indigni putabantur) profecto te ſtatim humiliares vſque ad terram, & affectares potius omnibus ſubeſſe, quam vni præeſſe: nec huius vitæ lætos dies concupiſceres, ſed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4. O ſi tibi hæc ſaperent, & profunde ad cor trauſirent, quomodo auderes vel ſemel conqueri: Nonne pro vita æterna, cuncta laborioſa ſunt toleranda? Non eſt paruum quid, perdere aut lucrari regnum Dei. Leua igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc

hoc ſæculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo, conſolantur, modo ſecuri ſunt, modo requieſcunt, & ſine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAPVT XLIII.

De die æternitatis, & eius vitæ anguſtiis.

O Supernæ ciuitatis manſio beatiſſima! ô dies æternitatis clariſſima! quam nox non obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat, dies ſemper, læta, ſemper ſecura, & nunquam ſtatum mutans in contraria. O vtinam dies illa illuxiſſet, & cuncta hæc tam poralia finem accepiſſent! Lucet quidem Sanctis perpetua claritate ſplendida, ſed non niſi à longe & per ſpeculum peregrinantibus in hac terra.

2. Norunt cæli ciues, quam gaudioſa ſit illa; gemunt exules filij Euæ, quod amara & tædioſa ſit iſta. Dies huius temporis parui & mali, pleni doloribus & anguſtiis: vbi homo multis peccatis inquinatur, multis paſſionibus irretitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtenditur, multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus grauatur, deliciis eneruatur, egeſtate cruciatur.

3. O quando finis horum malorum? quando liberabor à miſera ſeruitute vitiorum? quando memorabor Domine tui ſolius? quando ad plenum lætabor in te? Quando ero ſine omni impedimento in vera libertate, ſine omni grauamine mentis & corporis? Quando erit pax ſolida, pax, imperturbabilis & ſecura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? Ieſu bone, quando ſtabo ad viden-

dendum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparaſti dilectis tuis ab æterno? Relictus ſum pauper & exul in terra hoſtili, vbi bella quotidiana, & infortunia maxima.

4. Conſolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum. Nam opus mihi totum eſt, quidquid hic mundus offert ad ſolatium. Deſidero te intime frui, ſed nequeo apprehendere. Opto inhærere cæleſtibus, ſed deprimunt res temporales, & immortificatæ paſſiones. Mente omnibus rebus ſupereſſe volo: carne autem inuite ſubeſſe cogor. Sic ego homo infelix mecum pugno & factus ſum mihimetipſi grauis, dum ſpiritus ſurſum & caro quærit eſſe deorſum.

5. O quid intus patior, dum mente cæleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti! Deus meus.

ne elongeris à me, neque declines in ira à ſeruo tuo. Fulgura coruſcationem tuam, & diſſipa eas emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici. Recollige ſenſus meos ad te, fac me obliuiſci omnium mundanorum: da cito abiicere & contemnere phantaſmata vitiorum. Succurre mihi æterna veritas, vt nulla me moveat vanitas. Adueni cæleſtis ſuauitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignoſce quoque mihi, & miſericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione reuoluo. Confiteor etenim vere, quia valde diſtracte me habere conſueui. Nam ibi multoties non ſum, vbi corporaliter ſto aut ſedeo: ſed ibi magis ſum, quo cogitationibus feror. Ibi ſum, vbi cogitatio mea eſt vbi eſt frequenter cogitatio mea, vbi eſt quod anno. Hoc mihi cito occurrit quod naturaliter delectat, aut ex vſu placet.

6. Vnde tu Veritas aperte dixiſti: Vbi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt

&

& cor tuum. Si cælum diligo, libenter de cæleſtibus penſo. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adverſitatibus eius triſtor. Si carnem diligo, quæ carnis, ſunt ſæpe imaginor. Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquior, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te Domine omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit, qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis feruore ſpiritus crucifigit: vt ſerenata conſcientia, puram tibi orationem offerat: dignuſque ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

CAPVT XLIX.

De deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certantibus bona promiſſa.

FIlli, cum tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis: & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, vt claritatem meam ſine viciſſitudinis vmbra contemplari poſſis: dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe. Redde ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſubleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ & diuini aſpectus: quatenus in virtutibus & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac feruenti

uenti voluptate ſtudeas deſeruire.

2. Fili, ſæpè ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit. Sic & aliquorum deſideria ad cæleſtia flagrant,& tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt. Idcirco nec omnino pure pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt & tuum ſæpe deſiderium, quod inſinuaſti fore tam importunum. Non enim eſt hoc purum & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum.

3. Pete, non quod tibi eſt delectabile & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile atque honorificum:quia ſi recte iudicas,meam ordinationem tuo deſiderio & omni deſiderato præferre debes ac ſequi. Noui deſiderium tuum, & frequentes gemitus audiui. Iam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei; iam te delectat domus æterna & cæleſtis patria gaudio plena: ſed nondum venit hora iſta: ſed eſt adhuc

huc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris & probationis. Optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modo. Ego ſum expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur. Confortare igitur, & eſto robuſtus, tam in agendo quam in patiendo naturæ contraria. Oportet te nouum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te ſæpe agere quod non vis: & quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, proceſſum habebit: quod tibi placet, vltra non proficiet. Quod alii dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis hoc vel aliud committetur, tu autem ad nihil

nihil vtilis iudicaberis. Propter hoc natura quandoque contriſtabitur; & magnum, ſi ſilens portaueris. In his & ſimilibus multis probari ſolet fidelis Domini ſeruus: qualiter ſe abnegare, & in omnibus frangere quiuerit. Vix eſt aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, ſicut videre & pati, quæ voluntati tuæ aduerſa & quæ minus vtilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus: ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6. Sed penſa fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde grauamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris habebis ſemper voluntatem tuam in cælis. Ibi quippe inuenies omne, quod volueris; omne, quod deſiderare poteris. I-

aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi. Ibi voluntas tua vna ſemper mecum, nil cupiet extraneum vel priuatum. Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obuiabit: ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt vſque ad ſummum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpeſſa: pallium laudis pro mœrore: pro loco nouiſſimo ſedem regni in ſæcula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubiectio coronabitur glorioſe.

7. Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus: nec ſit tibi curæ, quis hoc dixerit vel iuſſerit. Sed hoc magnopere curato vt ſiue prælatus, ſeu iunior, aut æqualis, aliquid à te expoſcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & ſincera voluntate ſtudeas adimplere. Quærat alius hoc, alius

illud

illud: glorietur ille in illo, & iſte in iſto, laudeturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tuiipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito ac honore. Hoc optandum eſt tibi, vt ſiue per vitam, ſiue per mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAPVT L.

Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.

DOmine Deus ſancte Pater, ſis nunc & in æternum benedictus: quia ſicut vis, ſic factum eſt: & quod facis, bonum eſt. Lætetur in te ſeruus tuus, non in ſe, nec in aliquo alio: quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine. Quid habet ſeruus tuus niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo? Tua ſunt omnia,

dediſti & quæ feciſti. Pauper ſum, & in laboribus meis à iuuentute mea, & contriſtatur anima mea nonnumquam vſque ad lachrymas; quandoque etiam conturbatur ad ſe propter imminentes paſſiones.

2. Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur. Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis, erit anima ſerui tui plena modulatione, & deuota in laude tua. Sed ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſſime ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum, ſed magis ad tundendum pectus genua eius incuruantur, quia non eſt illi ſicut heri & nudius tertius, quando ſplendebat lucerna tua ſuper caput eius, & ſub vmbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater iuſte & ſemper laudande, venit hora vt probetur ſeruus Pater amande, dignum eſt, vt hac

hac hora patiatur pro te aliquid ſeruus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam: vt ad modicum tempus ſuccumbat foris ſeruus tuus, viuat verò ſemper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſſionibus conteratur & languoribus, vt iterum tecum in aurora nouæ lucis reſurgat, & in cæleſtibus clarificetur. Pater ſancte, tu ſic ordinaſti, & ſic voluiſti: & hoc factum eſt, quod ipſe præcepiſti.

4. Hæc eſt enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quotieſcumque & à quocumque id permiſeris fieri. Sine conſilio & prouidentia tua, & ſine cauſa, nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quod humiliaſti me: vt diſcam iuſtificationes tuas, & omnes elationes cordis atque præſumptiones abiiciam. Vtile mihi, quod confuſio cooperuit faciem meam: vt te potius, quam ho-

mines, ad conſolandum requiram. Didici etiam ex hoc, inſerutabile iudicium tuum expaueſcere: qui affligis iuſtum cum impio, ſed non ſine æquitate & iuſtitia.

5. Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, ſed attriuiſti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens anguſtias foris & intus. Non eſt, qui me conſoletur ex omnibus, quæ ſub cælo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cæleſtis medicus animarum: qui percutis & ſanas, deducis ad inferos & reducis. Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit.

6. Ecce Pater dilecte; in manibus tuis ſum ego, ſub virga correctionis tuæ me inclino: percute dorſum meum, & collum meum, vt incuruem ad voluntatem tuam tortuoſitatem meam. Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut bene facere conſueuiſti, vt ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo:

mendo: melius eſt hic corripi, quam in futuro. Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia. Antequam fiant, noſti ventura; & non opus eſt tibi, vt quis te doceat, & moneat de his quæ geruntur in terra. Tu ſcis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deſeruit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli melius nec clarius quam tibi ſoli notam.

7. Da mihi Domine ſcire, quod ſciendum eſt hoc amare, quod amandum eſt: hoc laudare, quod tibi ſummè placet: hoc reputare quod tibi pretioſum apparet: hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundum viſionem oculorum exteriorum iudicare, neque ſecundum auditum aurium hominum imperitorum ſententiare: ſed in iudicio vero, de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere

atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere.

8. Falluntur ſæpe hominum ſenſus in iudicando: falluntur & amatores ſæculi, viſibilia tantummodo amando. Quid eſt homo inde melior, quia reputatus ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum vnuſquiſque eſt in oculis tuis, tantum eſt, & non amplius, ait humilis ſanctus Franciſcus.

CAPVT LI.

Quod humilibus inſiſtendum eſt operibus, cum deficitur à ſummis.

FIli, non vales ſemper in feruentiori deſiderio virtutum ſtare, nec in altiori gradu contemplationis conſi

conſiſtere : ſed neceſſe habes interdum, ob originalem corruptelām ad inferiora deſcendere : & onus corruptibilis vitæ, etiam inuite, & cum tædio, portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium ſenties, & grauamen cordis. Oportet ergo ſæpe in carne de carnis onere gemere : eo quod non vales ſpiritualibus ſtudiis & diuinæ contemplationi indeſinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi, ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare : aduentum meum & ſupernam viſitationem firma confidentia expectare : exilium tuum & ariditatem mentis patienter ſufferre, donec iterum à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus librereris. Nam faciam te laborum obliuiſci, & interna quietè perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum, vt dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices : Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad

futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

CAPVT LII.

Quod homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum.

DOmine, non ſum dignus conſolatione tua, nec aliqua ſpirituali viſitatione: & ideo iuſte mecum agis, quando me inopem & deſolatum relinquis. Si enim ad inſtar maris lachrymas fundere poſſem, adhuc conſolatione tua dignus non eſſem. Vnde nihil dignus ſum quam flagellari & puniri: quia grauiter & ſæpe te offendi, & in multis valde deliqui. Ergo vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione. Sed tu clemens & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad oſtendendum diuitias bonitatis tuæ, in vaſa miſericordiæ, etiam præter

præter omne proprium meritum, dignans conſolari ſeruum tuum ſupra humanum modum. Tuæ enim conſolationes non ſunt ſicut humanæ confabulationes.

2. Quid egi Domine, vt mihi conferres aliquam celeſtem conſolationem? Ego nihil boni me egiſſe, recolo, ſed ſemper ad vitia pronum: & ad emendationem pigrum fuiſſe: Verum eſt, & negare non poſſum Si aliter dicerem, tu ſtares contra me, & non eſſet qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, niſi infernum, & ignem æternum! In veritate confiteor quoniam ſum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos deuotos commemorari. Et licet hoc ægre audiam, tamen aduerſum me, pro veritate, peccata mea arguam, vt facilius miſericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam reus, & omni confuſioue plenus; Non habeo os loquendi, niſi hoc tantum verbum

Peccaui Domine, peccaui: miſerere mei, ignoſce mihi. Sine me paululum, vt plangam dolorem meum, antequam vadā ad terram tenebroſam, & opertā mortis caligine. Quid tam maxime à reo & miſero peccatore requiris, niſi vt conteratur, & humiliet ſe delictis ſuis? In vera contritione & cordis humiliatione, naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira & occurrunt ſibi mutuo in oſculo ſancto Deus & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi eſt Domine ſacrificium, longe ſuauius odorans in conſpectu tuo, quam thuris incenſum. Hæc eſt gratum etiam vnguentum, quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti: quia cor contritum & humiliatum nunquam deſpexiſti. Ibi eſt locus refugij à facie iræ inimici. emendatur & abluitur; quidquid aliunde contra-

ctum

ctum eſt & inquinatum.

CAPVT LIII.

Quod gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.

FIli pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis, rebus, nec conſolationibus terrenis. Abiicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas eius infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ma ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem: ſed magis ad Deum deuotam effunde precem, vt compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam. Totum mundum nihil æſtima: Dei vocationem omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitoriis pariter delectari. A notis & à charis oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere pri-

uatam. Sic obſecrat B. Apoſtolus Petrus, vt tamquam advenas & peregrinos in hoc mundo ſe contineant Chriſti fideles.

2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo. Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen ſi vere velit eſſe ſpiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quam propinquis: & à nemine magis cauere, quam à ſeipſo. Si temetipſum perfecte viceris, cetera facilius ſubiugabis. Perfecta victoria eſt, de ſemetipſo triumphare. Qui enim ſemetipſum ſubiectum tenet, vt ſenſualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic vere victor eſt ſui, & dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere, vt euellas & deſtruas occultam inordina-

tam inclinationem ad teipſum, & ad omne priuatum & materiale bonum. Ex hoc vitio, quod homo ſemetipſum nimis inordinatè diligit, pæne totum pendet, quidquid radicaliter vincendum eſt. Quo deuicto & ſubacto malo, pax magna & tranquillitas erit continua. Sed quia pauci ſibiipſis perfectè mori laborant, nec plene extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu eleuari poſſunt. Qui autem libere mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt, vt omnes prauas & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ priuato amore concupiſcenter inhæreat.

CAPVT LIV.

De diuerſis motibus naturæ & gratiæ.

Filli, diligenter aduerte motus naturæ & gratiæ, quia valde con-

trariè & ſubtiliter moventur : & vix, niſi à ſpirituali & intime illuminato homine, diſcernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis vel factis prætendunt ; ideo ſub ſpecie boni multi falluntur. Natura callida eſt, & multos trahit, illaqueat & decipit, & ſe ſemper pro fine habet: Sed gratia ſimpliciter ambulat, & ab omni ſpecie mala declinat: fallacias non prætendit, & omnia pure propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit.

2. Natura inuite vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubiugari. Gratia vero ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubiici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, ſed ſub Deo ſemper viuere, ſtare, & eſſe: atque propter Deum, omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt incli

nari. Natura pro ſuo commodo laborat, & quid lucri ex alio ſibi proueniat, attendit: Gratia autem, non quid ſibi vtile & commodoſum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat. Natura libenter honorem & reuerentiam accipit: Gratia vero omnem honorem & gloriam Dei fideliter attribuit.

3. Natura confuſionem timet & contemptum. Gratia autem gaudet pro nomine Ieſu pati contumeliam. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia vero vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem. Natura quærit habere curioſa & pulchra, abhorret vilia & groſſa: Gratia vero ſimplicibus delectatur & humilibus, aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis. Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur leui iniuriæ verbo: Sed gratia attendit æterna: non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum

turba

turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia theſaurum ſuum & gaudium in cælo, vbi nil perit, conſtituit.

4. Natura cupida eſt, & liberalius accipit, quam donat; amat propria & priuata: Gratia autem pia eſt & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, beatius dare iudicat quam accipere. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & diſcurſus: Sed gratia trahit ad Deum & ad virtutes: renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis deſideria, reſtringit euagationes, erubeſcit in publico apparere. Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum: Sed gratia in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari.

5. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium; nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel

fauorem

fauorem pro benefactis conſequi ſperat: & multum ponderari ſua geſta & dona concupiſcit: Gratia vero nil temporale quærit, nec aliud præmium, quam Deum ſolum, pro mercede poſtulat; nec amplius de temporalibus neceſſarius deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſequutionem æternorum valeant deſeruire.

6. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet potentibus, blanditur diuitibus, applaudit ſibi ſimilibus: Gratia autem, & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec ortum natalium reputat, niſi virtus maior ibi fuerit: fauet magis pauperi quam diuiti, compatitur plus innocenti quam potenti, congaudet veraci, non fallaci: exhortatur ſemper bonos meliora chariſmata æmulari, & filio Dei per virtutes aſſimilari: Natura de defectu & moleſtia cito conqueritur:

tur : Gratia conſtanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad ſe reflectit, pro ſe certat & arguit : Gratia autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanant ; nihil boni ſibi abſcribit, nec arroganter præſumit; non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert : ſed in omni ſenſu & intellectu æternæ ſapientiæ ac diuino examini ſe ſubmittit. Natura appetit ſcire ſecreta, & noua audire : vult exterius apparere, & multa per ſenſus experiri: deſiderat agnoſci & agere, vnde laus & admiratio procedit: ſed gratia non curat noua nec curioſa percipere : quia totum hoc de veritate corruptionis eſt ortum, cum nihil & durabile ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam & oſtentationem deuitare, laudanda & digne miranda humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſcientia, vtilitatis fructum atque Dei laudem & honorem

rem quærere. Non vult ſe nec ſua prædicati, ſed Deum in domis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia ſupernaturale lumen & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & proprie electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cæleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quanto igitur natura amplius premitur & vincitur, tanto maior gratia infunditur, & quotidie nouis viſitationibus interior homo, ſecundum imaginem Dei, reformatur.

CAPVT LV.

De *corruptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ.*

DOmine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam: quam oſtendiſti tam mag-

nam, & neceſſariam ad ſalutem : vt vincam peſſimam naturam meam, trahentem ad peccata & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captiuam me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis : nec poſſum reſiſtere paſſionibus eius, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia, cordi meo ardenter infuſa.

2. Opus eſt gratia tua, & magna gratia: vt vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Nam per primum hominem Adam lapſa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna huius maculæ deſcendit : vt ipſa natura, quæ bene & rectè à te condita fuit, pro vitio iam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quod motus eius ſibi relictus, ad malum & inferiora trahat. Nam modica vis, quæ remanſit, eſt tamquam ſcintilla quædam latens in cinere. Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circũfuſa magna

cali

caligine, adhuc iudicium habens boni & mali, veri falſique diſtantiam, licet impotens ſit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur.

3. Hinc eſt Deus meus, quod condelector legi tuæ ſecundum interiorem hominem, ſciens, mandatum tuum fore bonum, iuſtum & ſanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum. Carne autem ſeruio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio, quam rationi. Hinc eſt, quod velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc ſæpe multa bona propono, ſed quia gratia deeſt ad adiuuandum infirmitatem meam, ex leui reſiſtentia reſilio & deficio. Hinc accedit, quod viam perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam, clare ſatis video; ſed propriæ corruptionis pondere preſſus, ad perfectiora non aſſurgo.

4. O quam maxime eſt mihi neceſſaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum & ad perficiendnm. Nam ſine ea nihil poſſum facere: omnia autem poſſum in te, confortante gratia. O vere cæleſtis gratia ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda! Nihil artes, nihil diuitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo: nihil ingenium vel eloquentia, valent apud te Domine ſine gratia. Nam dona naturæ, & bonis & malis, ſicut ſunt communia: electorum autem proprium donum eſt gratia ſiue dilectio, qua inſigniti, digni habentur vita æterna. Tantum eminet hæc gratia, vt nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio, aliquid æſtimetur ſine ea. Sed neque fides neque ſpes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia.

5. O beatiſſima gratia, quæ paupe

pauperem ſpiritu, virtutibus diuitem facis: & diuitem multis bonis, humilem corde reddis. Veni, deſcende ad me, reple me mane conſolatione tua, ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis, anima mea. Obſecro Domine, vt inueniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, ceteris non obtentis, quæ deſiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium. Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior vniuerſis ſapientibus.

6. Magiſtra eſt veritatis; doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ ablatrix timoris, nutrix deuotionis, productrix lachrymarum. Quid ſum ſine eà, niſi aridum lignum, & ſtirps inutilis ad eiiciendum? Tua ergo me Domine gratia ſemper præueniat, & ſequatur, ac bonis operibus

iugiter præſtet eſſe intentum, per Ieſum Chriſtum filium tuum. Amen.

CAPVT LVI.

Quod nos abnegare & Chriſtum imitari debemus per crucem.

FIli, quantum à te vales exire, tantum in me poteris tranſire. Sicut nihil foris concupiſcere, internam pacem facit: ſic ſe interius relinquere, Deo coniungit. Volo te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, ſine contradictione & querela. Sequere me: Ego ſum via, veritas & vita. Sine via, non itur; ſine veritate; non cognoſcitur; ſine vita, non viuitur. Ego ſum via, quam ſequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam ſperare debes. Ego ſum via inuiolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera,

vera vita beata, vita increata. Si manſeris via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2. Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi. Si vis perfectus eſſe, vende omnia. Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne. Si vis exaltari in cælo, humiliate in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim ſerui crucis inueniunt viam beatitudinis, & veræ lucis.

3. Domine Ieſu, quia arcta eſt via tua, & mundo deſpecta, dona mihi te cum mundi deſpectu imitari. Non enim maior eſt ſeruus domino ſuo, nec diſcipulus ſupra magiſtrum. Exerceatur ſeruus tuus in vita tua, quia ibi eſt ſalus mea; & ſanctitas vera. Quidquid extra eam lego, vel audio, non me recreat, nec delectat plene.

[redacted]

4. Fili, quia hæc ſcis, & legiſti omnia; beatus eris ſi feceris ea. Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, ipſe eſt, qui diligit me: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum: & faciam eum conſidere mecum in regno Patris mei. Domine Ieſu, ſicut dixiſti promiſiſti, ſic vtique fiat, & mihi promereri contingat. Suſcepi, ſuſcepi de manu tua crucem; portabo, & portabo, eam vſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Vere vita boni monachi, crux eſt, & dux paradiſi. Inceptum eſt retro abire non licet, nec relinquere oportet.

5. Eja fratres, pergamus ſimul, Ieſus erit nobiſcum: propter Ieſum ſuſcepimus hanc crucem: propter Ieſum perſeueremus in cruce. Erit adiutor noſter, qui eſt dux noſter, & præceſſor. En, rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; Simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen

glo

gloriæ noſtræ, vt fugiamus à cruce.

CAPVT LVII.

Quod homo nonſit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus.

Filli, magis placent mihi patientia & humilitas in aduerſis, quam multa conſolatio & deuotio in proſperis. Vt quid te contriſtat paruum factum contra te dictum? Si amplius fuiſſet, commoueri non non debuiſſes. Sed nunc permitte tranſire: non eſt primum, nec nouum, nec vltimum erit, ſi diu vixeris. Satis virilis es quamdiu nil obuiat adverſi: Bene etiam conſulis, & alios noſti roborare: ſed cùm ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis conſilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam ſæpius experiris in modicis obiectis: tamen pro ſalute tua iſta fiunt, cum hæc & ſimilia contingunt.

2. Pone, vt melius, noſti ex corde: & ſi te tetigit, non tamen deiiciat, nec diu implicet. Ad minus ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter. Etiam ſi minus libenter audias, & indignationem ſentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli ſcandalizentur. Cito conquieſcet commotio excitata, & dolor internus reuertente dulcorabitur gratia. Adhuc vivo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus, & ſolito amplius conſolari; ſi confiſus fueris mihi, & deuote inuocaueris.

3. Animæquior eſto, & ad maiorem ſuſtinentiam acccingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpius percipis tribulatum, vel grauiter tentatum. Homo es, & non Deus; caro es, non Angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit angelo in cælo & primo homini in paradiſo? Ego ſum qui mœrentes erigo ſoſpitate; & ſuam cognoſcentes

tes infirmitatem ad meam proueho diuinitatem.

4. Domine benedictum ſit verbum tuum, dulce ſuper mel & fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus? Dummodo tandem ad portum ſalutis perueniam quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero? Da finem bonum: da felicem ex hoc mundo tranſitum. Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum Amen.

CAPVT LVIII.

De altioribus rebus & occultis iudiciis Dei *non ſcrutandis.*

FIli, caueas diſputare de altis materiis, de occultis Dei iudiciis: cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiã aſſumitur. Cur etiam

iſte

iſte tantum affligitur, & ille tam eximie exaltatur. Iſta omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inueſtigandum iudicium divinum, vlla ratio prævalet, vel diſputatio. Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ. Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum. Et illud; Iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa. Iudicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda, quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior, aut quis maior fuerit in regno cœlorum. Talia generant ſæpè lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam & vanam gloriam vnde oriuntur inuidiæ & diſſentiones, dum iſte illum Sanctum & alius alium conatur ſuperbè præferre. Talia autem velle ſcire & inueſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent quia

quia non ſum Deus diſſentionis,ſed pacis,quæ pax magis in humilitate, vera quam in propria exaltatione couſiſtit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu ſed humano potius quam diuino. Ego ſum qui cunctos condidi Sanctos ego donaui gratiam ego præſtiti gloriam ego noui ſingulorum merita; ego præueni eos in benedictionibus dulcedinis,meæ. ego præſciui dilectos ante ſæcula; ego eos elegi de mundo, non ipſi me prælegerunt. ego vocaui per gratiam, attraxi per miſericordiam: ego produxi eos per tentationes varias.Ego infudi conſolationes magnificas:ego dedi perſeuerãtiam:ego coronaui eorum patientiam.

4. Ego primum & nouiſſimum agnoſco ego omnes ineſtimabili dilectione amplector.Ego laudãdus ſum in omnibus Sanctis meis; ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glo-

rioſe magnificaui & prædeſtinaui, ſine aliis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo vnum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat; quia puſillum & magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & ceteris omnibus in regno cælorum. Omnes vnum ſunt per charitatis vinculum: idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in vnum ſe diligunt.

5. Adhuc autem (quod multo altius eſt) plus me, quam ſe & ſua merita, diligunt. Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti; toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitiuè quieſcunt. Nihil eſt, quod eos auertere poſſit aut deprimere: quippè qui æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non norunt niſi priuata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro ſua incli-

natione,

natione, non provt placet æternæ veritati.

6. In multis eſt ignorantia, eorum maxime, qui parum illuminati, raro aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu & humana amicitia ad hos vel ad illos trahuntur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cæleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per reuelationem ſupernam ſpeculantur.

7. Caue ergo fili, de iſtis curioſe tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage & intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet, vel maior haberetur in regno cœlorum: quid ei hæc notitia prodeſſet niſi ſe ex hac cognitione coram me humiliaret & in maiorem nominis mei laudem exurgere? Multo acceptius Deo facit, qui de peccato ſuo

ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum paruitate cogitat, & quam longe à perfectione Sanctorum diſtat; quam is; qui de eorum maioritate vel paruitate diſputat: Melius eſt, Sanctos deuotis precibus & lachrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare; quam eorum ſecreta, vana inquiſitione preſcrutari.

8. Illi breue & optime contententur, ſi homines ſcirent contentari, & vaniloqui ſua compeſcere. Non gloriantur de propiis meritis quippe qui ſibi nihil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi, quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate mea donaui: Tanto amore diuinitatis, & gaudio ſuperfluenti replentur; vt nihil eis deſit gloriæ, nihilque poſſit deeſſe felicitatis. Omnes Sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in ſeipſis, & mihi viciniores & dilectiores; exiſtunt. Ideoque habes ſcriptum, quia mittebant coronas ſuas ante Deum,

Deum, & ceciderunt in facies ſuas coram Agno, & adorauerunt Viuentem in ſæcula ſæculorum.

9. Multi quærunt, quis maior ſit in regno Dei: qui ignorant an cum minimis erunt digni computari. Magnum eſt, vel minimum eſſe in cælo, vbi omnes magni ſunt: quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Cum enim quærerent diſcipuli; quis maior eſſet in regno cælorum? tale audierunt reſponſum: Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliauerit ſe, ſicut paruulis iſte, hic maior eſt in regno cælorum.

10. Væ eis, qui cum paruulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis ianua regni cæleſtis eos non admittet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hic conſolitiones ſuas: quia pauperi-

bus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris eiulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

CAPVT XIX.

Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius ſolatium meum ex omnibus apparentibus ſub cælo? Nonne tu Domine Deus meus, cuius miſericordiæ non eſt numerus? Vbi mihi bene fuit ſine te? Aut quando male eſſe potuit præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quam diues ſine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam ſine te cælum poſſidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in deſiderio

es:

es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plene confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, & fiducia mea: tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2. Omnes quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam & profectum meum, ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam ſi variis tentationibus & aduerſitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quam ſi cæleſtibus conſolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo, quia totum infirmum & inſtabile inuenio, quidquid extra te conſpicio

bus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris eiulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

CAPVT XIX.

Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius ſolatium meum ex omnibus apparentibus ſub cælo? Nonne tu Domine Deus meus, cuius miſericordiæ non eſt numerus? Vbi mihi bene fuit ſine te? Aut quando male eſſe potuit præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quam diues ſine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam ſine te cælum poſſidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in deſiderio

es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plene confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, & fiducia mea: tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2. Omnes quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam & profectum meum, ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam ſi variis tentationibus & aduerſitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quam ſi cæleſtibus conſolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo, quia totum infirmum & inſtabile inuenio, quidquid extra te conſpicio

bus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris eiulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

CAPVT XIX.

Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius ſolatium meum ex omnibus apparentibus ſub cælo? Nonne tu Domine Deus meus, cuius miſericordiæ non eſt numerus? Vbi mihi bene fuit ſine te? Aut quando male eſſe potuit præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quam diues ſine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam ſine te cælum poſſidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in deſiderio

es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plene confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, & fiducia mea: tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2. Omnes quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam & profectum meum, ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam ſi variis tentationibus & aduerſitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quam ſi cæleſtibus conſolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo: quia totum infirmum & inſtabile inuenio, quidquid extra te conſpicio.

bus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris eiulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

CAPVT XIX.

Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius ſolatium meum ex omnibus apparentibus ſub cælo? Nonne tu Domine Deus meus, cuius miſericordiæ non eſt numerus? Vbi mihi bene fuit ſine te? Aut quando male eſſe potuit præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quam diues ſine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam ſine te cælum poſſidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in deſiderio

es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plene confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, & fiducia mea: tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2. Omnes quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam & profectum meum, ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam ſi variis tentationibus & aduerſitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quam ſi cæleſtibus conſolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo, quia totum infirmum & inſtabile inuenio, quidquid extra te conſpic-

bus intrantibus in regnum Dei,ipſi ſtabunt foris eiulantes. Gaudete humiles,& exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

CAPVT XIX.

Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius ſolatium meum ex omnibus apparentibus ſub cælo? Nonne tu Domine Deus meus, cuius miſericordiæ non eſt numerus? Vbi mihi bene fuit ſine te? Aut quando male eſſe potuit præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quam diues ſine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quam ſine te cælum poſſidere. Vbi tu,ibi cælum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in deſiderio

es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plene conſidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunius, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, & fiducia mea: tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2. Omnes quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam & profectum meum, ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam ſi variis tentationibus & aduerſitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quam ſi cæleſtibus conſolationibus me repleres.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo, quia totum infirmum & inſtabile inuenio, quidquid extra te conſpic

Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adiuuare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum vtile dare, neque libri doctorum cõſultari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amœnus conſolari ſi tu ipſe non aſſiſtas, iuues, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſeruorum tuorum. Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus miſericordiarum Pater. Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cæleſti, vt fiat habitatio ſancta tua & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inueniatur, quod oculos

tuæ

maieſtatis offendat. Secũdum magnitudinem bonitatis tuæ & multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſerui tui, longe exulantis in regione vmbræ mortis. Protege & conſerua animam ſeruuli tui inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis, ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER QVARTVS.

De Sacramento.

Deuota exhortatio ad ſacram Communionem.

VOX CHRISTI.

VEnite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis & ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis, quem ego dabo, caro mea eſt, pro mundi vita. Accipite & comedite, hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur: Hoc facite in meam commemorationem.

Qui

qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo. Verba, quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt.

CAPVT I.

Cum quanta reuerentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

VOX DISCIPVLI.

HÆc ſunt verba tua Chriſte, veritas æterna, quamuis non vno tempore prolata, nec vno in loco conſcripta. Quia ergo tua ſunt, & vera, gratanter mihi & fideliter cuncta ſunt accipienda. Tua ſunt, & tu ea protuliſti: & mea quoque ſunt, quia pro ſalute mea ea ediſti. Lubenter ſuſcipio ea ex ore tuo, vt arctius inſerantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis. Sed terrent me delicta propria: & ad

capienda tanta myſteria me reuerberat impura conſcientia. Prouocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2. Iubes, vt fiducialiter ad te accedam, ſi tecum velim habere partem: & vt immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam & gloriam. Venite, inquis, ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu, Domine Deus meus, egenum & pauperem inuitas ad communionem tui ſanctiſſimi corporis. Sed quis ego ſum, Domine vt ad te præſumam accedere? Ecce, cœli cælorum te non capiunt, & tu dicis; Venite ad me omnes.

3. Quid ſibi vult iſta piiſſima dignatio, & tam amicabilis inuitatio? Quomodo auſus ero venire, qui nihil boni mihi conſcius ſum, vnde poſſim præſumere? Quomodo te

te introducam in domum meam, qui ſæpius offendi benigniſſimam faciem tuam? Reuerentur Angeli & Archangeli, metuunt Sancti & iuſti, & tu dicis: Venite ad me omnes. Niſi tu Domine hoc diceres, quis verum eſſe crederet? Et niſi tu iuberes, quis accedere attentaret? Ecce, Noë vir iuſtus in arcæ fabrica centum annis laborauit, vt cum paucis ſaluaretur: & ego quomodo me potero vna horâ præparare, vt mundi fabricatorem cum reuerentia ſumam?

4. Moyſes famulus tuus magnus, & ſpecialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo veſtiuit auro, vt tabulas Legis in ea reponeret, & ego putrida creatura, audebo te conditorem legis ac vitæ datorem, tam facile ſuſcipere? Salomon ſapientiſſimus Regum Iſraël, templum magnificum ſeptem annis in laudem nominis tui ædificauit: & octo diebus feſtum dedicationis eius cele-

brauit: mille hoſtias pacificas obtulit: & arcam fœderis in clangore buccinæ & iubilo in locum ſibi præparatum ſolemniter collocauit: Et ego infelix & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere deuote noui horam? & vtinam vel ſemel dignè fere mediam?

5. O mi Deus, quantum illi, ad placendum tibi agere ſtuduerunt! Heu, quam puſillum eſt quod ago! quam breue expleo tempus, cum me ad communicandum diſpono, totus collectus, rariſſime ab omni diſtractione purgatus. Et certe in tua ſalutari Deitatis præſentia, nulla deberet occurrere, indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura; quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum, ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6. Eſt tamen valde magna diſtantia, inter arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſſimum Corpus tuum

ium cum ſuis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa ſacrificia futurorum præfiguratiua, & veram tui Corporis hoſtiam, omnium antiquorum ſacrificiorum completiuam. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam? Cur non maiori me præparo ſollicitudine ad tua ſancta ſumenda: quando antiqui ſancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes, cum vniuerſo populo, tantum deuotionis demonſtrarunt affectum erga cultum diuinum?

7. Saltauit deuotiſſimus Rex Dauid coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diuerſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia; cecinit & ipſe frequenter in citarha. Spiritus ſancti afflatus gratia, docuit populum Iſraël toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur

batur tunc deuotio, ac diuinæ laudis; exſtitit recordatio coram arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reuerentia & deuotio in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellentiſſimi Corporis Chriſti?

8. Currunt multi ad diuerſa loca pro viſitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis geſtis eorum ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro inuoluta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce, tu præſens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus ſanctorum, creator omnium, & Dominus Angelorum. Sæpe in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & nouitas inuiſorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maxime vbi eſt tam leuis, ſine vera contritione, diſcurſus. Hic autem in Sacramento altaris, totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Ieſus: vbi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus quotieſcumque fueris digne ac

de

deuote ſuſceptus. Ad iſtud vero non trahit leuitas aliqua, nec curioſitas aut ſenſualitas : ſed firma fides, deuota ſpes, & ſincera charitas.

9. O inuiſibilis conditor mundi Deus, quam mirabiliter agis nobiſcum; quam ſuauiter & gratioſe cum electis tuis diſponis, quibus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis? Hoc namque omnem intellectum ſuperat : hoc ſpecialiter deuotorum corda trahit & accendit affectum ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc digniſſimo Sacramento magnam deuotionis gratiam & virtutis amorem frequenter recipiunt.

10. O admirabilis & abſcondita gratia Sacramenti, quam norunt tantum Chriſti fideles! infideles autem, & peccatis ſeruientes experiri non poſſunt. In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia, & repa

reparatur in anima virtus amiſſa: & per peccatum deformata redit pulchritudo. Tanta eſt aliquando hæc gratia, vt ex plenitudine guſtatæ deuotionis, non tantum meus, ſed & debile corpus, vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

11. Dolendum tamen valde & miſerandnm ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quod non maiori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum: in quo tota ſpes ſaluandorum conſiſtit, & meritum. Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra, & redemptio: ipſe conſolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valde, quod multi tam parum hoc ſalutare myſterium aduertunt, quod cælum lætificat, & mundum conſeruat vniuerſum. Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano vſu etiam ad inaduertentiam deſtruere!

12. Si enim hoc ſanctiſſimum Sacramentum, in vno tantum celebrare

braretur loco, & ab vno tantum celebraretur loco, & ab vno tantum conſecraretur ſacerdote in mundo: quanto putas deſiderio ad illum locum, & ad talem Dei ſacerdotem, homines afficerentur, vt diuina myſteria celebrari viderent? Nunc autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus: vt tanto maior appareat gratia & dilectio Dei ad hominem, quanto latius eſt ſacra communio diffuſa per orbem. Gratias tibi Ieſu bone paſtor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioſo corpore & ſanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio inuitare, dicendo; Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

CAPVT II.

Quod magna bonitas & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur.

VOX DISCIPVLI.

SVper bonitate tua & magna miſericordia tua Domine confiſus, accedo æger ad Saluatorem, eſuriens & ſitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cæli, ſeruus ad Dominum, creatura ad creatorem, deſolatus ad meum pium conſolatorem. Sed vnde hoc mihi, vt venias ad me? Quis ego ſum, vt præſtes mihi teipſum? Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire? Tu noſti ſeruum tuum, & ſcis quia nil boni in ſe habet, vnde hoc illi præſtes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnoſco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias

ago propter nimiam charitatem. Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita, vt bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectius commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, & tu ſic fieri iuſſiſti, placet & mihi dignatio tua; & vtinam iniquitas mea non obſiſtat!

2. O dulciſſime & benigniſſime Ieſu, quanta tibi reuerentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro ſuſceptione ſacri Corporis tui debetur, cuius dignitatem nullus hominum explicare potens inuenitur! Sed quid cogitabo in hac Communione, in acceſſu ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo, & tamen deuote ſuſcipere deſidero? Quid cogitabo melius & ſalubrius, niſi meipſum totaliter humiliando coram te; & tuam infinitam bonitatem exultando ſupra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum: Deſpicio me, &

ſubiicio tibi, in profundum vilitatis meæ

3. Ecce tu Sanctus ſanctorum, & ego ſordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere. Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu inuitas ad conuiuium tuum. Tu mihi dare vis cæleſtem cibum, & panem Angelorum ad manducandum: non alium ſane quam teipſum panem viuum, qui de cælo deſcendiſti, & das vitam mundo.

4. Ecce, vnde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſcit, quam magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur. O quam ſalutare & vtile conſilium tuum, cum iſtud inſtituiſti! quam ſuaue & iucundum conuiuium, cum teipſum in cibum donaſti! O quam admirabilis operatio tua Domine! quam potens virtus tua quam ineffabilis veritas tua? Dixiſti enim & facta ſunt omnia: & hoc factum eſt, quod ipſe iuſſiſti.

5. Mira

5. Mira res & fide digna ac humanum vincens intellectum quod tu Domine Deus meus, verus Deus & homo, ſub modica ſpecie panis, & vini, integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris. Tu Domine vniuerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per Sacramentum tuum habitare in nobis: conſerua cor meum & corpus immaculatum: vt læta & pura conſcientia ſæpius tua valeam celebrare myſteria, & ad meam perpetuam accipere ſalutem: quæ ad tuum præcipue honorem, & memoriale perenne, ſanxiſti & inſtituiſti.

6. Lætare anima mea, & gratias age Deo, pro tam nobilis munere & ſolatio ſingulari in hac lachrymarum valle tibi relicto. Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti corpus accipis: toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris. Charitas etenim Chriſti numquam

minuitur, & magnitudo propitiationis eius nunquam exhauritur. Ideo noua ſemper mentis renouatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium attenta conſideratione penſare. Ita, magnum, nouum, & iucundum tibi videri debet, cum celebras, aut Miſſam audis; ac ſi eodem Deo Chriſtus primum in vterum Virginis deſcendens, homo factus eſſet: aut in cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

CAPVT III.

Quod vtile ſit, ſæpe communicare.

VOX DISCIPVLI.

Ecce, ego ad te venio, Domine vt bene mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in conuiuio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi, Deus. Ecce, in te eſt totum, quod deſiderare poſſum & debeo;

tu ſalus mea, & redemptio, ſpes & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animam ſerui tui, quoniam ad te Domine Ieſu animam meam leuaui. Deſidero te nunc deuote ac reuerenter ſuſcipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum vniri deſiderat.

2. Trade te mihi, & ſufficit. Nam præter te nulla conſolatio valet. Sine te eſſe nequeo: & ſine viſitatione tua viuere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere: ne forte deficiam in via, ſi fuero cæleſti fraudatus alimonia. Sic enim tu miſericordiſſime Ieſu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixiſti: Nolo eos ieiunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via. Age igitur hoc mecum modo, qui te pro

minuitur, & magnitudo propitiationis eius nunquam exhauritur. Ideo noua ſemper mentis renouatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium attenta conſideratione penſare. Ita magnum, nouum, & iucundum tibi videri debet, cum celebras, aut Miſſam audis; ac ſi eodem Deo Chriſtus primum in vterum Virginis deſcendens, homo factus eſſet: aut in cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

CAPVT III.

Quod vtile ſit, ſæpe communicare.

VOX DISCIPVLI.

Ecce, ego ad te venio, Domine vt bene mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in conuiuio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi, Deus. Ecce, in te eſt totum, quod deſiderare poſſum & debeo;

tu ſalus mea, & redemptio, ſpeſ[& fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animam ſerui tui, quoniam ad te Domine Ieſu animam meam leuaui. Deſidero te nunc deuote ac reuerenter ſuſcipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum vniri deſiderat.

2. Trade te mihi, & ſufficit. Nam præter te nulla conſolatio valet. Sine te eſſe nequeo: & ſine viſitatione tua viuere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere: ne forte deficiam in via, ſi fuero cæleſti fraudatus alimonia. Sic enim tu miſericordiſſime Ieſu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixiſti: Nolo eos ieiunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via. Age igitur hoc mecum modo, qui te pro

fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti. Tu es enim ſuauis refectio animæ, & qui te digne manducauerit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ. Neceſſarium quidem mihi eſt, qui tam ſæpe labor, & pecco, tam cito torpeſco & deficio; vt per frequentes orationes & confeſſiones; ac ſacram corporis tui perceptionem, me renouem, mundem, & accendam; ne forte diutius abſtinendo, à ſancto propoſito defluam.

3. Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua, & niſi ſuccurrat diuina medicina labitur homo mox ad peiora. Retrahit ergo ſancta communio à malo, & confortat in bono. Si enim modo tam ſæpe negligens ſum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret ſi medelam non ſumerem, & tam grande iuuamen non quærerem? & licet omni die non ſim aptus, nec ad celebrandum bene diſpoſitus; dabo tamen operam

ram, congruis temporibus diuina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere. Nam hæc eſt vna principalis fidelis animæ conſolatio, quam diu peregrinatur à te in mortali corpore, vt ſæpius memor Dei ſui dilectum ſuum deuota ſuſcipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quod tu Domine Deus, creator & viuificator omnium ſpirituum ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota diuinitate tua ac humanitate, eius impinguare eſuriem. O felix mens & beata anima, quæ Dominum Deum ſuum meretur deuote ſuſcipere, & in tui ſuſceptione, ſpirituali gaudio repleri! O quam magnum ſuſcipit Dominum, quam dilectum inducit hoſpitem, quam iucundum recipit ſocium, quam fidelem acceptat amicum, quam ſpecioſum & nobilem amplectitur ſponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum! Sileant à

facie tua (dulciſſime dilecte meus) cælum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui peruenient nominis, cuius ſapientiæ non eſt numerus.

CAPVT IV.

Quod multa bona præſtantur deuote communicantibus.

VOX DISCIPVLI.

DOmine Deus meus, præueni ſeruum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, vt ad tuum magnificum Sacramentum digne ac deuote merear accedere. Excita cor meum in te, & à graui torpore exue me. Viſita me in ſalutari tuo, ad guſtandum in ſpiritu ſuauitatem tuam, quæ in hoc Sacramento tanquam in fonte plenarie latet. Illumina quoque oculos meos ad in-

tuen

tuendum tantum myſterium : & ad credendum illud indubitata fide, me robora. Eſt enim operatio tua, non humana potentia:tua ſacra inſtitutio, non hominis adinuentio. Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur,quæ angelicam etiam ſubtilitatem tranſcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra & cinis,de tam alto ſacro ſecreto potero inueſtigare & capere?

2. Domine,in ſimplicitate cordis mei,in bona & firma fide, & in tua iuſſione, ad te cum ſpe ac reuerentia accedo: & vere credo, quia tu præſens es hic in Sacramento, Deus & homo. Vis ergo, vt te ſuſcipiam, & meipſum tibi in charitate vniam. Vnde tuam precor clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam;vt totus in te liqueſiam & amore perfluam, atque de nulla aliena conſolatione amplius me intromittam. Eſt enim hoc altiſſimuum & digniſſimum Sacra-

mentum, ſalus animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, paſſiones frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur: gratia maior infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpius largiris, in Sacramento, dilectis tuis deuote communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ & totius dator consolationis internæ. Nam multam ipſis conſolationem aduerſus variam tribulationem infundis, & de imo deiectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque noua quadam gratia, eos intus recreas, & illuſtras: vt qui anxii primum & ſine affectione ſe ante communionem ſenſerant, poſtea refecti cibo potuque cæleſti, in melius ſe mutatos inueniant. Quod idcirco cum electis tuis diſpenſantur agis, vt vera

citer agnoſcant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex ſeipſis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te conſequantur: Quia ex ſemetipſis frigidi, duri, & indeuoti: ex te autem feruentes, alacres, & deuoti eſſe merentur. Quis enim ad fontem ſuauitatis humiliter accedens, non modicum ſuauitatis inde reportat? Aut quis iuxta copioſum ignem ſtans, non parum caloris inde percipit? Et tu fons es ſemper plenus & ſuperabondans, ignis iugiter ardens & numquam deficiens.

4. Vnde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec vſque ad ſacietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cæleſtis fiſtulæ; vt ſaltem modicam inde guttulam capiam, ad refocillandam ſitim meam, & non penitus exareſcam. Etſi necdum totus cæleſtis & tam ignitus, vt Cherubim & Seraphim eſſe poſſim: conabor tamen deuotioni inſiſtere, & cor

meum

meum præparare, vt vel modicam diuini incendii flammam ex humili ſumptione viuifici Sacramenti conquiram. Quidquid autem mihi deeſt, Ieſu bone, Saluator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benigne ac gratioſe, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

5. Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſſionibus implicor & premor: & non eſt qui adiuuet, non eſt qui liberet, & ſaluum faciat, niſi tu Domine Deus ſaluator meus: cui committo me & omnia tua, vt me cuſtodias, & perducas in vitam æternam. Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum & Sanguinem in cibum, & potum mihi paraſti. Præſta Domine Deus ſalutaris meus, vt cum frequentatione myſterii tui creſcat meæ deuotionis affectus.

CA

CAPVT V.

De dignitate Sacramenti, & ſtatu ſacerdotali.

VOX DILECTI.

SI haberes angelicam puritatem, & ſancti Ioannis Baptiſtæ ſanctitatem: non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere nec tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo conſecret & tractet Chriſti Sacramentum, & ſumat in cibum panem Angelorum. Grande myſterium, & magna dignitas Sacerdotum: quibus datum eſt, quod Angelis non eſt côceſſum. Soli namque Sacerdotes rite in Eccleſia ordinati, poteſtatem habent celebrandi, & Corpus Chriſti conſecrandi. Sacerdos quidem miniſter eſt Dei, vtens verbo Dei, per iuſſionem & inſtitutionem Dei: Deus autem ibi principalis eſt auctor & inuiſibilis operator, cui ſubeſt omne

3. Sacerdos Sacris veſtibus indutus, Chriſti vices gerit; vt Deum pro ſe & pro omni populo ſuppliciter & humiliter roget. Habet ante ſe & retro Dominicæ crucis ſignum ad memorandam iugiter Chriſti paſſionem. Ante ſe crucem in caſula portat, vt Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi ferventer ſtudeat. Poſt ſe cruce ſignatus eſt, vt aduerſa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret. Ante ſe crucem gerit vt propria peccata lugeat: Poſt ſe, vt aliorum etiam commiſſa per compaſſionem defleat, & ſe medium inter Deum & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat: nec ab oratione & oblatione ſancta torpeſcat, donec gratiam & miſericordiam impetrare mereatur. Quando Sacerdos celebrat; Deum honorat, Angelos lætificat, Eccleſiam ædificat, viuos adiuuat, defunctis requiem præſtat, & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAPVT XL.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

VOX DISCIPVLI.

CVm tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penſo, valde contremiſco, & in meipſo confundor. Si enim non accedo, vitam fugio; & ſi indigne me ingeſſero, offenſam incurro. Quid ergo faciam. Deus, meus, auxiliator meus, & conſiliator in neceſſitatibus?

2. Tu doce me viam rectam Propone breue aliquod exercitium, ſacræ Communioni congruũ. Vtile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet deuotè ac reuerenter tibi præparare debeam cor meum ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum & diuinum ſacrificium.

CAPVT VII.

De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.

VOX DILECTI.

SVper omnia, cum ſumma humilitate cordis & ſupplici reuerentia cum plena fide & pia intentione honoris Dei ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & ſumendum, oportet Dei accedere ſacerdotem. Diligêter examina conſcientiam tuam, & pro poſſe tuo, vera contritione &, humili confeſſione, eam munda & clarifica: ita vt nil graue habeas, aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat. Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas & gemas. Et ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis cunctas confitere paſſionum

tuarum miſerias.

2. Ingemiſce & dole, quod adhuc ita carnalis ſis & mundanus: tam immortificatus à paſſionibus: tam plenus concupiſcentiarum moribus: tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus; tam ſæpe multis vanis phantaſiis implicatus: tam multum inclinatus ad exteriora: tam negligens ad interiora: tam leuis ad riſum & diſſolutionem: tam durus ad fletum & diſſolutionem: tam durus ad fletum & compunctionem: tam promptus ad laxiora & carnis commoda: tam ſegnis ad rigorem & feruorem: tam curioſus ad noua audienda & pulchra intuenda: tam remiſſus ad humilia & abiecta amplectenda: tam cupidus ad multa habenda: tam parcus ad dandum: tam tenax ad retinendum: tam inconſideratus in loquendo: tam incontinens in tacendo: tam incompoſitus in moribus: tam importunus in [illegible]tibus: tam effuſus ſuper cibum: [illegible]dus ad Dei verbum: tam velox

lox ad quietem: tam tardus ad laborem : tam vigilans ad fabulas : tam ſomnolentus ad vigilias ſacras: tam feſtinus ad finem : tam vagus ad attendendum: tam negligens in Horis perſoluendis : tam tepidus in celebrando : tam aridus in communicando: tam cito diſtractus. tam raro plene tibi collectus : tam ſubito commotus ad iram : tam facilis ad alterius diſplicentiam : tam pronus ad iudicandum : tam rigidus ad arguendum : tam lætus ad proſpera : tam debili in aduerſis : tam ſæpe multa bona proponens, & modicum ad effectum producens.

3. His & aliis defectibus tuis, cum dolore & magna diſplicentia propriæ infirmitatis confeſsis ac deploratis, firmum ſtatue propoſitum ſemper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi. Deinde cum plena reſignatione & integra voluntate offer teipſum, in honorem nominis mei, in ara cordis tui, holocauſtum perpetuum : corpus

tuum ſcilicet & animam mihi fideliter committendo : quatenus & ſic digne merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4. Non eſt enim oblatio dignior & ſatisfactio maior pro peccatis diluendis, quam ſeipſum pure & integre cum oblatione Corporis Chriſti in Miſſa & in Communione Deo offerre. Si fecerit homo, quod in ſe eſt, & vere pœnituerit: quotieſcumque pro venia & gratia ad me acceſſerit. Viuo ego, dixit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, ſed vt magis conuertatur & viuat: quoniam peccatorum ſuorum non recordabor amplius, ſed cuncta ſibi indulta erunt.

CAPVT VIII.

De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione.

VOX DILECTI.

SIcut ego meipſum, expanſis in cruce manibus,& nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret quin totum in ſacrificium diuinæ placationis tranſiret: ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè, in obligationem puram & ſanctam, quotidie in miſſà, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quanto intimius vales, offerre. Quid magis à te requiro, quam vt te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quidquid præter teipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te.

2. Sicut non ſufficeret tibi, omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quidquid de-

deris,te non oblato. Offer mihi,& da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibum,vt totus tuus eſſem, & tu meus permaneres. Si autem in teipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio,nec integra erit inter nos vnio. Igitur omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tui ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis & gratiam. Ideo enim tam pauci illuminati & liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt. Eſt firma ſententia mea: Niſi quis renuntiauerit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Tu ergo ſi optas meus eſſe diſcipulus, offer teipſum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CAPVT IX.

Quod nos, & omnia noſtra, Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.

VOX DISCIPVLI.

DOmine omnia tua ſunt, quæ in cælo ſunt, & quæ in terra. Deſidero meipſum tibi in ſpontaneam obligationem offerre, & tuus perpetuò permanere. Domine, in ſimplicitate cordis mei offero meipſum tibi hodie in ſeruum ſempiternum, in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ. Suſcipe me, cum hac ſancta oblatione tui pretioſi Corporis, quam tibi hodie in præſentia Angelorum inuiſibiliter aſſiſtentium offero, vt ſit pro me & pro cuncto populo tuo in ſalutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commiſi coram te & ſanctis Angelis

tuis, à die quo primum peccare potui vſque ad horam hanc, ſuper placabili altari tuo · vt tu omnia pariter & incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas vniuerſas maculas peccatorum meorum, & conſcientiam meam ab omni delicto emundes, & reſtituas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi, omnia mihi plene indulgendo, & in oſculum pacis me miſericorditer aſſumendo.

3. Quid poſſum agere pro peccatis meis, niſi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem inceſſanter deprecando? Deprecor te exaudi me propitius, vbi aſto coram te Deus meus. Omnia peccata mea mihi maxime diſplicent; nolo ea vnquam amplius perpetrare: ſed pro eis doleo & dolebo, quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro poſſe ſatisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen ſanctum tuum: ſalua animam meam,

quam

quam pretioſo Sanguine tuo redemiſti. Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibus tuis. Age mecum ſecundum bonitatem tuam, non ſecundum meam malitiam & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamuis valde pauca & imperfecta; vt tu ea emendes & ſanctifices: vt ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem me pigrum & inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia deſideria deuotorum, neceſſitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt, & qui orationes & Miſſas pro ſe ſuiſque omnibus dici à me deſiderauerunt & petierunt, ſiue in carne adhuc viuant; ſiue iam ſeculo defuncti ſint: vt omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſola-

tionis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis aduenire ſentiant; & vt ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſoluant.

6. Offero etiam tibi preces & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtauerunt, aut vituperauerunt, vel aliquod damnum vel grauamen intulerunt: pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtaui, conturbaui, grauaui, & ſcandalizaui, verbis, factis, ſcienter vel ignoranter: vt nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra & mutuas offenſiones. Aufer Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram & diſceptationem, & quidquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere. Miſerere, miſerere Domine miſericordiam tuā poſcentibus; da gratiam indigentibus; & fac nos tales exiſtere, vt ſimus digni gratia tua perfrui, &

ad

ad vitam proficiamus æternam, Amen.

CAPVT X.

Quod ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.

VOX DILECTI.

FRequenter recurrendum eſt ad fontem gratiæ & diuinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis: quatenus à paſſionibus tuis & vitiis curari valeas, & contra vniuerſas tentationes & fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus, ſciens, fructum & remedium maximum in ſacra Communione poſitum, omni modo & occaſione nititur fideles & deuotos, quantum præualet, retrahere & impedire.

2. Cum enim quidem ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, peiores Satanæ immiſſiones pa-

paruam turbationem vel grauitatem, ſacram ne dimittas Communionem: ſed valde citius confiteri, & omnes offenſiones aliis libenter indulge. Si vero tu aliquem offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodeſt diu tardare confeſſionem, aut ſacram differre Communionem? Expurga te cum primis exſpue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties melius, quam ſi diu diſtuleris. Si hodie propter illud dimittis; cras forſitan aliud maius eueniet: & ſic diu poſſes à Communione impediri, & magis ineptus fieri. Quanto citius vales, à præſenti grauitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula ſe à diuinis ſequeſtrare. Imo plurimum nocet, diu Communionem protelare, nam & grauem torporem conſueuit inducere. Proh dolor, quidam tepidi & diſſoluti

mo

tiuntur. Ipſe nequam ſpiritus (vt in Iob ſcribitur) venit inter filios Dei, vt ſolita illos nequitia ſua perturbet, aut timidos nimium reddat & perplexos : quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat ; ſi forte aut omnino Communionem relinquant, aut cum tempore accedant. Sed non eſt quidquam curandum de verſutiis & phantaſiis illius, quantumlibet turpibus & horridis, ſed cuncta phantaſmata in caput eius ſunt retorquenda. Contemnendus eſt miſer, & deridendus, nec propter inſultus & commotiones, quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda Communio.

3. Sæpe etiam impedit nimia ſollicitudo pro deuotione habenda, & anxietas quædam de confeſſione facienda. Age ſecundum conſilium ſapientum, & depone anxietatem & ſcrupulum : quia gratiam Dei impedit, & deuotionem mentis deſtruit. Propter aliquam

par

paruam turbationem vel grauitatem, ſacram ne dimittas Communionem: ſed valde citius confiteri, & omnes offenſiones aliis libenter indulge. Si vero tu aliquem offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodeſt diu tardare confeſſionem, aut ſacram differre Communionem? Expurga te cum primis exſpue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties melius, quàm ſi diu diſtuleris. Si hodie propter illud dimittis, cras forſitan aliud maius eueniet: & ſic diu poſſes à Communione impediri, & magis ineptus fieri. Quanto citius vales, à præſenti grauitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula ſe à diuinis ſequeſtrare. Imo plurimum nocet, diu Communionem protelare, nam & grauem torporem conſueuit inducere. Proh dolor, quidam tepidi & diſſoluti

mo

moras confitendi libenter acci-
piunt, & Communionem ſacram idcirco differri cupiunt, ne ad maiorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5. Heu, quam modicam charitatem & debilem deuotionem habent, qui ſacram Communionem tam faciliter poſtponunt! Quam felix ille & Deo acceptus habetur, qui ſic viuit, & in tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, vt etiam omni die communicare paratus & bene affectatus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet! Si quis interdum abſtinet humilitatis gratia, aut legitima impediente cauſſa, laudandus eſt de reuerentia. Si autem torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet & facere quod in ſe eſt & Dominus aderit deſiderio ſuo pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit.

6. Cum vero legitimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonam volun

voluntatem & piam intentionem communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti. Poteſt enim quilibet deuotus omni die & omni hora ad ſpiritualem Chriſti Communionem ſalubriter & ſine prohibitione accedere: & tamen certis diebus ſtatuto tempore Corpus ſui Redemptoris cum affectuoſa reuerentia ſacramentaliter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei & honorem prætendere, quam ſuam conſolationem quærere. Nam toties myſtice communicat, & inuiſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti myſterium, paſſionemque deuote recolit; & in amore eius accenditur.

7. Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpius imparatus erit. Beatus, qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat aut communicat. Non ſis in celebrando nimis prolixus aut feſtinus, ſed ſerua bonum communem modum cum

qui

quibus viuis. Non debes aliis generare moleſtiam & tædium, ſed communem ſeruare viam ſecundum maiorum inſtitutionem : & potius aliorum ſeruire vtilitati, quam propriæ deuotioni vel affectui.

CAPVT XI.

Quod corpus Chriſti & ſacra Scriptura maxime ſint animæ fideli neceſſaria.

VOX DISCIPVLI.

O Dulciſſime Domine Ieſu, quanta eſt dulcedo deuotæ animæ, tecum epulantis in conuiuio tuo! vbi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu vnicus dilectus eius, ſuper omnia deſideria cordis eius deſiderabilis. Et mihi quidem dulce foret, in præſentia tua ex intimo affectu lachrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lachrymis irrigare. Sed vbi eſt hæc deuotio? vbi lachry-

marum

marum ſanctarum copioſa effuſio? Certe in conſpectu tuo & ſanctorum Angelorum tuorum totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in Sacramento vere præſentem, quamuis aliena ſpecie occultatum.

2. Nam in propria & diuina claritate te conſpicere, oculi mei fere non poſſent: ſed neque totus mundus in fulgore gloriæ maieſtatis tuæ ſubſiſteret. In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quod te ſub Sacramento abſcondis. Habeo vere & adoro, quem Angeli adorant in cælo; ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie & ſine velamine. Me oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & vmbræ figurarum inclinentur. Cum autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabit vſus Sacramentorum: quia beati in gloria cæleſti, non egent medicamine ſacramentali: gaudent enim ſine

ſide in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam eius ſpeculantes, & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati, guſtant Verbum Dei caro factum ſicut fuit ab initio, & manet in æternum.

3. Memor horum mirabilium, graue mihi ſit tædium etiam quodlibet ſpirituale ſolatium. quia quãdiu Dominum meum aperte in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conſpicio & audio. Teſtis es tu mihi Deus, quod nulla me res poteſt couſolari, nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari. Sed non eſt hoc poſſibile, durante me in hac mortalitate. Ideo oportet, vt me ponam ad magnam patientiam, & meipſum in omni deſiderio tibi ſubmittam. Nam & ſancti tui Domine, qui tecum iam in regno cælorum exultant, in fide & patientia magna, dum viuerent, ad ventum gloriæ tuæ exſpectabant. Quod illi credi-

de

derunt, ego credo: quod illi ſperauerunt, ego ſpero: quo illi peruenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum. Habeo etiam libros ſanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo, atque ſuper hæc omnia ſanctiſſimum Corpus tuum pro ſingulari remedio & refugio.

4. Duo namque mihi neceſſaria permaximè ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita. In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor, cibo ſcilicet & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum Corpus tuum ad refectionem mentis & corporis: & poſuiſti lucernam pedibus meis verbum tuum. Sine his duobus bene viuere non poſſem: nam verbum Dei, lux animæ meæ, & Sacramentum tuum, panis vitæ. Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc & inde in gazophyla io ſanctæ Eccleſiæ poſitæ. Vna menſa

eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, Corpus Chriſti precioſum: altera eſt diuinæ legis, continens doctrinam ſanctam erudiens fidem rectam, & firmiter vſque ad interiora velaminis, ubi ſunt ſancta ſanctorum, perducens. Gratias tibi Domine Ieſu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis per ſeruos tuos Prophetas & Apoſtolos, aliosque Doctores miniſtraſti.

5. Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam paraſti magnam, in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſſimum Corpus & Sanguinem propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles conuiuio ſacro, & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes deliciæ paradiſi, & epulantur nobiſcum Angeli ſancti, ſed ſuauitate feliciori.

6. O quam magnum, & honorabile eſt officium Sacerdotum quibus

bus datum eſt Dominum maieſtatis verbis ſacris conſecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio ſumere, & ceteris miniſtrare: O quam mundæ debent eſſe manus illæ quam purum os, quam ſanctum corpus; quam immaculatum cor erit Sacerdotis ad quem toties ingreditur auctor puritatis! Ex ore Sacerdotis nihil niſi ſanctum, nihil niſi honeſtum & vtile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit Sacramentum.

7. Oculi eius ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ & in cælum eleuatæ, quæ Creatorem cæli & terræ ſolent contrectare. Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.

8. Adiuuet nos gratia, omnipotens Deus vt qui officium Sacerdotale ſuſcipimus, digne ac deuote tibi in omni puritate & conſcientia bona famulari valeamus. Et ſi

non poſſumus in tanta innocentia vitæ conuerſari, vt debemus; concede nobis tamen digne flere mala quæ geſſimus; & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi feruentius de cetero deſeruire.

CAPVT XII.

Quod magna diligentia ſe debeat communicaturus Chriſto præparare.

VOX DILECTI.

EGo ſum puritatis amator & dator omnis ſanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande ſtratum, & faciam apud te Paſcha cum diſcipulis meis Si vis, vt veniam ad te, & apud te maneam: expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum ſæculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tan

tanquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. Scito tamen te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteres ad menſam meam accedere: acſi mendicus ad prandium vocaretur diuitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis eius, niſi ſe humiliando & ei regratiando. Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex neceſſitate, ſed cum timore, & reuerentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego ſum qui vocaui, ego iuſſi fieri; ego ſupplebo quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3. Cum gratiam deuotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum. Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa: nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio. Tu venis, vt ex me ſanctificeris, & mihi vniaris, vt nouam gratiam recipias, & de nouo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, vt non ſolum te pæpares ad deuotionem ante communionem, ſed vt etiam te ſollicite conſerues in ea poſt Sacramenti perceptionem. Nec minor cuſtodia poſt exigitur, quam deuota præparatio prius. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima iterum

rum eſt præparatio ; ad maiorem gratiam conſequendam.Ex eo quippe valde indiſpoſitus quis redditur,ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia. Caue à multiloquio,mane in ſecreto,& fruere Deo tuo.Ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt. Ego ſum, cui te totum dare debes : ita vt iam vltra non in te, ſed in me, abſque omni ſollicitudine viuas.

CAPVT XIII.

Quod toto corde anima deuota Chriſti vnionem in Sacramento affectare debet.

VOX DISCIPVLI.

QVis mihi det,Domine, vt inueniam te ſolum,& aperiam tibi totum cor meum & fruar te, ſicut deſiderat anima mea & iam me nemo deſpiciat, nec vlla creatura

me moueat vel reſpiciat!, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico conuiuari? Hoc oro, hoc deſidero, vt tibi totus vniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſque per ſacram Communionem ac frequentem celebrationem, cæleſtia & æterna ſapere diſcam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus vnitus & abſorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te, & ſic nos pariter in vnum manere concede.

2. Vere tu es dilectus meus, lectus ex millibus in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Vere tu pacificus meus, in quo pax ſumma & requies vera extra quem labor & dolor, & infinita miſeria. Vere tu es Deus abſconditus, & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus & ſimplicibus ſermo tuus. O quam ſuauis eſt Domine, ſpiritus tuus! qui

vt dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuauiſſimo de cælo deſcendente, illos reficere dignaris. Vere non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades vniuerſis fidelibus tuis, quibus ob quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum & fruendum.

I. Quæ eſt enim alia gens tam inclyta ſicut plebs Chriſtiana? Aut quæ creatura ſub cælo tam dilecta vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus, vt paſcat eam carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus! Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate eximia? Non eſt aliud, quod gratius donare queam, quam vt cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intime coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit vnita Deo anima mea. Tunc dicet

me moueat vel reſpiciat!, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi,ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico conuiuari? Hoc oro, hoc deſidero, vt tibi totus vniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſque per ſacram Communionem ac frequentem celebrationem,cæleſtia & æterna ſapere diſcam. Ah Domine Deus,quando ero tecum totus vnitus & abſorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me,& ego in te, & ſic nos pariter in vnnm manere concede.

2. Vere tu es dilectus meus, lectus ex millibus in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Vere tu pacificus meus, in quo pax ſumma & requies vera extra quem labor & dolor, & infinita miſeria. Vere tu es Deus abſconditus,& conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cum humilibus & ſimplicibus ſermo tuus. O quam ſuauis eſt Domine, ſpiritus tuus!qui

vt

vt dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuauiſſimo de cælo deſcendente, illos reficere dignaris. Vere non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades vniuerſis fidelibus tuis, quibus ob quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cælum, te tribuis ad edendum & fruendum.

I. Quæ eſt enim alia gens tam inclyta ſicut plebs Chriſtiana? Aut quæ creatura ſub cælo tam dilecta vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus, vt paſcat eam carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia! ô admirabilis dignatio! ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus! Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate eximia? Non eſt aliud, quod gratius donare queam, quam vt cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intime coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfecte fuerit vnita Deo anima mea. Tunc di-

cet mihi : Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondebo illi : Dignare Domine manere mecum; ego volo libenter eſſe tecum. Hoc eſt totum deſiderium meum, vt cor meum tibi ſit vnitum.

CAPVT XIV.

De quorundam deuotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.

VOX DISCIPVLI.

O Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te? Quando recordor deuotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum Domine cum maxima deuotione & affectu accedentium, tunc ſæpius in me ipſo confundor, & erubeſco: quod ad altare tuum, & ſacræ Communionis menſam, tam tepide & frigide accedo: quod ita aridus & ſine affectione

fectione cordis maneo: quod non ſum totaliter accenſus, coram te Deo meo; nec ita vehementer attractus & affectus, ſicut multi deuoti fuerunt, qui præ nimio deſiderio Communionis, & ſenſibili cordis amore, à fletu ſe non potuerunt continere: ſed ore cordis & corpore pariter, ad te Deum fontem viuum medullitus inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare nec ſatiare, niſi Corpus tuum cum omni iucunditate & ſpirituali auiditate accepiſſent,

2. O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ. Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorum cor tam valide ardet in eis, de Ieſu ambulante cum eis. Longe eſt à me ſæpe talis affectus & deuotio, tam vehemens amor & ardor. Eſto mihi propitius, Ieſu bone dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali

affectu

affectu amoris tui in ſacra Commu-nione ſentire, vt fides mea magis conualeſcat, ſpes in bonitate tua proficiat, & charitas ſemel perfecte accenſa, & cæleſte manna experta, numquam dficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua etiam gratiam deſideratam mihi præſtare; & in ſpiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit: me clementiſſime viſitare. Etenim licet tanto deſiderio tam ſpecialium deuotorum tuorum nō ardeo; tamen de gratia tua illius magni inflammari deſiderium habeo, orans & deſiderans, omnium talium feruidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

Capvt XV.

Quod gratia deuotionis, humilitate & ſui ipſius abnegatione acquiritur.

VOX DILECTI.

OPortet te deuotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter & fiducialiter exſpectare, gratanter recipere, humiliter conſeruare, ſtudioſe cum ea operari ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cum parum aut nihil deuotionis interius ſenties; ſed non nimium deiici, nec inordinatè contriſtari. Dat ſæpe Deus in vno breui momento, quod longo negauit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2. Si ſemper cito gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infir-

mo homini bene portabile. Propterea in bona ſpe, & humili patientia, exſpectāda eſt deuotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cum non datur, vel etiam occulte tollitur. Modicum quandoque eſt quod gratiam impedit & abſcondit; ſi tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et ſi hoc ipſum modicum vel grande amoueris, & perfecte viceris erit quod petiſti.

3. Statim namque, vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integre te in ipſo poſueris: vnitum te inuenies & pacatum; quia nil ita bene ſapiet & placebit, ſicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quiſque ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum leuauerit, ſeque ab omni inordinato amore ſeu diſplicentia cuiuſlibet rei creatæ, euacuauerit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ ac dignus deuotionis munere erit. Dat

enim

enim Dominus ibi benedictionem ſuam, vbi viſa vacua inuenerit. Et quanto perfectius infimis quis renunciat, & magis ſibi ipſi per contemptum ſui moritur, tanto gratia celerius venit, copioſius intrat, & altius liberum cor eleuat.

4. Tunc videbit & affluet & mirabitur, & dilatabitur cor eius in ipſo, quia manus Domini cum eo, & ipſe ſe poſuit totaliter in manu eius vſque in ſæculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo ſacram Euchariſtiam, magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam, quia non reſpicit ad propriam deuotionem & conſolationem, ſed ſuper omnem deuotionem & conſolationem ad Dei gloriam, & honorem.

CAPVT XVI.

Quod neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & eius gratiam poſtulare debemus.

VOX DISCIPVLI.

O Dulciſſime atque amantiſſime Domine, quem nunc deuotè deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam & neceſſitatem, quam patior; in quantis malis & vitiis iaceo; quam ſæpe ſum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro conſolatione & ſubleuamine te deprecor. Ad omnia ſcientem loquor cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfectè conſolari, & adiuuare. Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quam pauper ſum in virtutibus.

2. Ecce, ſto ante te pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericor

ſericordiam implorans. Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui illumina cæcitatem meam claritate præſentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc iam dulceſcas vſque in ſæculum; quia tu ſolus cibus & potus meus amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes; vt vnus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ vnionis & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me ieiunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus eſt cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum ſi totus

ex te ignoſcerem, in meipſo deficerem; cum tu ſis ignis ſemper ardens & numquam deficiens amor corda purificans, & intellectum illuminans.

CAPVT XVII.

De ardenti amore & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.

VOX DILECTI.

CVm ſumma deuotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & feruore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti & deuotæ perſonæ in communicando te deſiderauerunt, qui tibi maxime in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo de-

ſiderio & digniſſima reuerentia, quam aliquis ſanctorum vnquam habuit, & ſentire potuit.

2. Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſima inflammata deſideria ſolus haberem. Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione & intimo fauore præbeo & offero. Nihil opto mihi reſeruare, ſed me & omnia mea tibi ſponte & libentiſſime immolare. Domine Deus meus creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reuerentia, laude & honore, cum tali gratitudine, dignitate, & amore cum tali fide, ſpe, & puritate, te affecto hodie ſuſcipere ſicut te ſuſcepit & deſiderauit ſanctiſſima mater tua, glorioſa virgo Maria, quando Angelo, euangelizanti ſibi incarnationis myſterium, humiliter ac deuote reſpondit: Ecce

ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.

3. Sicut beatus præcurſor tuus, excellentiſſimus Sā̃ctorum. Ioannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultauit in gaudio Spiritus Sancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus & poſtmodum cernens inter homines Ieſum ambulantem valde ſe humilians, deuoto cum affectu dicebat. Amicus autem ſponſi, qui ſtat, & audit eum gaudio gaudet propter vocem ſponſi: Sic & ego magnis & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde meipſum præſentare. Vnde & omnium deuotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, & cælicas viſiones, tibi offero & exhibeo, cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cælo & in terra celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus

tenus ab omnibus digne lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea Domine Deus meus & deſideria infinitæ laudationis, ac immenſæ benedictionis; quæ tibi, ſecundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ iure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere deſidero, per ſingulos dies & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes omnes cæleſtes ſpiritus & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus inuito & exoro.

5. Laudent te vniuerſi populi, tribus, linguæ; & ſanctum ac mellifluum nomen tuum cum ſumma iubilatione & ardenti deuotione magnificent. Et quicumque reuerenter ac deuote altiſſimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt gratiam & miſericordiam apud te inuenire mereantur, & pro me peccatore ſuppliciter exorent. Cumque optata de-

uotione, ac fruibili vnione potiri ruerint; & bene conſolati, ac mi- ifice refecti de ſacra menſa cæleſti abſceſſerint; mei pauperis recordari dignentur.

CAPVT XVIII.

Quod homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.

VOX DILECTI:

CAuendum eſt tibi à curioſa & inutili perſcrutatione huius profundiſſimi Sacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi. Qui ſcrutator eſt maieſtatis: opprimetur à gloria: Plus valet Deus operari, quam homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri,& per ſanas Pa-

trum

Patrum ſententias ſtudens ambulare.

1. Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias, & plana ac firma pergit ſemita mandatorum Dei. Multi deuotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt. Fides à te exigitur, & ſincera vita, non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis, quæ infra te ſunt, quomodo comprehendes, quæ ſupra te ſunt? Subdere Deo & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcientiæ lumen, provt tibi fuerit vtile ac neceſſarium.

3. Quidam grauiter tentantur de fide & ſacramento; ſed non eſt hoc ipſis imputandum, ſed potius inimico. Noli curare, noli diſputare cum cogitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabolo dubitationes reſponde; ſed crede verbis Dei, crede Sanctis eius & Prophetis, & fugiet à te ne-

que

quam inimicus. Sæpe multum prodeſt, quod talia ſuſtinet Dei ſeruus. Nam infideles & peccatores non tentat, quos ſecure iam poſſidet; fideles autem deuotos variis modis tentat & vexat.

4. Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſimplici reuerentia ad Sacramentum accede. Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecurè committe. Non fallit te Deus; fallitur qui ſibi ipſi nimium credit. Graditur Deus cum ſimplicibus, reuelat ſe humilibus, dat intellectum paruulis, aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt, fides autem vera falli non poteſt.

5. Omnis ratio, & naturalis inueſtigatio, fidem ſequi debet non præcedere nec infringere. Nam fides & amor ibi maxime præcellunt, & occultis modis in hoc

ſan

ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur. Deus æternus & immenſus, infinitæque potentiæ facit magna & inſcrutabilia in cælo & in terra, nec eſt inueſtigatio mirabilium operum eius. Si talia eſſent opera Dei vt facile ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

FINIS.

VITA

THOMÆ A KEMPIS

CANONICI REGVLARIS
ex variis authoribus.

AB

HERIBERTO ROSVVEYDO
concinnata.

THOMAS à Kempis oriundus eſt Kempis, quod permodicum eſt in agro & diœceſi Colonienſi oppidum, vnde cognomen quoque ei adhæſit. Parentes habuit, ſi ſæculum ſpectes, nullo quidem generis ſplendore, nulla diuitiarum opulentia conſpicuos, ſed quibus omnis nobilitas in pietate, cenſus in vitæ probitate erat. Manuum igitur labore vitam ſuam tolerantes recula ſua bene contenti viuebant. Quibus gemina proles maſcula obtigit

(de pluribus certè non liquet) Ioannes & Thomas. Quorum ille natu grandior. Studiorum curriculo Dauentriæ confecto, Gerardi Magni familiaritate vſus, ad omnem vitæ honeſtatem efformatus eſt, & in Ordine Canonicorum Regularium, è diſciplina Capituli Vvindeſimenſis, variis perfunctus muneribus feliciter obiit.

Thomas igitur noſter natalem habuit circa annum virginei partus 1380. Vrbano VI. orbis vniuerſi Pontificium, & Carolo IV. Imperium adminiſtrante. Poſtquam primam ætatem ſub parentum oculis exegerat, & iam capeſſendis literarum ſtudiis idoneus videbatur, Dauentriam (quæ Tranſiſuanæ ditionis metropolis eſt) ſe contulit; tredecennis, vt colligere licet, non maior. Dauentriam vt peteret, Florentij eum ſacerdotis cum primis pij ac eruditi & Fratrum Clericorum præfecti fama exciuerat, quam crebra commean-

tium ſtudioſorum turba celebrabat. Florebant tunc ibi bonarum artium ſtudia, vt Belgicæ Athenæum diceres.

Vbi Dauentriam peruenit, prima illa cura fuit de fratre ſuo germano inquirere, vt eius conſilio & opera (nam tenue illi vel nullum peculium erat) ad ſtudia capaſſenda dirigeretur. Commendatus igitur Domino Florentio (nam Gerardus Magnus anno 1384. iam è viuis exceſſerat, cum Thomas noſter quadriennis tantum eſſet) ab eo exceptus eſt per humaniter; qui ei de domo, de libris, de victu proſpexit. Hac occaſione bonæ indolis & honeſtæ frontis adoleſcens, dum inter illuſtres pietate & eruditione viros (qui in Florentij viuentes conſortio, religione vitæ innocentia morum ſinceritate elucebant, quotidie verſatur, mores eorum expreſſit, quorum delectabatur conſuetudine; domi ſedulus in ſcholis aſſiduus, in templo frequens

quens. Vbi paucis annis eos non in ſtudiis magis quam pietate progreſſus fecit, quos tot conſcripta ab eo numquam ſatis laudata teſtantur volumina. Dum in Collegio Fratrum Clericorum verſatur, quidquid calligraphia lucrari potuit (nam antiquarij manu valebat) omne id manupretium in commune ſubſidium conferebat.

Fuit à puero diuæ Virginis cultor eximius, cui ſtatas quotidie preces ſolitus erat perſoluere. Verum quia inſtabilis & nutabunda eſt puerilis pietas, cæpit & in eo laxioribus velis pia hæc conſuetudo nauigare. Pedetentim igitur ſolitas orationes atque ſuffragia, primo ad vnum diem, dehinc ad duos aut tres, demum ad quatuor tandem ad integram ſeptimanam neglexit; & (quod dolendum eſt) poſtremo vniuerſa poſtpoſuit. Quod dum ageret, viſum eſt ſibi in viſione nocturna, quaſi ſtaret in atrio magiſtri Florentij: vbi dum ſimul

cum

cum aliis ſcholaribus, qui ſimul confluebant ad audiendum diuinum verbum, auidas aures ad ea quæ dicerentur inclinaret, conſpexit in nubibus cæli deſuper venientem Dominam mundi. Quæ dum facie decota & fulgenti habitu ad prædictum atrium deſcendiſſet, circuiuit Fratres qui illic verbum Dei audientibus loquebantur: & nunc illum benigne complexata, gratias videbatur eis refundere, quod tam piis admonitionibus ſatagere viderentur, ne pretium Sanguinis dulciſſimi Filij ſui in illis iuuenibus deperiret. At adoleſcens hæc intuens, & videns Virginē in mulieribus benedictam ruere in amplexus Fratrum dictorum, ardens & æſtuans, liqueſcens & ſperans ſtabat; & in ipſam amore plenos oculos firmius detorquens, intra ſemetipſum dicebat. Paululum expectabo, & cum felix Virgo charitatis inſignia ceteris ſufficienter oſtenderit, tum etiam

etiam & mihi, qui eam, etſi non digno, ſaltem quoquo poſſum amore proſecutus ſum, amplexum charitatis benignè offeret. ſed heu! quia ſæpe in contrarium vadunt ſpes firmæ mortalium, Thomas oſculum, dulce amoris pignus ſperabat, ſed verbum aſperæ increpationis accepit. Si quidem Virgo beata, poſteaquam ſingulos, qui piis admonitionibus florentem cōfluentium ſcholarium ætatem ad meliora prouehebant, dulcibus amplexibus demulxiſſet, venit tandem ad Thomam, & ſeuerioribus luminibus eum aſpiciens, Fruſtra inquit, amplexum petis ſancti amoris, hoſtis acerbe, qui exoſa amicitiæ negligentia malo conſule fretus, debitam atque ſolitam mihi penſionem flammantium precum non exoluis. Si quidem vbi nunc ſunt conſuetæ preces tuæ? quo ſolitæ orationes auolarunt? vbi mixta ſuſpiriis pia ſuffragia? Nonne refrixit in te charitas, corpuit amor

pietas quondam habita vacillauit? Et nunc tu, quaſi nihil peccatum ſit ſtas, & audaci fronte amplexum manes, qui argui magis meruiſti? indignabunda vultum auertens: Abi, inquit, abi à me: quia amplexibus meis indignus cenſeberis, qui tam facilem precem amatæ ſoluere neglexiſti. Atque ſic iuſtis increpationibus laceratum relinquens, cælis refuſa diſparuit. Thomas poſt viſionem vigilans diſcutit conſcientiam, agnoſcit culpam & emendationem adpromittit. Et ne de cætero Virginis beatæ fruſtraretur amplexibus, neglecta dimiſſaque ſuffragia ita legenda rurſus arripuit, vt vſque in finem vitæ ſuæ nullo ea die in poſterum auſus fuerit prætermittere. O felix reprehenſio, quæ correxit errorem, quæ amoris fœdera nonnihil dirupta reſarciit, quæ negligentiæ næuum aboleuit.

Cum iam ſeptemnio conſuetudine Domini Florentij reliquo-

rum

rumque Fratrum vſus eſſet, atque omnium virtutum numeris ſe omnihus probaſſet, exarſit in eo Religionis ardor cuius igniculos D. Florentius animo eius ſubinde ſubiecerat. Anno igitur 1400. quo Florentius è vita migrauit, Thomas noſter ad Montem S. Agneti ſacrum qui proxime Svvollenſi imminet ciuitati, conceſſit; vbi recens tunc monaſterium Canonicorum Regularium, ſub D. Auguſtini habitu Regulaque militantium ad Vidrum amnem exſtructum erat. Erat ea domus ea tempeſtate admodum obſcura, pauciſſimis nota, raroque (vt ſunt fere omnium rerum exordia humilia & difficilia) colebatur ciue. Vbi in montem hunc Florentij litteris commendatus aduenit à fratre ſuo germano, qui ei tunc monaſterio primum cum poteſtate Prioris præerat, exceptus eſt ſane per quam humaniter, & in cæleſte hoc iubilum ſimnl erupere: *Quam bonum &*

quam iucundum eſt habitare fratres in vnum.

Hic igitur Religionis candidatus, etſi præferuide Religionem expeteret; ne quid tamen temere ne quid præpropere ageret, feruorem ſuum temporis mora, quæ vnà prudentiam parit, omnino temperauit. Poſt quinque annos igitur in tirocinio poſitos, ſexto demum ſacrum habitum induit, & ſequenti ſacro ſe voto ei vitæ generi obſtrinxit. Hic & in primis egregia in Deum pietate, ergo Superiores obſeruantia, in collegas ſuos charitate & beneuolentia valde emicuit. Otio, malorum omnium fonti, numquam indulſit, ſed vel Sacris libris lectitandis, vel in communem vſum ſcribendis vel ingenio ſuo procudendis ſe exercebat; quod ille concubia plurimum nocte à Matutinis Laudibus factitabat, ſe geniumque defraudans ſuum læſaeriam corporis valetudine; quo de omnibus pietatem colenti-

bus quam optimè meretur. Superſunt etiamnum vniuerſa Biblia, in quatuor tomos diſpertita ingens præterea Miſſarum liber & nonnūlla S. Bernardi Opuſcula, præcellenti arte & magna induſtria à Thoma conſcripta.

In Oratorio & eccleſiaſticis muneribus, dictu difficile, quàm reuerenti præſentique animo omnia obierit. Dum pſalleret, vultu ſemper in cælum ſublato, ſacro enthuſiaſmo afflatus, dulcedine nimirum Pſalmorum incredibili captus, & extra ſe raptus aduertebatur: ſic, vt nonnumquam calcibus, non terræ hæreret infixus, ſed ſummis dumtaxat pedum digitis ſolum cōtingens, reliquo corpore in cælum ſubuolare, vbi animo & deſiderio agebat, meditaretur. In pſallendo, erecto corpore conſiſtebat perpetuo, numquam ſedili vel brachio vel tergo innitens. Ingredientium Oratorium nocte dieque primus, egredientium ſemper poſtremus

erat. Diuinus cultus & eccleſiaſticum decus mirifice illi cordi erat adeo vt ſemel cuidam iocula- riter dicenti „ videri ſibi felicem Thomam :" nec admiratione dignum magnopere, quod tanta vocis alacritate, animi promptitudine & pietate Pſalmos decantarat, quippe cui Pſalmi Dauidici ſalmones (genus eſt piſcium delicatiſſimum) ſaperent : incunctanter reſponderit : Ita eſt, vt ais, Deo gratiæ, Pſalmi mihi ſalmones, qui tamen non raro in nauſeam & mortem, quoties ignauos, rei præſenti non intentos & voci parcentes conſpicio : conuertuntur.

Eius ſermo omnis de Deo & Sacra ſcriptura. In præſentia grauium virorum, ſi ipſo preſente forenſia aut mundana agitarentur, velut mutus ac elinguis ſedebat; nec reſpondebat, ne rogatus quidem, niſi inſigni alicuius rei commoditate illectus quaſi ignarus rerum de quibus commentabantur, omnium.

Porro

Porro ſi de Deo rebuſque cæleſtibus haberetur ſermo, mox poſtulatus ſententiam, velut limpidiſſimus fons perpetuis verborum riuulis ſcaturiens loquebatur, aut potius profluebat. Rogatus ex tempore, in quorundam commodum numquam abnuit declamare: quod tamen non fecit niſi aliquo ad meditandum capto tempore aut deguſtato paululum ſomno. Ea vero dicendi facultate facilitateque pollebat, vt complures ſæpenumero ex vrbibus locisque remotioribus fama exciret, & certatim ad montem S. Agnetis confluerent, quos eum audiendi cupido inceſſerat.

Non minima ſodales eius cæpit admiratio, cum conſiderarent eius in aduerſis rebus læte ferendis tolerentiam, patientiam in hominum vitiis non ſolum æquabiliter tolerandis, ſed & benigne excuſandis, in omni vita ſobrietatem, pudicitiam, verecundiam, ſedulitatem in prouehendis Fratrum commodis,

in templo procurando cultu & ornatu impenſum ſtudium, in precibus non minus flagrantiam quam frequentiam, lachrymarum profuſionem & reliqua ſolidæ pietatis teſtatiſſima iudicia. Tanta vero erat in eo vanitatum illecebrarumque mundi deſpicientia, vt præter diuina, fluxa omnia velut ad ſe nihil pertinentia adeo negligeret, vt illorum appellationes vſumque addiſcere grauaretur.

Dum animo medetur, corpori quoque curam adhibuit; quod adeo non neglexit vt certis in ſeptimana diebus pro morte habuerit, flagro ſeſe affligere, Hymnum illum *Stetit Ieſus*, decantando.

Sacræ lectionis cellæque ſuæ ita amans fuit vt hoc Symbolum ſæpius ore proferret, libriſque ſuis inſcriberet: *In omnibus requiem quæſiui, ſed non inueni, niſi* quod poſtremum Teutonicum! Latine ſonat: *niſi in angellis & libellis* quietem

rem inueniendam inſinuans in abditis receſſibus & libellulis.

Porro ſic affabilis & manſuetus fuit, vt multum licet reluctans communi ſuffragio Superior, ætate adhuc florenti, crearetur. Poſtea œconomiæ præfectus ſeu Procurator, quod propenſus ad eleemoſynas videretur, conſtitutus eſt: quam prouinciam etſi obibat diligenter, nihilominus quoniam à contemplatione & piis libellis conſcribendis nimium auocabatur priori muneri reſtitutus eſt.

Sæpe accidit, vt dum inter Fratres verſaretur, & cum illis ſermonem miſceret, intus Deum ſe alloquentem manifeſte ſentiens, modeſte petita venia, quaſi quiſpiam eum conuentum expetens operiretur, diſcederet in cubiculum: ibi cor ſuum coram Domino effundens, hauriebat illam ſapientiam, quam in eius ſanctiſſimis libellis omnes pij admirantur.

Cæleſti quoque viſione ſeruum

ſuum benignus Dominus ſubinde dignatus eſt. Dum enim officij an negotij cauſſa, vt Ioannem de Hueſden Priorem in Vvindeſem ægrotantem inuiſeret, & de quibuſdam Religionis negotiis conſuleret, è monte ſanctæ agnetis in Vvindeſem abiiſſet, ibidemque pernoctaret, vidit ſub matutinum crepuſculum beatorum ſpirituum agmina coruſcare ac concurſare, velut ad magni viri funus properarent, cuius beatam animam cælo eſſent illaturi. Nec fefellit viſio, cum & aurium iudicium accederet, Nam iubilæ ſonitu excitatus è lecto exiliit. Inde futurorum præſagus, mortem Prioris Vvindeſimenſis prædixit.

Dæmonum terriculamenta experientia doctus, flocci fecit. Cum enim quadam vice dæmon eum teterrima horrendaque forma circumſtetiſſet, & lecto appropinquare conaretur, intremuit primum ad larualem intuitum; & quid

quid' contra tam horrendi hoſtis inſidias auxilij ſumeret, ignorauit. Tandem diuino ſpiritu inſtigatus, angelicam cœpit Salutationem tremula voce (vt timentibus fere euenit) quam optime potuit, perſonare. Sed diabolus, quaſi nihil ad hanc Saluationem motus, magis magiſque trepido cœpit proximare quovſque in Salutatione prædicta eovſque perueniſſet, vt *Dominus noſter* IESVS CHRISTVS, *Amen*, acclamaret. Quod terrificum nomen vbi dæmon audiuit, quaſi horrendo quodam tonitruo pauefactus, vultum vertit, & quam citiſſime potuit, ad clamantis vocem aufugit. Videns igitur Thomas ad tanti nominis virtutem dæmonem ſtare non poſſe, audacius caput pauidum erexit, & repetitis vicibus benedictum nomen IESVS CHRISTVS, poſt fugientem hoſtem inclamauit: & quo ipſe clamat fortius, eo vehementius teter ſpiritus fugiebat.

Quod

Quod vbi animaduertit religioſus vir gratias agens Domino Deo intra ſe dixit: Si hoc ſanctiſſimo nomine IESV tam facile poſſum aduerſæ poteſtatis vires infringere, de cætero nolo vt hactenus feci, vel dæmonum machinamenta timere, vel ſub eorum quamuis horrendis minis, fide vacillante trepidare.

Sed & alia ſigna atque miracula, quæ ipſe paſſim tacito nomine ad incerti preces facta recitat, ipſius precibus oſtenſa creduntur, vt de libri perditi in cella receptione, atque alia pluſcula.

Statura corporis fuiſſe dicitur infra mediocritatem, forma viro conuenienti colore vultus viuido ſed fuſco; acie oculorum perſpicaciſſima, (quod etiam Moyſi obtigiſſe legimus) vt numquam, vel capulo proximus, ſit vſus conſpicillo.

Cum iam annos 71. (comprehenſo ſimul tirocinio) in Monte

S. Ag

S. Agnetis, religioſam vitam magna cum laude & ſodalium fructu dixiſſet, euocatus eſt à Domino in montem æternitatis, quem toties proſpexerat, ad quem toties anhelatat; & beata anima, teſtaceo corporis relicto hóſpitio, in æterna tabernacula immigrauit, Déo ſuo æternum fruitura. Mortalis illi dies fuit anno ætatis ſuæ 92. partæ per Chriſtũ ſalutis 1471. octauo Kalendas Auguſti.

* * *

FINIS

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Granchiuſ et Trincad

Digitized by Google